І чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
Тел. з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюру: BArcly 7-5337

РІК LXXIV. Ч. 13. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 24-го СІЧНЯ 1967 ЦЕНТІВ 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JANUARY 24, 1967 No. 13. VOL. LXXIV.

СВІТОВИЙ КОНҐРЕС ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ БУДЕ 16-19 ЛИСТ. 1967 В НЮ ЙОРКУ

— ОСТАННІ ВІСТІ —

Понеділок, 23-го січня, 1967

В АМЕРИЦІ

ПРИХИЛЬНИКИ НІКСОНА ВИСУВАЮТЬ ЙОГО на республіканського кандидата на президента в 1968 році. Колишній секретар внутрішніх справ за президента Айзенгавера Фред Сітон з Небраски вислав листи до республіканських провідників в Ню Орлінсі, Луїзіяна, які вирішують різні партійні справи, і просив їх взяти до уваги кандидатуру Ніксона. Одночасно Радіова Стація Коломбія Систем перевела опитування між членами Крайового Комітету і ствердила, що число голосів в користь Ніксона виносить як 3 до 2. Ніксона підтримує і колишній губернатор із Коннектикат Джан Дейвіс Ладж, який домагається кандидатури для Ніксона.

ЕКСПЛЬОЗІЯ САТУРНА С-4В може спричинити те, що треба буде відкласти космічну програму лету до Місяця. Ракета Сатурн експльодувала 20-го січня під час проб, бо вона мала викинути космічний корабель із астронавтами згідно з програмою Аполло. Ракета Сатурн, 59 стіп довжини, важила 200,000 фунтів. Експльозія настала 10 мінут перед запаленням ракети. Покищо не знати, на як довго спізниться ціла програма Аполло, яка і так вже є 4 місяці спізнена з початковими передбаченнями. Треба б кількох днів, щоб можна було встановити, на скільки спізниться ціла програма Аполло, що мала бути здійснена в 1969 році.

ДІФЕНБЕЙКЕР ДОМАГАЄТЬСЯ, щоб Консервативна Партія вибрала собі провідника. 71-річний колишній канадійський прем'єр вів до перемоги свою партію Прогресивних Консерватистів і здобув велику перемогу над лібералами в 1957 році, але в 1963 році Ліберальна Партія Лестера Б. Пірсона здобула найбільше число голосів, бо аж 130 на всіх 265, і досі урядує, хоч не має більшости. Діфенбейкер заявив, що дехто може уважати його вимогу швидкого вибору партійного голови за те, що він хоче зректися проводу, але це не так. Діфенбейкер сказав: „Це не є моя лебедина пісня. Хто так гадає, той мене не знає." Між можливими кандидатами на голову називають і українця Михайла Старра.

ПАНІ ДЖАН Ф. КЕННЕДІ ПРОСИЛА Федеральний Уряд від 1-го липня 1967 р. не виплачувати їй із державних фондів $ 30,000 річно на ведення канцелярії, бо праця в її бюрі в Ню Йорку так зменшилася, що вона зможе її продовжувати власними фондами Минулого року пані Кеннеді просила Уряд зменшити фонди на її канцелярію з 50,000 дол. річно до 30,000 дол., бо щораз менше листів приходило до бюра. Після вбивства президента Кеннеді Конгрес схвалив закон про фонди на канцелярію для пані Кеннеді, про охорону її та її дітей аґентами секретної служби та про звільнення від оплати її кореспонденції.

У СВІТІ

У ПІВДЕННІЙ КОРЕЇ, В М. ПАНМУНЖОМ, члени військової Комісії Перемир'я — з одного боку Команда ОН, а з другого представники Північної Кореї — взаємно обвинувачують в інциденті, що стався в Японському морі в минулий четвер: тоді прибережна артилерія комуністичної Кореї обстріляла і потопила патрульний корабель Південної Кореї, що виконував звичайну службу та був на віддалі більше, ніж 5 миль, від берега. Керівник Комісії Перемир'я ОН, генерал-майор американської армії Ричард Сіколелла назвав той випадок „наперед обдуманим аґресивним актом" і одним з найважчих порушень перемир'я збоку комуністів. Північні корейці продовжують твердити, що той корабель першим почав обстріл побережжя і, мовляв, тоді його було затоплено. Сеул наказав своїм кораблям у Японському морі бути в стані військової поготівлі.

ЯК ЗАЯВИВ ГОЛОВНОКОМАНДУВАЧ АМЕРИКАНСЬКИМИ ПОВІТРЯНИМИ СИЛАМИ у Південному В'єтнамі, генерал-лейтенант Вільям Мам'єр у суботу в Сайґоні, Північний В'єтнам вже відновив свої повітряні сили, зокрема літаки-винищувачі совєтської конструкції, типу „МІҐ-21" — після великих втрат, завданих на початку цього місяця американськими літаками. На підставі даних розвідки, Північний В'єтнам має тепер від 1 7до 20 літаків такого типу — найкращих у їхніх повітряних силах. „Щоб вибити їх з повітряного простору, треба вибити їх на землі", — сказав генерал, однак, не згадував нічого про те, що американським пілотам заборонено бомбардувати аеродроми з „МІҐ-ами" поблизу Ганою, на які тепер прибуло поповнення.

МОСКОВСЬКА „ПРАВДА" ЗНОВУ ГОСТРО ВИСТУПИЛА ПРОТИ Мао Тсе-тунґа і його „кліки", заявляючи, 20 січня, що вони завдають „серйозного удару" міжнародній комуністичній єдності. Ця заява органу ЦК КПСС співпала з перебуванням у Польщі совєтських лідерів: А. Косиґіна, Л. Брежнєва і Н. Подґорного, які мали дводенні таємні наради з провідником польської компартії В. Гомулкою, як припускає „Ню Йорк Таймс" від 21 січня, „в справі Китаю, необхідности скликати світову комуністичну нараду та мижливих шляхів для припинення війни у В'єтнамі". А головний орган совєтського міністерства оборони „Красная звезда" минулої п'ятниці повідомляв про виступ маршала Ніколая Крилова, головнокомандувача ракетними силами, у Трансбайкальській військовій окрузі — поблизу Монголії і кордону з комуністичним Китаєм.

МАЛЕНЬКА ПОРТУҐАЛЬСЬКА КОЛОНІЯ МАКАО ДАЛІ ПЕРЕБУВАЄ під тиском велетня-сусіда комуністичного Китаю, і портуґальські громадяни поволі покидають ту територію. Минулого місяця в Макао відбулись заворушення місцевих китайських комуністів, під час яких було вбито 8 китайців. Портуґальська влада, після того нападу натовпу на урядові будинки, багато в чому поступилась вимогам китайських комуністів, але категорично відмовилась визнати себе винною і прохати пробачення за вбитих і поранених під час неспокоїв, викликаних самими комуністами. Останніми днями китайські патрульні човни, з гарматами напоготові, демонстративно кружляють поблизу колонії Макао, в якій живе до 250 тисяч людей китайського походження, а між ними яких 70 000 втікачів з комуністичного Китаю. Макао належить Портуґалії вже понад 400 років.

ПАН-АМЕРИКАНСЬКА УКРАЇНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ ВІДБУЛА СЕСІЮ, СХВАЛИЛА ПРАЦЮ ПІДГОТОВНОГО КОМІТЕТУ, ПРОГОЛОСИЛА МАНІФЕСТ ПРО СКЛИКАННЯ СКВУ

Ню Йорк. — На передодні цьогорічних святкувань роковин вікопомного 22-го січня, минулої п'ятниці і суботи 20 і 21-го січня, тут у приміщеннях готелю Гілтона відбулася восьма з черги сесія Пан-Американської Української Конференції, що репрезентує центральні крайові установи украніців країн Західньої Гемісфери та яка перебрала ініціятиву для скликання і переведення запляннованого вже перед роками Світового Конгресу Вільних Українців і для цієї мети створила окремий Підготовний Комітет для СКВУ, наради якого попередили остаточні рішення сесії ПАУК. В результаті цих нарад і сесії схвалено пророблену досі працю Підготовного Комітету та врочисто проголошено Маніфест про скликання Світового Конгресу Вільних Українців, що має відбутися в Ню Йорку в готелі Гілтона в четвер, п'ятницю і суботу та неділю 16 - 19 листопада цього року, отже майже щодо дня у 50-річчя проголошення Третім Універсалом Української Центральної Ради Української Народної Республіки 20-го листопада 1917-го року. В сесії ПАУК та нарадах Підготовного Комітету, що складається із двох комісій: Програмової з осідком у Вінніпегу та Організаційної з осідком в Ню Йорку, взяли участь: о. прелат д-р Василь Кушнір, що є президентом ПАУК і Комітету Українців Канади та очолює Програмову Комісію, ред. Іван Сирник, дир. Іван Іванчук, п. Микола Плавюк та д-р Ярослав Кальба, усі з Канади, і п. Йосип Лисогір — віце - президент ПАУК і екзекутивний віце-президент УККА та голова Організаційної Комісії, пані Олена Лотоцька, д-р Володимир Ґалан, д-р Матвій Стахів, ред. Ігнат Білинський, д-р Володимир Душник і ред. Антін Драган ЗДА та д-р Володимир Михайлів, який репрезентує українців Бразилії, і проф. Віктор Приходько, репрезентуючи українців Венесуелі. В нарадах взяв участь також мґр. Іван Базарко, член Екзекутиви і директор канцелярії УККА. Наради відкрив молитвою о. прелат Кушнір та опісля ними, на переміну з п. Лисогором проводив. Після формального відкриття сесії ПАУК, почалися наради Підготовного комітету для СКВУ, на яких прочитано, продискутовано і схвалено проєкти дальших звернень і закликів СКВУ. Досі схвалено, крім проголошеного вже Маніфесту про скликання СКВУ, проєкти основних резолюцій, звернень до українського народу в Україні і до українців у вільному світі та приготовляється проєкти звернень до Об'єднаних Націй і урядів вільних країн світу. Всі ці матеріяли мають бути ще узгіднені із усіми передбаченими учасниками СКВУ та опісля перелoжені з української мови, що буде мовою Конгресу, на мови: англійську, французьку, німецьку і еспанську. Крім закликів, до ОН і урядів вільних країн буде приготовано ще відповідне інформативне меморандум, проєкт якого доручено приготовити д-рові Вол. Душникові. Важливим завданням на найближчу мету буде встановити список передбачених учасників Конгресу, що їх рекомендувати-муть крайові репрезентації українців. На Конгресі передбачено три головні доповіді: „Сучасний стан на рідних землях і способи нашої допомоги визвольній боротьбі українського народу" — доповідач з Европи; „Концепція нашої політики в житті наших країн" — доповідач із ЗДА та „Українці в країнах свого поселення" — доповідач з Канади. Під час нарад багато уваги віддано справі зголошених уже або запляннованих світових з'їздів чи конференцій українських молодечих, виховних, жіночих, наукових та станових організацій і установ. Рішено, що всі ці з'їзди можуть відбуватися в рямках СКВУ, якщо приймуть його плятформу. Проте, ці з'їзди могли б відбутися тільки перед, а не під час самого СКВУ. Всі ці рішення і постанови будуть своєчасно проголошені в офіціяльних повідомленнях ПАУК та Підготовного Комітету для СКВУ.

Одною з найбільш суперечних проблем під час нарад, якщо не єдиною, була справа місця відбуття СКВУ, бо Програмова Комісія (а не Організаційна, як це помилково подано в „Свободі" з 19-го січня) вимагала перевірки устійненого вже попереднього рішення в цій справі та пропонувала на місце СКВУ столицю Канади, Оттаву. Організаційна Комісія стояла на становищі, що не зайшло нічого такого, що вимагало б перевірки і зміни цього попереднього рішення й його остаточно, після дальшої виміни думок і арґументів, затвердила сесія ПАУК, на закінчення якої, в суботу пополудні, президент ПАУК о. прелат Василь Кушнір зворушеним голосом прочитав текст Маніфесту про скликання СКВУ, що його приявні вислухали стоячи. Після прочитання Маніфесту відспівано український національний гимн „Ще не вмерла Україна" та формально закінчено восьму сесію ПАУК, на частині нарад якої були приявні та прислуховувалися нарадам голови деяких центральних українських організацій в ЗДА, між ними голова ОДВУ проф. д-р Богдан Гнатюк, голова ООЧСУ мґр. Іван Винник, голова Крайової Пластової Старшини і голова Головної Пластової Булави Юрій Ференцевич, голова Спілки Української Молоді Америки мґр. Євген Гановський та інші.

МАНІФЕСТ

ПАНАМЕРИКАНСЬКОЇ УКРАЇНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ПРО СКЛИКАННЯ СВІТОВОГО КОНҐРЕСУ ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ

Боже Провидіння покерувало долею українського народу так, що мільйони його дочок і синів живуть нині поза Україною.

Задивлені в гідні приміри своїх попередників, докладаємо всіх зусиль, щоб зберегти нашу національну ідентичність. Свідомі ми того, що наша доля нерозривно пов'язана з долею українського народу, а духова єдність з материком — це джерело нашої духової сили, це наш моральний обов'язок.

Ми затривожені всім тим, що діється на Батьківщині: Україна поневолена в тенетах московсько-комуністичного імперіялізму. Майже пів століття триває політичне поневолення і економічний визиск нашого народу новим червоним московським окупантом. До того долучається тепер наступ на духа українського народу у формі посиленої русифікації та нищення культурних скарбів української нації.

Жорстокий наступ ворога на життя і духа української нації скріплює нашу віру в українську правду.

Виконуючи постанови Конґресів українського організованого суспільства у різних країнах вільного світу, Панамериканська Українська Конференція, провівши підготовчу працю, скликає на четвер, п'ятницю, суботу і неділю листопада 16, 17, 18 і 19-го Року Божого 1967-го в місті Ню Йорку, осідку Організації Об'єднаних Націй,

СВІТОВИЙ КОНҐРЕС ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ

щоб

1. Задокументувати перед світом непохитну волю українського народу боротися за віднову своєї суверенної соборної держави.
2. Заманіфестувати солідарність української спільноти у вільному світі з визвольною боротьбою українського народу і готовість допомогти йому засобами, які є до нашого розпорядження.
3. Об'єднати всі сили українців, громадян чи мешканців країн вільного світу для близької співпраці між собою.
4. Устійнити шлях для скріплення та всесторонньої розбудови всіх ділянок життя української спільноти у вільному світі.

До участи в Світовому Конґресі Вільних Українців запрошуємо

Ієрархів Українських Церков

Представників Центральних Репрезентацій та крайових громадських організацій, церковно-релігійні та наукові установи, жіночі, молодечі, студентські, ветеранські, господарсько-фінансові, культурно-мистецькі та професійні і станові об'єднання українського суспільства.

Як гості Світового Конґресу Вільних Українців, будуть запрошені визначні діячі українського політичного життя, представники урядів приязних нам країн, парляментаристи країн нашого поселення та наші співгромадяни, які з симпатіями відносяться до українського народу в Україні та української спільноти у вільному світі.

Ми глибоко переконані, що на наш заклик позитивно відгукнеться все організоване українство у країнах вільного світу. Ми віримо, що всі запрошені організації і інституції подбають про масову участь їхніх делеґацій у Світовому Конґресі Вільних Українців. Ми віримо, що не буде жадної місцевости в яких діють українські парохії чи організації, які б не подбали про вміле зібрання фінансових засобів потрібних для успішного переведення Світового Конґресу Вільних Українців. Ми віримо, що вся вільна українська преса займеться популяризацією завдань і цілей Світового Конґресу Вільних Українців, а все це буде виявом солідарности та громадської зрілости нашої спільноти.

Українці! Ми скликаємо цей Конґрес саме в році, коли минає пів століття від початку великої української національної революції XX століття, та створення вільної держави українського народу — Української Народної Республіки.

День проголошення нашого Маніфесту — це день коли ми відзначуємо світлі акти суверености і соборности Української Держави. І хоч вона впала жертвою воєнної аґресії комуністичної Росії — то воля українського народу, бути сувереном своєї землі — дотепер незламна.

Хай же наш перший Світовий Конґрес Вільних Українців стане нагодою здобути ширший круг приятелів української визвольної справи.

Хай же він стрясе совістю тих, які живуть свобідно і остереже їх, що окупант України, — Москва — є ворог цілого вільного світу.

Хай він докаже що Москва невпинно і систематично приготовляє аґресію проти вільного світу, захитує основи тривалого миру в світі.

Хай же перший Світовий Конґрес Вільних Українців донесе до наших рідних в Україні радісну вістку, що об'єднана і організована українська спільнота у вільному світі, скріпляє свої сили і докладає всіх зусиль, щоб приспішити день визволення українського народу та відновлення його Суверенної Соборної Української Держави.

ПАН-АМЕРИКАНСЬКА УКРАЇНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ

Ню Йорк, 22 січня 1967 р.

Радіо комуністичного Китаю повідомило про неспокої в провінції Кіянґсі

Гонґ Конґ. — Як повідомило в неділю радіо з міста Нанчанґ — столиці провінції Кіянґсі, — там виникли серйозні заворушення. Тим часом, у Пекіні, в органі компартії „Жемін Жі Бао" надруковано заклик до ще тіснішого об'єднання довкола Мао Тсе-тунґа, для боротьби проти „контреволюційного союзу". Але проти Мао та його головного помічника Лін Піао, який минулого року кинув гасло про „культурну революцію" для зміцнення політичної лінії компартії в Китаї, — наростає дедалі, то більша опозиція, що проявляється в страйках, економічному саботажі та навіть у деяких розрухах в Шанґгаї та в інших містах. Про неспокої в провінції Кіянґсі тричі повідомляло радіо з Нанчанґу, де було прилюдно осуджено трьох провідних діячів у тій провінції, між ними й заступника губернатора Лі Шіюнґа. Їх обвинувачено в допущенні до кількох страйків у тій провінції.

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ В ЗДА, КАНАДІ ТА ІНШИХ ВІЛЬНИХ КРАЇНАХ СВІТУ ВРОЧИСТО ВІДЗНАЧИЛИ РОКОВИНИ 22-ГО СІЧНЯ

Ню Йорк. — Минулої суботи й неділі, 21 і 22-го листопада, численні українські громади в ЗДА, Канаді та інших країнах вільного світу врочисто відзначили роковини 22-го січня, влаштовуючи з цієї нагоди відповідні академії і концерти та маніфестації. Губернатори поодиноких стейтів та посадники багатьох міст ЗДА проголосили 22-го січня „Днем Української Незалежности", а на стейтових капітолях та ратушах міст повівали, побіч американських, українські національні прапори. Цього тижня з нагоди роковин 22-го січня сесії обидвох Палат Конґресу ЗДА будуть започатковані молитвами, що їх проведуть українські католицький і православний священики в намірені українського народу та його волі.

Українська Громада Ню Йорку відзначила Академією Роковини 22-го Січня

Ню Йорк. — Комітет Об'єднаних Американсько - Українських Організацій Великого Ню Йорку, Метрополітальний Відділ УККА в неділю 22-го січня влаштував в залі Фешен Інституту Свято Самостійности і Соборности для відзначення 49 роковин проголошення Державної Самостійности України і 48-ох Роковин Соборности Українських Земель. Програму започатковано відіграннням на фортепіяні американського гимну (виконала пані К. Чічка - Андрієнко) та українського гимну, який відспівав хор „Думка". Відкрив Академію адв. Р. Ґуґлевич, голова комітету Об'єднаних Американсько - Українських Організацій Ню Йорку. Проклямації про Український День в стейті і в місті Ню Йорк відчитав адв. В. Стек, почесний голова Американського Леґіону. Впр. о. монсеньйор Й. Балкунас, президент Конференції Американців Середньо - Східнього Европейського Походження, привітав Українську Громаду з цим важливим Святом. Д-р І. Дочев, голова Американських Приятелів АБН в Америці промовляв в імені цієї організації. Святкову промову виголосив д-р Я. Падох, член Президії УККА. В мистецькій частині програми пані Ш. Ордассі - Баранська з Метрополітен Опери в Ню Йорку відспівала „Ой поля, ви поля" В. Барвінського та „Ликуй княгине" А. Гнатишина. Скрипаль Р. Венке відограв „Романс", оп. 8, ч. 2 Я. Степового та „Інтродукцію і Рондо - Капріціозо", оп. 28 К. Сен - Санса. Хор „Думка" відспівав „Ой, у лузі червона калина" — С. Людкевича і кантату „Єднаймося" К. Стеценка. Солістка — Ш. Ордассі - Баранська. Диригент хору „Думка" Л. Крушельницький, при фортепіяні: Є. Курилович - Чапельська і К. Чічка - Андрієнко. Публіка щиро дякувала всім виконавцям, гаряче їх оплескуючи.

В Джерзі Сиcті відбулося Свято Української Державности

Джерзі Сиcті. — Місцева Українська Громада відзначила роковини 22-го січня окремим Святом Української Державности, що його влаштував місцевий Відділ УККА в неділю, 22-го січня, в заповненій громадянами залі Українського Народного Дому. Свято-концерт попередила врочистість виставлення українського національного прапору на ратуші міста і торжественні Служби Божі в українських церквах. Свято-концерт започатковано співом американського гимну у виконанні В. Ґели та співом українського національного гимну. Відкрив свято відповідним словом голова Відділу УККА п. І. Цьолко, а святочну промову виголосив д-р М. Чировський. Мистецьку програму виповнили деклямації учнів Рідної Школи Наталки Ґавур і Зоряни Галібей та виступ хору церкви св. Ів. Хрестителя з Нюарку під диригентурою М. Добоша і фортепіяновому супроводі Марти Цибик. Сольові партії виконували Зеновія Бундзяк та мґр. Осип Стецура. Свято, що цим разом почалося точно, як заповіджено о год. 4-ій пополідні, закінчено співом „Не пора".

В Торонті відбудеться 14-ий Крайовий З'їзд Спілки Української Молоді Канади

Торонто. — У днях 3-5 лютого ц. р. відбудеться тут в „Українському Домі" при вул. Крісті ч. 83 XIV Крайовий з'їзд Спілки Української Молоді Канади. У п'ятницю, 3 лютого о год. 8 вечором зпляновано зустріч делеґатів і передз'їздові наради. Перший день нарад З'їзду, у суботу 4 лютого, починається о год 8.30 рано. На порядку нарад є: вибір президії і комісій З'їзду, звідомлення з пробробленої праці, дискусія над звітами, вечором о год. 6.30 бенкет і забава. У неділю, 5 лютого, о год. 10 рано відбудеться панель і дискусія, а після обіду (год. 2 по пол) — звідомлення комісій і схвалення постанов та вибір крайових керівних органів СУМК.

Футболісти „Чорноморської Січі" перемогли у півфіналі стейту

Нюарк, 22-го січня. — У футбольних змаганнях півфіналу стейту в грах за Чашу ЗДА дружина „Чорноморської Січі" здобула перемогу 4 : 2 над суперниками „Скагс Амерікенс" з Карні, Н. Дж. Ворота для „Чорноморської Січі" стрілили: Чайка 3 і Щорт 1. Після цієї виграної футболісти „Ч. Січі" ввійшли до фіналу стейту в грах за Чашу ЗДА, в якому їх суперником буде дружина „Рома" з Петерсону, Н. Дж.

Минулої п'ятниці січовики здобули вже третю перемогу у сімковому футбольному турнірі фірми Шейфера. Сімка „Чорноморської Січі" виграла з рахунком 4 : 1 зустріч із Пассейк С.Ф. і займає тепер перше місце в показнику гор цього турніру.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Республіканська опозиція

У відповідь на звернення Президента Про Стан Унії з 10 січня ц. р. лідери Республіканської партії в Конґресі, голова республіканської меншости в Палаті Репрезентантів Джералд Р. Форд і голова такої ж меншости в Сенаті Еверетт МекКінлі Дірксен, проголосили 20 січня ц. р. у пресі власне звернення Про Стан Унії. Вони з'ясовують у ньому характер республіканської опозиції та її програму: в чому вона погоджується з Президентом, що заперечує і чого вимагатиме у 90-му Конґресі. Звертає увагу, спокійний тон і конструктивний підхід цієї республіканської заяви. Поминаючи деякі нечисленні іронічні чи саркастичні звороти, як, наприклад, закинення Урядові, що він пред'являє бюджети „неясні, маніпуляційні і викрутні", або що в справах В'єтнаму „замало давати проповіді чайними ложечками", назагал все те республіканське звернення наскрізь ділове, хоч, звичайно, дискусійне.

Коли конґресмен Дж. Форд заявив, що „республіканці хочуть дати провід динамічному, конструктивному центрові в Конґресі", а сен. Е. Дірксен підкреслив, що „ми є льояльною опозицією, з наголосом на слові льояльною", — то вони, очевидячки, хотіли заздалегідь протидіяти закидові демагогії, що його звичайно робиться кожній опозиції. По суті, найважливіший закид республіканської опозиції в Конґресі, що Президент хоче здійснювати програму „гармат і масла", в той самий час вести війну у В'єтнамі і водночас реалізувати амбітні пляни перетворення Америки вже за існуючої ґенерації у справжній рай. І Форд, і Дірксен не залишили сумніву, що республіканці в 90-му Конґресі будуть підтримувати всі вимоги Уряду, що стосуються безпеки країни, зате „програми дальшої черговости, хоч які вони принадні, треба відкласти".

Республіканці у 90-му, як і в попередньому Конґресі, в принципі за В'єтнамську політику Президента. Але вони критикували спосіб ведення тамошньої війни, і тепер між рядками заяви сенатора Дірксена можна вичитати, що вони будуть протиставитись однаково американській стратегії у В'єтнамі, яка зволікає війну, як також таким мировим переговорам, які дали б політичну перемогу комуністам. Республіканці ставляться також критично до політики Уряду супроти комуністичного Сходу Европи, до його закордонно-торговельної політики та політики на Середньому Сході. З отих промов обох республіканських лідерів у Конґресі можна припускати, що здійсняться новорічні передбачення, що Президент матиме з 90-им Конґресом у внутрішніх і закродонно - політичних справах куди більші труднощі, аніж мав їх з 89-им Конґресом.

Антиамериканська пропаґанда

Американський уряд, провадячи політику мирної коекзистенції, „прокладання мостів" та поширення культурних зв'язків чи обміну з СССР і його сателітами, — суворо дотримується зобов'язань, що випливають з такої політики. Досить послухати першу - ліпшу програму для закордону із державної радіовисильні з Вашинґтону, щоб переконатись, як скрупульозно уникається всього, що можна було б назвати критикою чи „втручанням у внутрішні справи"...

Але досить включити радіоприймач, щоб почути московське радіопересилання англійською мовою, в якому не лише вихваляється комунізм, а й кидається прокльони на адресу „американського імперіялізму", в першу черґу за спротив комуністам у В'єтнамі, за „імперіялістичні інтриґи" супроти Куби, за „втручання у внутрішні справи" країн Латинської Америки тощо.

Однак, большевицький „радіоекспорт" залишається далеко позаду тієї антиамериканської пропаґанди, яку безнастанно провадиться в самому СССР засобами преси, кіно, театру, телевізії. День-у-день центральна московська преса, а за нею і підголоски по республіках СССР підносять читачам брудні помиї вигадок і наклепів на Америку, на американський спосіб життя, на американські вольності. „Янкі в ямі", — зветься стаття в журналі „Україна" ч. 50, з таким підписом під фотознімкою полоненого пораненого американського вояка: „Ось він, морський піхотинець армії США, в джунґлях Південного В'єтнаму. Як видко, не солодко окупантам"... У київському „Перці" ч. 23 на всю сторінку зображено кістяк у шоломі з написом: „Війна". Кістяк несе до банку на Волл-стріті торбу грошей „капіталістові", мовляв, Америка заробляє на в'єтнамській війні. Таким прикладам — немає кінця.

Але якщо офіційний курс Вашинґтону спрямований на оминання гострих кутів у відносинах з Москвою, то ми, як американські громадяни, дбаючи про добро Америки, повинні всюди і всіма способами ширити між американським народом правду про совєтсько - імперських „співіснувальників": книжками, брошурами, листівками, виступами в пресі і навіть у звичайних розмовах із звичайними людьми.

Д-р Михайло Данилюк

КОЖНОГО 23-ГО СІЧНЯ...

Як проминають уже святкування державности і соборности обох 22-их січнів — приходить сірий, іноді монотонний, безпатосний і позаестрадний 23-ій день січня, а за ним дні лютого, березня, квітня... Вони не завжди бувають цікаві, ці сірі дні праці, хібащо трапляться якісь громадські збори або, чого доброго, якийсь конґрес. Іноді церковна справа піднесе, оживить душу, часами перестаємо позіхати, як то накопичимо вже так багато своєї культури, що до зарізу хочемо нею обмінюватись.

А 22-го січня — це день, так би мовити, символіки. І підсумків. Це якраз у той день на святочних академіях ми деклямуємо урочисто про первні української державности, засади ніким не зламаної соборности. Згадуємо геройську славу своїх батьків, усі леґальні права українського народу на державність, говоримо про те, що потрібно робити, щоб допомогти йому, зокрема говоримо, що саме має зробити сусід із нашої парафії, партії, іншої волости. Лише якось забуваємо згадати — що самі ми зробили від 23-го січня минулого року починаючи до цього 22-го.

Це ж із ім'ям акту 22-го січня ми живемо в нашій громаді, на наших політичних плятформах, у наших установах. І в ім'я цієї державности, про яку деклямуємо на академіях, плянуємо свої дії, працю, намагання. І нема такої думки або заходів, які б не базувались якраз на „добрі української справи" взагалі, а на ідеї державности 22-го січня зокрема. Ми ж політична еміґрація, аякже!

І ні в яке інше ім'я, як в ім'я державности і соборности, ми різними заходами системи „шури - мури" затримуємо Державний Центр УНР в екзилі в обмеженій кількості рук, які на це мають леґальну традицію. З цим же, мабуть, ім'ям державности говоримо про УССР, як „також державу" або, прибираючи позу новітньо-еміґраційного Енея, витанцьовуємо на зустрічах не тільки з діячами культури, а також із політруками культури. Це ж із цим самим ім'ям соборности 22-го січня, методикою „гокус - покус", перебираємо УККА руками обмеженої групи людей, а для урочистости державности 22-го січня починаємо помаленьку говорити про державу і в червні... Для хвали славних січнів думаємо, хто кого перехитрить на Світовому Конґресі і хто, нарешті, покаже, що вони — сіль землі.

Боже мій, чого тільки ми не робимо „для добра української справи", і все це з ім'ям 22-го січня...

**

Усе це робимо не 22-го, бо тоді, бачите, академія, і треба святкувати. Тоді братаємось, погоджуємось, єднаємось, компромісуємось. Ми починаємо все це робити аж 23-го січня, бо то вже не свято, і треба „щось робити".

Атмосфера на святі пригадує анекдотичну розмову двох громадян: — Чи буде війна? — питає один, а другий самопевно відповідає: — Ні, не буде, але будуть битися за мир так, що й каменя на камені не залишиться. Так і у нас. Чи буде знову чергове роз'єднання? Та де ж там, не буде, але будуть за об'єднання сваритися так, що в одній установі себе не пізнаватимуть.

Чи не боляче про це говорити? Безперечно, боляче і соромно. Але говорити треба, треба вже, нарешті, думати вголос.

Пригадується історія з Полісся. Незаможний селянин, працюючи у пана, часто приглядався, що пан робить. Якось сказав він своєму сусідові із здивуванням, що не розуміє, як то пан може чесати своє волосся кожного ранку. Він же вживає гребінця лише раз на рік.

Еге ж, говорити про нормальні й ненормальні речі в нашому житті лише раз на рік — треба червоніти і соромитись. Говорити й думати голосно кожного дня — це значить мати відвагу шукати виходу, мати честь направляти помилки і мужність захищати свої позиції. Так, як і шанувати державність та соборність лише під час академії — це самообман і туман в очі іншим. Бо практичне вшановування „добра української справи" і нашої державности починається кожного 23-го січня.

**

Кожного 23-го січня приходить сірий і позаестрадний робочий день. Але не для всіх. Хто хоче жити естрадою, а хто повним, творчим життям або хоч би шуканням його. Хто хоче патосу на сцені, а поза нею їдкої жовчі, комбінацій великої політики із заржавілими голками, які запускається сусідові в печінку, а хто — полету в шуканні і чесности до себе й інших до кінця. Це — в реалізації цих самих 22-их січнів.

З ім'ям 22-го січня можна працювати лише для ідеї цієї дати. І нема на це підставової ідеї, якою можна було б замінити фундамент нашого політичного існування. Ані не виживуть комбінації, що пророкують нові епохи то в одну, то в другу сторону. Орієнтація політичної думки поставлена в Києві Українською Народною Республікою 22-го січня раз і другий раз, і ламати її принципи ще перед її повним завершенням — це національне донкіхотство еміґраційного штампу, яке практично доводить до болючих слів Шевченка: „Доборолась Україна..."

Недавно в Україні поширився був анекдот про те, що вийшли нові ліки, які лікують усі недуги. На пляшці з тими ліками був напис: „Якщо точно додержуватись приписів, усі хвороби напевно зникнуть". А під тим написом: „Пляшки не відкривати!"

Щоб не було і в нас такого. На академіях говоримо про велич наших січнів, а вийшовши з академії — запльомбовуємо їх ідеї і відкладаємо аж до наступної академії.

А може б зачерпувати сили з тих ідей? Починаючи з кожного 23-го січня.

Богдан Галайчук

ЛАТИНОАМЕРИКАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛІЗМ

I

Буенос Айрес. — Арнольд Тойнбі — найпопулярніший історик світу — вмістив під кінець 1966 року цікаву статтю в лондонському „Обсервері".

„Недавно, — пише він, — я відвідав десять латиноамериканських країн: Мехіко, Ґватемалю, Панаму, Колюмбію, Еквадор, Перу, Бразилію, Уруґвай, Арґентину та Чіле". Провівши кілька тижнів в Арґентині, як офіційний гість міністерства закордонних справ, Тойнбі виголосив доповіді у головних університетах і провів панелі у двох католицьких, в єзуїтському Ель Сальвадор та у Понтифікальному. У цьому останньому творило панель 8 професорів, а між ними й Ваш кореспондент.

„Моє враження, — продовжує Тойнбі, — що відколи ті республіки здобули незалежність, вони щораз більше віддалюються одна від одної". Ствердження правильне: той процес справді можна помітити, він спричинений еволюцією етнічної структури поодиноких країн. У період емансипації населення кожної колонії складалося з тонкої верстви білих і маси метисів та індіян. В деяких країнах той стан зберігся досьогодні: наприклад у Гондурасі й Сальвадорі є всього 2% чисто білих, у Ґватемалі — 5%, в Перу — 13%, в Мехіко, Еквадорі й Болівії — по 15%. Більшість творять там мішанці (Сальвадор 92,5%, Гондурас 86%, Нікараґуа 69%, Домініканська Республіка 68%, Мехіко 55%), а то й чистокровні індіяни (Ґватемаля 60%, Еквадор 51%, Перу 49%, Болівія 45%). Навпаки, інші країни залила сильна іміґраційна течія з Европи, зокрема з Італії й Еспанії. В Арґентині і Коста Ріко залишилося ще по кількадесят тисяч чистих індіян, в Уруґваї немає їх зовсім: відсоток білого населення там вищий, ніж у ЗДА. Рівнобіжно з етнічним складом еволюціонує культурний рівень поодиноких країн (11% анальфабетів у Арґентині, 85% в Болівії). Етнічні різниці навіть утруднюють взаємне зрозуміння: поважна частина болівійського й параґвайського населення не розуміє по-еспанськи, в параґвайському Конґресі розглядали свого часу проєкт введення індіянської мови „ґварані" як урядової, на місце еспанської.

Не диво, що арґентинець почуває себе в Уруґваї мов у себе дома, як американець в Торонто, зате в Болівії він неначе турист у наскрізь чужій, екзотичній країні, очарований невідомою йому архітектурою („індіянське барокко" в Болівії та Перу), фолкльором та іншими проявами місцевої культури.

Що ступнева диверсифікація колишніх провінцій еспанської колоніяльної імперії є вислідом природної історичної еволюції — це очевидна річ. Але, наприклад, арґентинський історик, троцькіст Рамос записує політичний поділ Латинської Америки на конто „імперіялістичної" інтриґи, застосування методи „діли і пануй", а Арнольд Тойнбі добачає в тому вину „східного" націоналізму.

Ствердивши ступневе відчуження країн Еспанської Америки, англійський історик продовжує: „Є це наслідок не лише незалежности закріпленої індивідуально, але й сепаратизму, свідомо культивованого.

У деяких латиноамериканських країнах визволителів XIX ст. шанують не лише як героїв, але й як богів. Націоналізм став релігією, могутнішою, як християнство. У тих святинях націоналізму можна бачити процесії шкільної дітвори, що їх ведуть учителі, щоб защеплювати їм націоналістичну доктрину. Якщо таке виховання не зрівноважується якоюсь менше вузькою льояльністю, майже напевно ті діти стануть непоправними націоналістами".

Годі переводити порівняльну студію проявів націоналізму, реальних чи уявних, у 10-ох державах, що їх відвідав англійський учений, тому обмежимося одним наймаркантнішим прикладом. Для людини, ознайомленої з цією частиною світу, очевидно, що найяскравіші прояви націоналізму можна зустріти в Арґентині. Хвиля націоналізму не спинилась у 30-их роках на Атлантику, а охопила також цю країну. Серед арґентинських „тридцятників" чимало таких, які зберегли націоналізм у незмінній формі, бо не мали нагоди перевести ревізії; трапляються між ними й такі, що зараховують гітлерівські кацети і газові камери виключно на конто жидівсько - американської пропаґанди. У 1943-му році захопив владу в Арґентині чисто націоналістичний уряд, на місце якого прийшов у 1946 р. Перон. Чітка націоналістична орієнтація перонізму відома, але поруч нього існують інші відтіні націоналізму, від крайньо правих до крайньо лівих, марксистських. Тому, практично, вистачає сконфронтувати твердження Тойнбі з тезами арґентинського націоналізму.

Коли читаєте, що „націоналізм став релігією, могутнішою, ніж християнство", вам пригадується, можливо, „німецька віра", яку Розенберґ протиставив „з'юдаїзованому" християнству. Тому слід зразу вияснити, що арґентинські „тридцятники" найбільш ортодоксальні католики; вони всі поголовно належать до т. зв. інтеґристів і гостро критикують 2-ий Ватиканський Собор за його проґресизм — їхній ідеал це Середньовіччя, теоцентричне і навіть теократичне. Про Фіхте вони не чували, а Геґеля відкидають рішуче, приймаючи як єдиний авторитет св. Тому Аквіната. Згідно зі споконвічними еспанськими традиціями, вони вважають, що нація й держава повинні бути органічно підпорядковані Церкві. Дивно, що такий високо інтеліґентний обсерватор як Тойнбі відкрив в еспано - американському націоналізмі „релігію могутнішу, ніж християнство".

(Далі буде)

ТАЄМНА ДИПЛОМАТІЯ І ГОЛОСНА ПРОПАҐАНДА

Гаррісон Селсбері, один із редакторів „Ню Йорк Таймсу", писав у тому щоденнику з 8 ц. м. із столиці Північного В'єтнаму: „Східньо-европейські дипломати, як також гурток не - комуністів у Ганої, европейців і азійців, переконані, що коли заанґажовані у В'єтнамській війні сторони мають будь - коли розпочати переговори, то вступні заходи треба вести з найбільшим хистом, тактом і повною відсутністю реклями та великих заголовків. Навіть в таких умовинах — вважають вони — це не буде леґкою справою з уваги на впертість усіх сторін, і з уваги на натиск на них ззовні і зсередини..."

Це твердження цілком підтримав генеральний секретар Об'єднаних Націй У Тант, який на своїй пресовій конференції 10 січня ц. р. заявив: „Мушу сказати, що деякі справи, як делікатну проблему В'єтнаму, краще трактувати якийсь час довірочно. Думаю, що виявлювання в невідповідний час, себто передчасно, деяких ужитих заходів або переведених дій може всю справу зіпсувати..."

Цікава річ: водночас ці обидва проповідники таємної дипломатії та зберігання строгої дискреції, щоб не пошкодити шансам замирення у В'єтнамі, стали останнім часом головними і голосними пропаґаторами таких тез і тверджень, які йдуть по цілком односторонній комуністичній лінії.

Редакція „Н. Й. Таймсу", як твердять газети, вислала Гаррісона Селсбері до Ганою з благословення Державного Департаменту, як журналіста з міжнародним іменем, який своїми репортажами з СССР та своїми книжками про СССР дав себе пізнати, як — делікатно кажучи — „невтральний", що прославляє велич і осяги совєтського режиму в европейській і азійській частинах червоної імперії. І тому північнов'єтнамський прем'єр Фам Ван Донґ похвалив Гаррісона Селсбері: „... Розмовляю з вами тому, що ви — добросердечний американець..."

Фам Ван Донґ мав за що хвалити його, бо репортажі Селсбері з Ганою, ілюстровані світлинами, проголошували світові все те, чого найбільше прагнуть тамошні комуністи: що американські літаки бомбардують мешканців дільниці Ганою і вбивають цивільних людей, — що північні в'єтнамці — тугий нарід і не заломлються під ударами, яких завдають їм американці, — що північнов'єтнамський уряд рішений продовжувати „визвольну" війну у Південному В'єтнамі, — що єдиний, найпростіший і найлегший шлях до замирення — це, щоб американські „аґресори" припинили війну у В'єтнамі і залишили вирішення долі тієї країни самим в'єтнамцям... Очевидно, Селсбері не подає всього цього, як власні думки, власні поради, а тільки як слова авторитетних північнов'єтнамських комуністів, і покликається на „не - комуністів", у Ганої, які думають категоріями тамошнього режиму. Але чого більшого могли прагнути Го Чі Мінг та його прибічники, як не того, щоб мати за трибуну своїх думок таку газету з міжнародною повагою і значенням, як „Ню Йорк Таймс"?!

По цій самій лінії пішов генеральний секретар Об'єднаних Націй, бірменський пацифіст У Тант.

У згаданому вище пресовому інтерв'ю, що його мав У Тант у своєму бюрі в ОН в Ню Йорку, він, запропонувавши „довірочність" у „делікатній проблемі В'єтнаму", зараз же зовсім не довірочно, а на ввесь світ проголосив — від себе — комуністичну вимогу: „Перш за все, на мою думку, абсолютно необхідно, щоб бомбардування Північного В'єтнаму було припинене без передумов... Я глибоко переконаний, що звороту до миру не буде доти, поки продовжується бомбардування Північного В'єтнаму".

У Тант також рішуче протиставився поглядові американського Уряду, що прихід комуністів до влади у Південному В'єтнамі погрожуватиме поширенням комунізму на інші країни Південної Азії, при чому дозволив собі ужити зовсім невдатного порівняння з Юґославією, мовляв, хоч Юґославія і стала комуністичною країною, її сусіди не впали жертвою комунізму.

Одностороннє протикомуністичне становище У Танта в його інтерв'ю з 10 ц. м. було таке виразне, що неназваний ближче журналіст поставив йому запит: „Ви саме накреслили основні розбіжності між вами й Вашинґтоном. Цікаво, чи не могли б ви так само накреслити розбіжностей, якщо вони є, між вами і Ганоєм та Національним Фронтом Визволення (в'єтконґом)?" У відповіді на це питання У Тант обмежився ствердженням, що в'єтнамські комуністи не погоджуються з ним щодо потреби зменшення воєнних ідій зараз після припинення американських налетів проти Північного В'єтнаму, і що, „очевидно, можуть бути й інші приклади", — яких, проте, У Тант не навів...

Як бачимо, не тільки комуністи, але й такі поважні чинники, як генеральний секретар Об'єднаних Націй та один із найбільших американських часописів, стали — не формально, але фактично — речниками думок і бажань в'єтнамських комуністів.

Очевидно, що такі виступи підбадьорюють комуністів і закріплюють їх у переконанні, що правда по їх, комуністів, стороні, і що Америка під натиском таких чинників мусить, скоріше чи пізніше, поступитись. Це властне трагічний парадокс, що ліберали й пацифісти найбільше спричиняються до продовження війни і до побільшування числа тих людських жертв, з приводу яких вони облудно підносять крик на ввесь світ. Бо людських жертв, спричинюваних комуністичним терором і комуністичною аґресією, вони не бачили і не бачать.

РЕЗОЛЮЦІЇ

СТВЕРДЖЕННЯ І ПОСТАНОВИ ДЕВ'ЯТОГО КОНҐРЕСУ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ, ЩО ВІДБУВСЯ В НЮ ЙОРКУ 7-9 ЖОВТНЯ 1966 РОКУ

(9)

3. З уваги на таку похмуру підсовєтську дійсність, українська вільна наука існує тільки в країнах поселення українських давніх і нових еміґрантів поза територією України у вільних країнах світу, зокрема в З'єднаних Державах.

4. Політика американських українців у користь поневоленої України мусить спиратися на вільній науці, яка є найбільш авторитетним і найбільш для американського політичного світу та широких кол американського громадянства переконливим джерелом і пропаґатором правди про Україну: її історію, її право на самостійне народоправне державне життя, її культуру її тісне пов'язання з християнізмом та всіма свободолюбними традиціями світу.

5. Щоб осягнути якнайкращі успіхи в користь американсько-української визвольної політики, потрібний одностайний фронт українських науковців, із спільним плянуванням і спільними творчими діями. Тому зорганізоване в Українському Конґресовому Комітеті американсько-українське громадянство повинно вжити свого морального впливу і всіх конкретних заходів у користь з'єднання українських наукових установ та проти розпорошування наших наукових сил і праці.

6. Розуміючи важливість вільної української науки та визнаючи конечність успішного пов'язання української наукової праці в Америці з Українським Конґресовим Комітетом, Український Конґресовий Комітет повинен уділювати щорічно поважну дотацію на публікації наукових праць, необхідних для успішного висліду політичних старань УККА. Ось так, наприклад, справа видання англомовної „Історії російського імперіялізму" чи пак правдивої історії Росії, про що вже давно говориться без практичного висліду, це справа не тільки науки, але й політики. Це саме стосується поважної наукової англомовної „Історії України" і це саме стосується багатьох інших наукових видань, які були б найкращою підбудовою практичної діяльности УКК.

7. Треба, щоб УКК з допомогою від наших наукових установ зголосив до ЮНЕСКО меморіял із докладно умотивованими фактами фальсифікації українських клясиків літератури та окремий меморіял про духове народовбивство, яким є теорія і практика „злиття мов і народів" в один „совєтський", себто по суті російський нарід, та про всі конкретні вияви тієї московської політики.

8. Український Конґресовий Комітет повинен скликати нараду українських науковців, педагогів і журналістів задля створення окремої Комісії, яка стежила б за фальшами українiстики в американських шкільних підручниках, енциклопедіях різних політично-публіцистичних творах і часописах та протиділа ним відповідними науково-умотивованими спростуваннями.

9. Треба, щоб УКК перебрав протекторат і дав основні фонди на Конґрес науковців поневолених народів — для боротьби за академічну свободу в совєтській імперії.

10. Політична Рада УКК повинна бодай раз щороку вислухати панель українських науковців про актуальне питання совєтознавства в Америці.

11. Признання для НТШ і УВАН (в дусі резолюції УККА).

50-РІЧЧЯ ВЕЛИКОЇ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ ТА ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТИ

У зв'язку з півсторіччям Великої Української Національної Революції і відновлення української суверенної соборної державности наша національна спільнота в вільнім світі і зокрема в ЗДА має обов'язок звеличати цей ювілей у відповідний спосіб і в позитивний спосіб поширити в вільнім світі історичну правду України серед свого молодшого покоління в українській мові і серед чужомовних суспільств світовими мовами — англійською, французькою, еспанською і іншими.

Тим то Дев'ятий Конґрес Американських Українців постановляє наступне:

1. Доручити Екзекутиві УККА покликати окрему комісію плянування і проведення у свій час відповідних академій, доповідей, лекцій, вистав, концертів і опер в окремих українських осередках поселення в ЗДА, а також з тією самою метою серед загального американського суспільства, а завершити ювілейне відзначення великою масовою всенародною манiфестацією в Ню Йорку, осідку Об'єднаних Націй.

2. Підтвердити і зміцнити вже оповіщену постанову Екзекутиви і Ради Директорів УККА про утворення Фонду Публікації повної багатомовної збірної монографічної праці з історії Великої Української Національної Революції і відновлення української суверенної соборної державности з охопленням усіх ділянок історичного життя України цієї доби від початку революції до останніх часів.

3. Дати поклик до всієї національної спільноти, щоб вона окремо від Датку на УНФонд УККА видатно жертвувала на цей Фонд Публікації Історії.

РУСИФІКАЦІЯ УКРАЇНИ

Дев'ятий Конґрес Американських Українців гостро засуджує ведену Комуністичною Партією Сов. Союзу та урядом СССР політику „злиття націй", що у практиці означає культурно-національне народовбивство поневолених Москвою не-російських народів СССР й абсорбування їх біологічної субстанції російським народом. Переводячи послідовно цю політику в життя, російський комуно-імперіялістичний режим:

1) пляново й послідовно насаджує російський чи зрусифікований елемент на керівні становища у всіх ділянках життя в Україні та пляново й систематично виселює українців поза межі України;

2) пляново й систематично русифікує українське початкове, середнє та високе шкільництво, змушуючи учителів викладати в російській мові, як також насаджуючи все більше всеціло російських шкіл;

3) пляново й послідовно нищить українську історичну школу, фальсифікуючи історію українського народу на користь політики обмосковлення, та свідомо нищить документи й пам'ятки української національно-державної історії;

4) пляново й послідовно нищить або фальсифікує твори корифеїв української літератури й не допускає до

(Закінчення на стор. 7-ій)

Література Мистецтво Розвага

РІК IV СІЧЕНЬ 1967 Ч. 1/58

Іван Кедрин

РОМАНОВІ КУПЧИНСЬКОМУ В АЛЬБОМ

(Слово, виголошене на вечорі СУЖА у честь Романа Купчинського 23-го грудня 1966 р.)

Дорогий Романе, Достойні Пані і Панове! Насправді на вечорі, присвяченому Романові Купчинському, повинен би промовляти передусім літературний критик — про Купчинського як повістяра-епіка і поета-лірика, — і музиколог про нього, як про автора кількадесятьох стрілецьких пісень, — і хтось із його колишніх товаришів, старшин Українських Січових Стрільців, і, врешті, хтось із журналістів, який проаналізував би творчість фейлетоніста Галактіона Чіпка, а може ще хтось із фахових мисливців, що знає Романа Купчинського, як колишнього фанатичного мисливця. Але ми на Управі Спілки Українських Журналістів вирішили, що коли б тут мала виступити така плеяда промовців, що на всі лади славословили б Романа Купчинського, то він або сюди взагалі не прийшов би, або зараз на вступі втік би, і Борис Павлович Ржепецький, голова Клюбу, та церемонiймайстер нинішнього вечора Роман Криштальський мусіли б негайно або підшукати зараз же іншу жертву, або хіба самим виступити в ролі співаків і музикантів.

Отож мої колеґи з Управи СУЖА ухвалили, щоб єдиний „спіч" виголосив я і щоб згори запевнив Романа Купчинського, який застерігається, що не є ніяким ювілятом, та шановну публіку, що їхній терпець не буде виставлений на надто важку пробу. Зокрема мушу запевнити мого приятеля Романа, що ані мені в гадці виголошувати дитирамби в його честь.

Знаємо, що є багато-багато наших земляків, які, як суха рілля дощ, хапчиво ковтають компліменти. Роман Купчинський, який ділить своїх знайомих на інтелігентних інтелігентів і неінтеліґентних інтеліґентів — настільки сам інтеліґентний інтеліґент, що компліментів не терпить. Сам він, син, чи як каже про себе — „сирота по священику", знає, що кадильниця в руках світських людей поза церквою — це дуже небезпечний інструмент, бо кадило дає найотруйлівіший з усіх газів, коли його вживають в громадському житті. 15 років тому влаштовано вже в цій самій залі вечір на честь Романа Купчинського, і після того він так написав мені до Філядельфії, де я тоді жив, на листівці, яка тоді, мимоходом кажучи, коштувала один цент: „Музичний реферат всім сподобався, крім мене, мої вірші нікому, разом зі мною, моя промова тільки мені, а мисливське оповідання тільки Литвиненкові (бо він ловець)".

Теперішнього вечора не влаштовують ані усусуси, ані Літературно-Мистецький Клюб. Його влаштовують українські журналісти — журналістові. Ми вшановуємо в ньому того нашого колеґу, який є журналістом з крови-кости, хоч не писав статтей на політичні теми. Але незрівняний, як фейлетоніст, був і по нинішній день є звеличником принци-

Роман Купчинський

пу, що газета є священною трибуною вільного слова та, зокрема, повинна сприяти культові чистої літературної мови, — був і завжди є дуже вразливий на пункті і часописної етики і часописної техніки.

Кожний журналіст у світі мусить бути подеколи універсалістом, навіть при нинішній великій спеціялізації і деталізації журналістичної праці. Роман Купчинський став універсалістом іншого типу. У своїй вояцькій молодості був він бардом українського стрілецтва. Своїми піснями здобув собі славу, яка довела до того, що сьогодні не тільки співаки-солісти, але й хори співають його пісень, подаючи на програмках „народна пісня" або — ще гірше — приписуючи його твір комусь іншому.

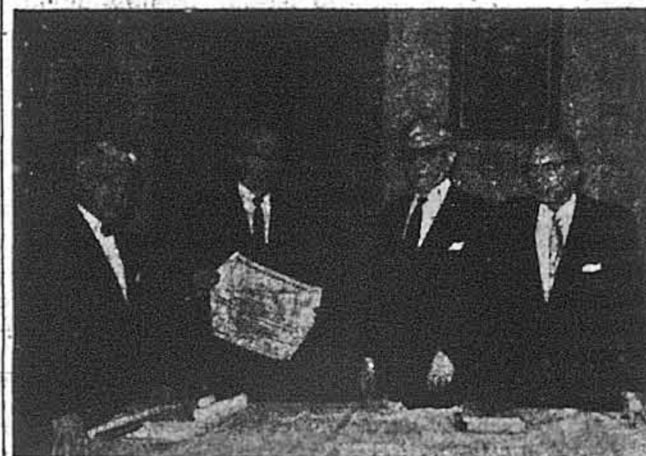
З віршами подібна справа. Він ніколи не жив з поезії, а як діставав бувало інколи, між двома світовими війнами, від якоїсь газети чи календаря 5 злотих за свій вірш, то показував той гонорар, як дивогляд. Вже трохи краще було з його фейлетонами, бо в „Ділі" він мав за них місячну платню „аж" 120 злотих місячно, що дорівнювало 24-ом долярам. Якби не Остап Луцький, сам колишній член „Молодої Музи", що заанґажував Романа Купчинського разом із Василем Софроновим-Левицьким до редаґування „Сільсько-Господарського Часопису", чи пак „Кооперативної Родини", то трудно було б Купчинському прохарчувати себе, дружину і двоє тоді ще малих дітей за 24 доляри на місяць, навіть у передвоєнній Польщі.

Як сам Роман Купчинський ставиться до своєї творчости, найкраще свідчить факт, що він не видав ні одного збірника своїх пісень, ні одного збірника своїх віршів, ні одного збірника своїх фейлетонів. Правда, Бібліотека „Діла" плянувала видати книжку фейлетонів Галактіона Чіпки, але перешкодила цьому війна.

Роман Купчинський ніколи не брав активної участи в політичному житті. Але мав завжди тонке відчуття громадських болячок. І належав до товариського гурту людей, які були тоді, між двома світовими війнами, членами політичної верхівки у Західній Україні. Тому і його фейлетони ідеально сполучали громадсько-політичний зміст із мистецькою

літературною формою. Вони власне й були на тій межі між журналістикою і літературою, що на ній повинні стояти малі фейлетони часопису. Але й до тих своїх фейлетонів Купчинський ставився завжди по-філософськи: приходячи до редакції „Діла", витягав з кишені зім'ятих два-три листки і клав мені на стіл — „Маєш фейлетон". Або запитував: „Чи тобі треба сьогодні фейлетону?" А коли я йому відповідав: „Завжди треба", — здебільша із спожалінням похитував головою і стверджував: „Не знаю, чи мені вдасться щось зліпити, бо не маю гумору". А коли я йому казав: „Сьогодні йде твій фейлетон, іди зроби собі коректу", він з-правила відповідав: „Чи я варіят?"

Може це в нього так звана богемістична вдача, може недбальство або може просто лінивство. Але в кожному

ЗАСЛУЖЕНА ПОЧЕСТЬ. — Заступник голови СУЖА ред. А. Драган передає грамоту почесного голови Спілки Українських Журналістів Америки останньому голові Спілки Українських Письменників і Журналістів ім. Івана Франка у Львові ред. Романові Купчинському. З обох боків стоять: секретар СУЖА д-р Роман Криштальський (зліва) та голова СУЖА ред. Іван Кедрин-Рудницький.

разі — не поза. Позерство Купчинський завжди ненавидів. І тому ні в його прозі, ні в поезії і піснях — нема ніякої пози.

Купчинський за своїми поглядами традиціоналіст-консерватист, і таким він є у своїх формах літературного вислову. Очевидно, він іде з духом часу, себто він не заскорузлий і не назадницький, але й не вибігає вперед і не ставить перед сучасників ломиголовки, як це залюбки роблять чимало наших прозаїків, поетів і малярів. А в отих ломиголовках найбільшою є загадка: чи автор — поет або маляр — сам розуміє те, що він створив, чи свідомо глузує з своїх читачів і глядачів, прийнявши позу генія, що його профани не всилі зрозуміти. Над творчістю Романа Купчинського ніхто не потребує сушити собі голови — вона прозора, чітка, приступна формою і змістом, хоч та форма високомистецька, а зміст видно у кожному, навіть двострофовому ліричному віршику і в кожному газетному фейлетоні. І коли Купчинський, мовний пурист, інколи вживає архаїзмів або галицьких льокалізмів, то робить це свідомо: навіщо, каже, збіднювати українську мову і звужувати її межами словників, коли мову в усіх народів світу творили не філологи, а письменники і журналісти, які збагачували її новотворами, коби тільки ті новотвори були в дусі рідної мови.

Купчинський, як письменник і журналіст не є зарозумілий. Передаючи редакторові свої малі фейлетони в „Ділі" чи вірші в різних альманахах, він завжди додавав заввагу: „Не знаю, чи це добре і чи сподобається". І він справді не образився би, коли б йому, навівши розумну причину, не прийняли фейлетону до друку. Зате він дуже вразливий на пункті редакційних і мовних змін. І в редакції „Діла" ми не мали з Купчинським конфліктів тому, що там, коли на статті або фейлетоні стояв підпис відповідального і відомого автора, то дійсно тільки він за свою річ відповідав, і ніяких змін у тексті йому не роблено, хіба за згодою автора. Знаючи вразливість Галактіона Чіпки на цьому ґрунті — ніхто з ним не хотів висварюватись за будь-яку зміну, хібащо треба було звернути йому увагу на загрозу конфіскати польською цензурою, що вдаряло по матеріяльному інтересі видавництва.

Актуальщина фейлетонів Чіпки, їх характер прозової лірики, їх оповідацький тон, погідний гумор і легка сатира, брак їди і злоби, брак пози ментора, обережність з моральними повчаннями та суспільницький характер із нехіттю до будь-якої пропаґанди, як теж повний брак в них комерційної реклями для будь-кого і будь-чого — ці риски зробили рубрику „Відгуки дня" у „Ділі" найперше читаною рубрикою, вони з'єднали тим фейлетонам і їх авторові популярність і грали ту здорову конструктивну ролю, що її завжди грає здорова, оперта на правдивих фактах, літературна сатира. Не раз бувало, що ми казали в редакції: „Ромко, нам трудно писати статтю на таку то тему, на таку то суспільну подію чи явище, — напиши ти фейлетон". Очевидно, що він, як професійний журналіст, підлягав законові, що стосувався всіх його колеґ: заслуги його імени і пера не мали ніякого впливу на підвишку платні!

Прибувши до Америки", він почав виповнювати й у „Свободі" рубрику „Відгуки дня" Галактіона Чіпки. Але одного дня ні сіло ні впало вирішив, що більше не буде писати фейлетонів, і тільки один Господь Бог і він, Галактіон Чіпка, знають, скільки я переконував його, що повинен продовжувати ведену стільки років фейлетоністичну роботу. Він викував собі фразу „Досить маю того", і знову же один Господь Бог і Галактіон Чіпка знають, — чого він має „досить".

Тепер я знаю, що він має „досить" мого балаку, і я вже скоро кінчаю.

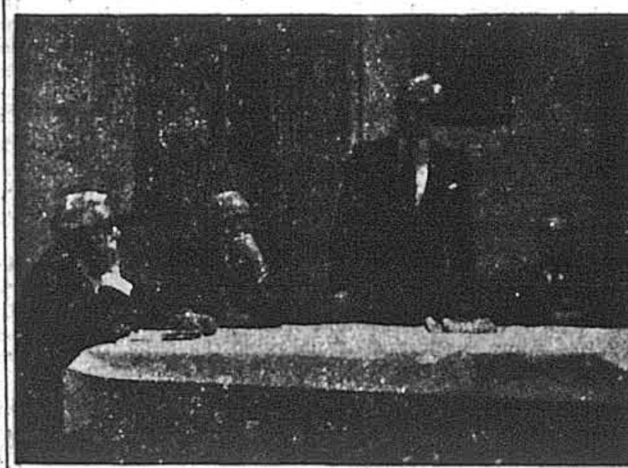
Роман Купчинський перестав писати газетні фейлетони, але не зламав, кажучи банально, пера, при чому у відношенні до нього — треба це брати буквально, бо він послідовно пише тільки пером і чорнилом. Дорогі Пані й Панове знайдуть тут на залі два докази цього мого твердження. Ви почуєте тут деякі вірші, писані Куп-

(Закінчення на 4 стор.)

Фраґмент залі Літературно-мистецького Клюбу під час вечора у честь Романа Купчинського.

ВІД РЕДАКЦІЇ

Ця сторінка літературно-мистецького додатку „Свободи" присвячена сеніорові українських журналістів, останньому голові Спілки Українських Письменників і Журналістів ім. Івана Франка у Львові та колишньому голові і тепер почесному голові Спілки Українських Журналістів Америки, видатному українському письменникові і композиторові, великому майстрові слова і звуку, ред. Романові Купчинському, з нагоди вечора в його честь, що відбувся в Літературно-Мистецькому Клюбі в Ню Йорку 23-го грудня 1966 року.

Ред. Роман Купчинський промовляє наприкінці вечора — про себе і свою творчість.

Микола Понеділок

ЗНАЙОМСТВО З РОМАНОМ КУПЧИНСЬКИМ

Я познайомився з Романом Купчинським не в перших місяцях 1950 року, коли я зустрівся з маестром серед хмародерів — зовсім ні! — я запізнався з ним значно-значно раніше — а саме: якраз чверть століття тому, у моєму селі, серед безбережних і до обожнення прекрасних сіл Херсонщини.

Народжувався в жаску, безталанну годину 1942 рік. Село ніби закарбоване було каліянистою суворістю. Війна від нашого села відступила — і тепер сваволіла десь аж там, для нас здавалося за тридесятьма малезнаними світами. Страхітлива, невмолима, вона лишила нам розкопирсані урвища, пожарища, а в поблизькому місті — Кіровограді — табір із полоненими, де в холоді-голоді, нужді-біді гибіли тисячі нашого, від крови-кости рідного, квіту.

В селі лишилися або старі, або молодь, якій совсти ще не встигли із-за зеленого віку натягнути солдатську шинелю.

Хоч над нами шугали із зловісним гуком бомбардувальники, а десь за небозводом гухкали у темінь ночі гармати — село мусило жити, жило.

Працювали коло хат, обладнували сяке-таке хазяйство, а вечорами збиралися і обмірковували, радилися, один одному свої жалі викладали — і врешті серця свої, тривогою охоплені, трохи заколисували журливими піснями.

Ми, молодь, треба ж бо признатися, часто-густо виспівували російських пісень, яких ми знали з патефонних плит, із фільмів, радіо, які нам також ще так недавно з такою заповзятістю втискали на музичних лекціях у школі.

„Три танкіста", „Катюша," „Тучкі над ґородом всталі" та інші „задушевні бойовики" ми залюбки співали, бо ж хотілося у цьому воєнному гармидері якось свою душу облегшити.

Співалося нам наче й некепсько — ніхто нам не перешкоджав Але… Невдовзі до нас із Західньої України прибилося шестеро людей — двоє дівчат і четверо поза двадцять років юнаків — вона, ця прибула братія, прямо нас ошелешила, приголомшила своєю, як тоді нам видавалося, каверзною поведінкою. Вони — подумайте — завжди насуплювалися та кривилися, коли ми гундосили якийсь „серцероздираючий" циганський романс чи віресками не своїм голосом „боєві" пісеньки Дунаєвського чи Лебедєва-Кумача. — Чи ви подуріли? — питали вони нас. Чого ж ви своїх не співаєте? Невже нелюблюєте їх?

— Та ні, любимо. Але свої старі ми вже поперeспівували, а нових кат-ма.

— Як кат-ма. Є нові.

Ми вже їм не перечили. Тільки відмовчувалися. Хай, думалося, говорять, а ми знаємо своє. Хоч, правду кажучи, потайки, в душі, ми співчували їм, галицьким Маріям та Богданам, бо ж вони не можуть відчути чару російських циганських романсів.

І так було щось з місяць: ми співаємо, а вони ніби зелену сливку розжовують; тоді вони нас бештають, а ми у відповідь — ні слова.

Але одного вечора один наш гість, якому мабуть вже терпець урвався вислуховувати нашу циганщину, проспівав нам „під ґітару" три, ніколи ще нами нечуті, пісні — і серед них „Пише стара мати" Романа Купчинського.

Це справді була новина. Ми зумилися.

За вікном бурхає сніг. А в хаті ґітара і якісь до болю свої слова:

„Гарно приберуся,
Остро поклонюся,
Та й просити стану:
„Пусти, батьку, до матусі,
Най на ню хоч гляну."

Той темп, те якесь чорноземне коріння, що приховується в цій пісні — та ще й до того грайливо-жартівливий зміст її — насторожив нас.

„Пан отаман моргне,
Сиві вуса торгне,
Походить, подише,
Далі книжечку розгорне,
Дозвілля напише".

„Калавур, — кричали ми в думках, — нам подобається! Їй-богу, подобається!" Не знаю, що сталося — але якийсь рідний огник, що жеврів в нашій душі, відразу міріядними огнями розпалахкотів і скресав у нас щось нове, свіже, хороше…

Ми збадьоріло і жаждиво вбирали в себе слова, щоб їх опісля повторювати на різні голоси й мелодії повсюди.

А незадовго ми вчули „Накрила нічка". У цій пісні Купчинського було все те, чого нам, зеленкуватим паросткам, що закоцеміли у воєнній завірюсі, жадалося-бажалося. У ній випромінювала любов, крізьніла журa — і щось від діда-прадіда наше рідне і до болю бажане силелося і до нас добиралося, нам стукало у груди.

І усміхається чарівно,

(Продовження на стор. 4-ій)

Заспів

Хто з Братства не знає околиць Комарна,
Де села чистенькі і добрі дороги,
Де дівчина кожна, як квіточка, гарна,
А хлопець у хлопця, як явір розлогий!

Де знайде, хто вміє, ліси вікодавні,
Поляни таємні, печери понурі,
Останки окопів, могили преславні,
Розвалені башти, розкинені мури!

В такій то країні, на скелі високій,
Де вітер з орлами веде розговори,
Красується замок, грізний, бистроокий
І пильно сторожить і доли і гори.

Заспів до поеми Р. Купчинського „Скоропад" (В-во „Червона Калина", Ню Йорк) з рисунком Едварда Козака.

ХРЕСНИЙ БАТЬКО

У воєнній та післявоєнній завірюсі позатраґувались мої „родові папери", ґи метрики, — кажуги менш претенсійно, і я, наприклад, навіть не знаю, хто був моїм хресним батьком… Зате мій літературний Хресний Тато сидить тут, між нами, слава Богу, живий та здоровий, і приглядається мені прижмуреним оком, так, як його ґасто змальовує наш спільний приятель, Еко. А є ним достойний і направду рідкий Гість в Літературно-Мистецькому Клюбі, редактор Роман Купґинський.

Мої „христини" відбулись, огевидягки, у Львові, тогніше, в редакції Господарсько-Кооперативного Часопису, тижневика, присвяґеного кооперативним, економіґним і культурним справам. Якраз культурну секцію в тому цікавому і багатому на зміст тижневику редаґували панове-редактори Роман Купґинський і Василь Софронів-Левицький, сьогодні співредактор „Нового Шляху" в Канаді. Наґальним редактором тижневика був, — дай, Боже, пам'ять, — інж. Євген Храпливий. Ілюстрував Господарсько Кооперативний Часопис, скороґено — „ГКЧ", вище згаданий Еко, Едвард Козак.

Саме на адресу того тижневика я вислав тридцять… і котрогось-там року моє перше оповідання з кооперативного життя п. з. „Крамар Сень Свистун". І хоґ я був тоді ще дуже зелений поґатківець, то вже й тоді „інтуїція шалена" підказувала мені, що панове-редактори назагал з недовір'ям і підозрою ставляться до літературної продукції „меншого брата" — поґаткуюґого письменника…

І, от, щоб зацікавити панів-редакторів ГКЧ моїм „Крамарем Свистуном" і моїм крамом, зробити його більше атрактивним для їх ока, я втяв одну хитру, як мені тоді здавалося, штуку: поскільки в заранні моєї молодости в мені теж несміливо пробивався малярський талант, я взяв та й розмалював акварельками заголовок оповідання, прикрасив його всякими кривульками, квітоґками, орнаментом, так, що вийшов з того „архитвір" майже в стилі Никифора, — тобто, примітивний — так, тільки аж ніяк не геніяльний…

Ну, коли моє оповідання, оздоблене таким візерунком, попало на редакційне бюрко редактора Романа Купґинського, то він, звиґайно, подумав собі про його автора те саме, що кожний, шануюґий себе редактор, на його місці подумав би:

— Оце якийсь тяжкий графоман мусить бути, — сказав редактор Купґинський до редактора Софронева-Левицького і спустив мойого „Крамаря Сеня Свистуна" до найнижґої шухляди в бюрку, на саме дно… В той спосіб мої христини як українського письменника припізнилися півроку, коли не більше. Оповідання припадало порохом у найнижґій шухляді, а пан редактор Купґинський ніяк не міґ перемогти себе, ну, знасилувати, щоб його проґитати: розкольорований акварельками заголовок оповідання просто відштовхував його кожний раз, коли забирався до ґитання!

Аж улітку, у так званому колись в Галиції „оґірковому сезоні", коли редакційна теґка цілком спорожніла і не було ґого дати на фейлетон, пан редактор, рад-не-рад, витягнув „Крамаря Сеня Свистуна" з долішньої шухляди, переміґ у собі нехіть до глибокого закопаного, малярського хисту автора, і проґитав оповідання…

А ґерез кілька днів я отримав потрясаюґого листа від самого Романа Купґинського-Галактіона Чіпки, що моє оповідання прийняте до друку і що я дістану за нього навіть гонорар, у сумі 15 польських злотих! Далі, в листі було сказано, що в мене є талант, тільки треба над ним працювати, багато ґитати, вґитися і т. д., і що редакція ГКЧ запрошує мене до Львова, щоб договоритися про дальшу співпрацю…

На жаль, немає в мене в архіві цього Вашого листа, Дорогий Пане Редакторе! Якби я мав його на руках, показав би всім тут, на залі, присутнім, і сказав би: „Це його вина, пана редактора Купґинського, що я попав у літературу! Він мене охристив, поблагословив, випустив між люди, — а тепер, ось, маєте!"

Проте, я не ґую до Вас жалю, Дорогий Хресний Тату! В тім, тепер уже й запізно жалувати ґи міняти професію, бо я і так більше ніґого не вмію і не знаю, лише трохи ґитати і писати…

Ікер

МИХАЙЛО ОСТРОГРАДСЬКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МАТЕМАТИК СВІТОВОЇ СЛАВИ

Український народ дав багато високоталановитих вчених з різних галузей науки і техніки. Серед них почесне місце належить одному з найвидатніших математиків XIX століття, другові Тараса Шевченка — Михайлові Остроградському.

Видатний математик Михайло Остроградський, — розповідає в грудневій „Молоді України" К. Хоменко,— народився 24 вересня 1801 року в селі Пашеному, Кобеляцького району на Полтавщині. В 1810 році Михайла віддають до Полтавської гімназії, в якій тоді працював Іван Котляревський. В 1816 році батько повіз Михайла до Петербургу, щоб влаштувати в один з гвардійських полків, але дорогою передумав і залишив сина в Харкові для підготовки в університет. У серпні того ж року Михайла зачислили вільним слухачем на природничий факультет. Юнак жагуче захопився математикою, а в 1818 році достроково склав іспити на атестат про закінчення університету. Однак через рік він знову повертається до університету, де наполегливо поглиблює свої знання з прикладної механіки і вдруге блискуче складає іспити.

Восени 1822 року Михайло Остроградський вирушає до Парижу, щоб продовжити навчання. Тут він навчається у таких світил французької математичної школи, як Ляплас, Пуассон, Фур'є, Ампер.

Вперше в пресі ім'я Михайла Остроградського з'явилося у 1825 році. Великий французький математик Коші писав: „Остроградський, який обдарований великою проникливістю і добре обізнаний з обчисленням безконечно малих величин, дав нові докази згаданих вище формул"...

Наступного року Михайло Остроградський подав на розгляд Паризькій академії наук свою першу працю: „Мемуар про розповсюдження хвиль у циліндричнію посудині", присвячену одному з найактуальніших на той час питань гідродинаміки. Академія наук висунула працю молодого вченого на здобуття премії з найвищою нагородою — опублікуванням у „Записках вчених".

У листопаді 1927 року Михайло Остроградський повернувся в Україну, будучи вже прославленим вченим-математиком. Хоч як йому хотілося віддати знання своєму народові, але за тогочасних обставин змушений був працювати далеко від рідної землі в похмурому Петербурзі. За ним було встановлено таємний нагляд царської поліції.

Як математик, Михайло Остроградський вніс значний вклад в усі галузі математичної науки: в аналітичну механіку, математичну фізику, диференціяльну геометрію, альґебру, теорію ймовірностей, математичну аналізу.

Треба сказати, що Михайло Остроградський був ученим-патріотом. Його глибоко хвилювала доля поневоленої Москвою України. Не маючи змоги писати рідною мовою, він майже всі свої праці написав французькою та опублікував їх у паризьких наукових виданнях.

Перебуваючи далеко від рідного краю, Михайло Остроградський ніколи не поривав зв'язків з Україною. Майже щороку свої вакації проводив вдома, на Полтавщині. А незадовго до смерти вчений говорив: „Умру я краще в своїх місцях, серед своїх рідних".

Протягом всього життя Михайло Остроградський підтримував дружні зв'язки з діячами української культури — Тарасом Шевченком, Михайлом Старицьким, Гулаком-Артемовським та багатьма іншими. Особливе місце в біографії видатного математика займає його дружба з Великим Кобзарем. Гнівний співець українського народу був найулюбленішим поетом Остроградського. Майже всі його твори він знав напам'ять, часто й натхненно їх деклямував. У свою чергу Тарас Шевченко з любов'ю та повагою ставився до Михайла Остроградського, називав його „геніяльним математиком", справжнім українським патріотом. Коли московський цар заслав Тараса Шевченка в казахські пустельні степи, Михайло Остроградський підтримував дружній зв'язок з поетом через листи.

У своєму „Щоденнику" Тарас Шевченко, повернувшися із заслання, з радістю пише про зустріч з своїм прославленим другом: „Від М. Д. Стасова поїхали ми з Семеном (Гулаком-Артемовським) до М. В. Остроградського. Великий математик прийняв мене з розкритими обіймами, як земляка і як сім'янина, який відлучився кудись. Спасибі йому!"

Помер Михайло Остроградський 1 січня 1862 року в м. Полтаві на мешканні свого друга, видатного українського драматурга та артиста Михайла Старицького. Поховано Михайла Остроградського, як він заповів, у місті Полтаві на дорогій йому Україні.

Р. КУПЧИНСЬКОМУ В АЛЬБОМ

(Закінчення зі стор. 3-ої)

Роман Купчинський підписує власноручно примірники свого „Скоропада", що його продавали на залі.

чинським уже в Америці й ніде не друковані, — любовна лірика, зроджена мабуть, з туги за давноминулою молодістю, коли можна було сприяти еротиці не тільки віршами. Ось там на столику теж продається книжка Купчинського, яка вийшла з друку три тижні тому: романтично-сатирична поема яка взяла початок ще в Україні за нашої визвольної війни, але була відтворена й остаточно оформлена щойно тут, в Америці. Там, у тій книжці, Шановні Пані й Панове можуть знайти також короткі життєписні дані про Романа Купчинського. Навіщо говорити тут, де і коли він народився, коли пригадка таких дат напевно нашому дорогому гостеві не зробить приємности, а просили його сюди, щоб йому збридити СУЖА і Літературно-мистецький Клюб — таки не лицює.

Спілка Українських Журналістів в Америці вшановує його, як останнього голову свого славетнього попередника, Товариства Письменників і Журналістів імени Івана Франка у Львові. Наші письменники й журналісти обрали були його собі на голову тому, що він єднає своєю особою літературу і журналістику. Як тільки ТОПІЖ заснувався, то мав за свого голову по черзі найвидатніших наших письменників: Богдана Лепкого, Стефаника, Щурата, Чайковського. Але кожний з них мешкав поза Львовом, і наше товариство мало й не мало голови, а з цього виходив не раз клопіт, бо бували справи, що таки трудно було їх вирішувати, не рахуючись з думкою як-не-як формального голови. Тому ми й обрали Купчинського, щоб була на місці жива людина, яка знає письменницьку й журналістичну братію, має в усіх авторитет, вміє з людьми ладнати і має цікаві ідеї та здоровий глузд. І це був дійсний голова журналістичної організації на рідних землях, яка здобула собі повагу у громадянстві. Ось конкретний приклад: Після того, як Михайло Яцків, разом із Сидором Твердохлібом зв'язалися з щоденником „Рідний Край", що його видавали поляки для розбивання українського громадянства, обох тих письменників бойкотовано. Твердохліб згинув, а Михайло Яцків стояв осторонь і болюче відчував ту свою ізольовану ситуацію. Тоді Управа СУЖА вирішила, що вже пора спустити заслону над провиною Яцкова. Ми прийняли його в члени ТОПІЖ'у і проголосили це в „Ділі" і в „Новому Часі" окремим комунікатом. І громадянство зрозуміло, визнало ту регабілітацію, і прийняло Михайла Яцкова, як письменника та громадянина.

Найбільшим нинішнім нещастям української громади у вільному світі є дивний наш гін — проти авторитетів. І якщо силою своєї індивідуальности виринає якийсь авторитет - валити його! Не мають нині великого авторитету й українські журналісти, — правда, з вини деяких наших робітників пера, які замість дбати за єдність і правопорядок в громаді, самі причиняються до її розладу. Наша Спілка Українських Журналістів Америки з гордістю, але й жалем та смутком згадує Товариство Письменників і Журналістів у Львові, головою якого був Роман Купчинський. І коли б він так, під впливом нинішнього вечора, заявив „досить маю того, давайте, я знову стану головою СУЖА" — то це дійсно був би найчудовіший дарунок, що він його міг би принести нашій організації. Для цього треба, очевидно, багато здоров'я і гумору, і ми йому нині обох цих скарбів найсердечніше бажаємо, — хоч би він навіть тільки збоку придивлявся, якою недолугою є нинішня СУЖА в порівнянні з колишнім ТоПІЖ'ом.

ЗНАЙОМСТВО З РОМАНОМ КУПЧИНСЬКИМ

(Закінчення зі стор. 3-ої)

I клонить голову на груд,
А сотник просить, сотник молить:
„Кохана! Не забудь!"

Сталося — ми відчинили двері до нашої душі...

„І знову стихло все довкола,
Ставок заснув, здрімнувся ліс,
А тільки вітер по сосниіні
Зідхання тихе ніс:
„Спи, дівчино..."

Не пам'ятаю вже, як хто гавка, що вдарила в наші груди, очистивши їх від циганських романсів, російських маршових, які вгніздилися були в наші серця.

Десь у березні 42 року в нашому селі йшла вистава „Ой, не ходи, Грицю..." Марусю й Гриця в драмі грали гості з Галичини, ті, власне, співаки, що нам відбили охоту до чужої пісні.

Не памятаю вже, як хто грав-співав, але добре мені в тямку далося, що, коли завіса в останній дії заслонила сцену, оплескам не було кінця.

Маруся й Гриць безперестанку вклонялися, а їм із залі підказували, а їх упрохували: „Нової співайте!" „Спи дівчино"! Просимо"!

І тоді вперше в колгоспному клюбі пролунала „Засумуй, трембіто!" Я впевнений, що половина людей тоді не мала й зеленого поняття про трембіту, як і не знала, де саме ті Карпати, про яких згадується в пісні, — але невтішимий жаль, скорбота зі сцени перенеслися клюбом — і старші люди з перших лав встали, а за ними підвелася вся заля.

„Засумуй, трембіто
Та на всі Карпати,
Щоб не ждали сина з войни
Ні отець ні мати"

Так, так, це оспівується недоля села мого. Тут також батьки не сподіваються побачити своє молоде коріння, бо воно гине за дротами в Кіровограді, його шматують ґранатами тепер на Кавказі, і мучать на чужій роботі.

„Засумуй, трембіто,
Та на все Поділля,
Щоб не ждала дівчинонька
Хлопця на весілля.

Ми відчули, що голосіння, причитування — ні, реквієм! Шириться не лише Карпатами, Поділлям, а й оце херсонськими степами...

Таке моє було перше знайомство з Романом Купчинським.

Цей спогад у мене зараз викликав бурю переживань, він підхопив і поніс мене туди, де я колись по житах вибігувався, на просторі неозорні вглядувався — і там, на материзні моїй, я вперше довідався про людину, з якою мені вже на чужині віч-на-віч пощаслививлось зустрітися.

Нехай же ці рядки пригадають і нашому патріярхові на письменницькому полі ту мою землю — Херсонщину — бо і наш маестро нею ходив, нею любувався і тепер її завжди щиросердечними, найкращими спогадами обдаровує.

***

Роман Купчинський не має мільйонів, і йому ніхто не давав орденів чи якихось інших відзнак шани — та все це йому, направду, й непотрібне. Він, аджеж, дочекався нагороди більшої від гроша, ордену й відзнаки — його пісенну творчість народ наш всім серцем полюбив — і забрав її для себе.

А це найбільша нагорода, яку доля може зготувати для письменника.

У серці народному Романа Купчинського барвінковий, рідний цвіт ніколи і ніколи не загубиться.

З БОДЛЕРА — „ЧУЖИНЕЦЬ"

— Скажи, загадковий, ти любиш найбільше
Матусю чи тата, сестрицю чи брата?
— Скажу: щоб любити,
То треба їх мати.
— А друзів?..
— Ви слово вжили тут таке,
Якого я й досі не можу збагнути.
— Свою Батьківщину?
— Не знаю тепер,
В які ланцюги її руки закуто.
— Красу?
— Полюбив би я, так,
Та тільки богиню не з краю земного.
— А злото?
— Його ненавиджу я так,
Як вмієте ви ненавидіти Бога.
— Що ж ти тоді любиш, незвичний бунтарю?
— Я... хмари, я хмари люблю,
Високі, мандрівні хмари.

Переклад з французької — Леоніда Полтави

Вшанування І. Франка в Парижі

У своєму вступному слові на відкритті ювілейної академії-концерту в залі Плейль-Дебюсі 17 грудня 66 р., — голова Центр. Гром. Комітету у Франції інж. Симон Созонтів сказав, що „молодь урятувала нашу честь" перед пам'яттю великого Івана Франка, якого вшановує весь український світ. Молодь, — це учні Студії Мирослава Скали-Старицького. Тому, — казав голова, — я хочу щиро подякувати маестрові, який сам один усе підготував, зорганізував, виконав усю чорну роботу й нас запросив до почесного патронату. Подяка належить теж Союзові Українок, який зайнявся технічними справами.

Новинкою й заразом приємною несподіванкою була зразу ж перша точка, а саме — доповідь. Проти всіх сподівань, її дбайливо опрацювала й поправно виголосила студентка чужих мов Ліза Сенткевич. У скороченій до мінімуму доповіді, життєпис Івана Франка переплітався з датами й назвами творів та закінчився цитатою з поеми. Просто клясична форма й рекордовий час — не більше 10 хвилин, — зуміли виявити знання й красномовність доповідачки, і познайомити публіку, чи пригадати їй — найважливіше про Франка.

Слідували дві деклямації з „Мойсея", — знаменито дібрані уривки й виконавці: Василь Бідник з виглядом і вдачею вдумливого інтеліґента передав „Пролог" так, наче б виклав глибоку філософічну проблему, Ірка Зелена з подивугідною інтуїцією й відчуттям, продеклямувала „Мойсей і діти", — по-жіночому ніжно, чутливо, надзвичайно.

Доволі важку пісню до слів Франка, муз. Бобикевича „Розвивайся лозо борзо" поправно відспівала Ляриса Вітошинська, яка зуміла опанувати свій ще не зовсім розвинений голос і вести його за вказівками професора, що й дало добрі наслідки. Натомість Марійка Тирпич, яку знаємо як феноменальну „Травіяту", не могла повністю виявити свойого гарного голосу та скалі в „Земле моя" Франка — Степового, хоч і передала цей твір блискуче.

Пані Олександра Кукловська, яка завжди допомагає Студії своїми виступами, продеклямувала поезію Б. Бори „Іван Франко" та прочитала прозовий нарис „Будяки" І. Франка з такою експресією, зрозумінням і переданням тексту, що цим вона притьмила всі свої попередні виступи. Тут геніяльний Франко знайшов талановитого виконавця.

З черги виступили дві справжні „зірки" в довгих вечірніх сукнях, що й підкреслювало їхні, майже завершені, студії співу. Уляна Чайковська проспівала „оксамітно" Франка - Степового „Розвійтеся з вітром" та Олеся-Степового „О, де ти згинув рідний краю", а клясичний „соловейко" Одарка Андріїшин настроєво „Як почуєш вночі" та „Пісне моя" — обидві Франка - Січинського. Вони проспівали теж дует Олеся - Степового „Не цвітуть квітки зимою"

Данило Ганяк, — глибокий та заразом дзвінкий бас-профундо виконав довгу і важку річ Франка - Степового „Каменярі", чим і здивував і наново здобув паризьку публіку, а також, зовсім несподівано виступив із деклямацією „У XXIII-ті роковини смерти Тараса Шевченка" — І. Франка, якою доказав, що в нього вже немає труднощів з українською мовою й вимовою.

Дальші точки, — деклямації „Україна мовить" у виконанні Марійки Тирпич і „Моя любов" — Ляриси Вітошинської та тріо Андріїшин - Чайківська - Тирпич „Розвивайся ти високий дубе", — підкреслили патріотичні й національні нотки творчости І. Франка із його соборницькими мріями „Від Кубані аж до Сяну-річки". І врешті закінчив програму весь ансамбль піснею „Не пора", яку підхопила вся заля.

Почесний голова інж. Созонтів викликав на сцену маєстра Старицького, щоб йому прилюдно подякувати за гарний, мистецький і глибоко патріотичний концерт-пошану Франкові в виконанні української молоді, народженої на чужині...

Софія Наумович

„ПРОДАЙТЕ ГРАМПЛАСТИНКУ"

„Нерідко по радіо чуємо незабутні голоси Оксани Петрусенко, І. Паторжинського, С. Лемешева, І. Козловського, музику П. Чайковського, М. Лисенка, М. Глінки, К. Стеценка. Але багатьом хочеться мати і грампластинки, які можна було б послухати у будь-який час.

Та пластинку в Кривому Розі не придбати. На превеликий жаль, в цьому великому промисловому центрі республіки немає спеціялізованого магазину. Щоправда, при культмагах є відділи грампластинок, але там роками лежить такий „товар", який ніхто не купує.

І ще одне. Хочеться знати, коли ж у нас в Україні буде свій завод грамплатинок".

(„Культура і Життя" з 15 січня).

К. Крупський

ЧИ СПРАВДІ ПРИЗАБУТИЙ

116-ту річницю смерти славного французького письменника Гоноре де Бальзака, що припадала 18-го серпня 1966 року, кореспондент денверського щоденника „Ракі Мовнтейн Нюз" — Генрі И. Тейлор, присвятив Бальзакові свою статтю п. н. „Наша країна забуває його". У своїй статті Тейлор писав, що в Америці Бальзак заступлений тільки 40-ма томами зле перекладеними на англійську мову його творів, 70 років тому.

Висловлюючи невдоволення з цього приводу, Тейлор писав: „Ерудит Орвіл Трескот — славний критик з Ню Йорк Таймс'у — заохочує когось із видавців стати публічним меценатом та видати найкращі Бальзакові новелі у доброму сучасному перекладі".

В міжчасі, каже Тейлор, визначний член Французької Академії Наук — Андре Моруа (Andre Maurois), заслужена людина Франції, написав працю про життя Бальзака, яку можна уважати архитвором: „Прометей" (Видавництво „Гарпер енд Ров"). „Тільки перо Моруа може з такою красою та проникливістю розкрити ту подивугідну кар'єру" — писав Тейлор.

Зацитувавши декілька речень з книжки „Прометей", які відносяться до світогляду Бальзака, Тейлор продовжує: „В його житті є величезна і шалена любовна драма з українською графинею Евеліною Ганською. Та любов тривала 16 років, у гонитві по цілій Европі, і вкінці скінчилася вінчанням з жінкою, яку він описує як ту, що її любив найбільше".

В травні 1966 р. у чотирьох числах „Свободи" (ч. 82-85) була надруковна серією стаття п. н. „Бальзак на Україні", автора, підписаного ініціялами М. Л. З названої статті виходить, що автор написав свою статтю на основі книжки Стефана Цвайґа п. н. „Бальзак".

У статті „Бальзак на Україні" добре схоплені цікаві моменти з перебування Бальзака в Україні, однак, коли перечитаємо книжку Моруа — „Прометей", то запримічуємо декілька різниць у поданих фактах. Зрозуміло, що ці різниці лежать між книжками „Бальзак" і „Прометей".

Думаємо, що і сам автор названої статті зі „Свободи" і зацікавлені читачі будуть раді довідатись про ці різниці, а також про деякі додаткові відомості з життя цього славного письменника.

Не раз здається, що немає цікавішої та кориснішої літератури понад Біографію. На жаль, розвинути та поставити цей рід літератури на відповідний рівень, може тільки державний нарід. Біограф повинен писати про кого хоче і те, що він дослідив, а не те, про кого йому скажуть писати і як скажуть писати.

Хто з нас в молодості не читав Бальзака — цього великого знавця жіночих сердець. Правда, біографи твердять, що цей знавець, як на іронію долі, був невільником, чи радше жертвою тих сердець.

Всі ці цікаві речі, поруч характеристики Бальзака, як письменника, та огляд його більших відомих творів майстерно зображує Андре Моруа у названій праці.

Андре Моруа це псевдо відомого французького біографа Еміля Соломона Вільгельма Герцоґа, народженого в 1885 р. В часі гітлерівської окупації Франції, Моруа жив в Америці і тут написав декілька книжок, а серед них: „Трагедія Франції" (1940) і „Чому Франція упала" (1941).

Моруа є автором багатьох біографічних праць, а між ними біографії про Шеллі, Дізраелі, Байрона, Турґенєва, Вольтера, Дікенса та інших.

Моруа має дуже займаючий стиль, однак цікаве є те, що його праці є більше популярними в Англії та Америці, як у Франції.

Славні англійські біографи Ізаак Валтон і Джеймс Босвелл (17-го і 18-го сторіч) підтримували теорію, згідно з якою „найліпші біографічні праці належать тим авторам, які ніколи особисто не знали тих, про кого пишуть, бо це дає їм можливість абсолютної безсторонности в їхнім осуді."

Сумніваємося, чи є така абсолютна безсторонність, бо є багато чинників, які роблять таку абсолютність неможливою.

Перед інтеліґентним читачем сторонничости Моруа не може скрити навіть його майстерне перо. Моруа тенденційно оминає немилі, але правдиві події з життя Бальзака. Він недвозначно оправдує любовні афери Бальзака, з чим не кожен читач погодиться, бо моральні закони зобов'язують всіх однаково.

Марнотратство Бальзака руйнує не тільки його самого, але й також його батьків. Першу кохану Бальзака — мадам де Берні, Моруа уміло робить духовим ментором та надхненником Бальзака; до того ж, ця афера з жінкою старшою на два роки від матері Бальзака виглядає досить ненормально.

Подібних афер в житті Бальзака було більше, і на нашу думку навіть геніяльність Бальзака не оправдує їх. І хоч Моруа цитує слова Енґельса: „Я навчився від Бальзака більше, як від всіх професійних істориків, економістів і статистиків разом узятих", то ми, однак знаємо те, що діла, а не слова вчать.

То ж не диво, що твори різних радикалів, хоч би таких як Еміль Золя, та виразних комуністичних божків, є більше популярними в Америці та часто перевидаються, а твори такого великого письменника ідуть в забуття.

Не треба бути аж соціялістом, щоб ствердити те, що Бальзак занедбував ширші народні маси, не прив'язуючи до них належної ваги. Цю помилку стверджує сам Моруа. То ж не диво, що сьогоднішній праґматичний світ, перед яким стоїть все гостріши проблема перенаселення, мусить забувати про Бальзака. І зовсім оправдано, вільний світ не сміє відкладати пекучих проблем та мусить розв'язувати їх негайно, бо інакше, знайдуться „охочі" що розв'яжуть їх по диктаторськи так, як у Совєтському Союзі, Китаї та інших країнах, жертвах комунізму.

Не тільки замолоду, але ціле своє життя Бальзак захоплювався аристократією. Можливо, що це вплив на нього його батька, який з дрібненького писарчука Бальзи дійшов до поважного державного становища і тоді став „де Бальзаком". Був час, коли Бальзак подивляв свого батька та користав з його бібліотеки. Ще молодим хлопцем Бальзак заповідав, що він буде славним. Слава, вигідне життя і жінки приманювали його протягом цілого життя. Задля цього він загартовувався. А працював незвичайно швидко. Його пам'ять зі шаленою швидкістю і подивугідною докладністю зареєстровувала: обставини, картини природи, людські обличчя та події.

Він потрапив написати книжку на протязі одної ночі. За одну ніч була написана „Секрет де Ружері" (Sekret des Ruggieri) та інші. Довгі години праці з двогодинним, а то й коротшим сном на добу, підкопали його здоров'я. Цілий час наглив, квапився та мріяв стати незалежним.

Відійшов з цього світу передчасно та у великих грошових заборгуваннях, з якими не міг дати собі ради до кінця життя.

Перша зустріч з Ганською, а радше з Ганськими, відбулася не у Відні, як подано у згаданій статті „Свободи", а в Женеві, в грудні, 1833 р. Там то Бальзак, за його ж словами, „провів 43 дні праці і любови" (стор. 241).

Очевидно, князь Ганський правив тільки за декорацію, бо Ганська при допомозі ґувернантки стрічалася з Бальзаком сам на сам та перебувала з Бальзаком у готелю.

Зустріч у Відні була другою з черги. Тоді Бальзак був прийнятий на авдієнції у тодішнього Черчила — австрійського канцлера Клемента фон Меттерніха. Дружина Меттерніха занотувала цю зустріч у своєму щоденнику: „Клемент, побачивши Бальзака, почав розмову з ним такими словами: Пане, я не читав нічого з ваших праць, але я знаю про все, з чого зовсім ясно виходить те, що ви є божевільні, або насолоджуєтесь коштом божевілля інших, та що ви хочете лікувати їх ще більшим божевіллям".

У відповідь на це Бальзак сказав, що Меттерніх відгадав все докладно, бо це все є Бальзаковою ціллю, яку він осягне. Метерніхові така відповідь подобалася і дальша розмова з Бальзаком пішла гладко.

Бальзак мав закінчені студії прав, отже дипломатичні вихиляси не були йому чужими. Він також був знаменитим журналістом і всі французькі газети та журнали радо друкували його.

Щодо політичних поглядів, то вони не далеко відбігали від поглядів Меттерніха. Він був прихильником февдального устрою, основаного на автократичному авторитеті монарха. Він вірив в те, що „Абсолютне володіння леґітимного монарха є найкращою державною системою" (стор. 402).

Поки Бальзак прийшов до цього остаточного переконання, він також був великим прихильником „нелеґітимного" володаря — Наполеона. Ще коли тільки почав писати, на столі в Бальзака стояла статуетка Наполеона з написом: „Те, чого не вдалося йому здобути мечем — я здобуду пером". Можна сказати, що ціле своє життя Бальзак був прихильником державної системи, в якій влада концентрується в одних руках. На всі інші державні системи він висловив свій погляд у „Ля По де Шаґрен" (La Peau de chagrin), а саме, що „Свобода родить анархію, анархія веде до деспотизму, а деспотизм знов приведе до свободи". Такий цикль державних систем.

Сто років після смерти Бальзака початківець студент університету має куди правильніший погляд на цю справу. Він знає, що всі автократичні системи є пережитками у цивілізованих народів. Ця доля також зустріне всі диктатури з комуністичною на чолі, бо чим вище людина, а радше народні маси, на цивілізованому щаблі, тим більше вони не можуть зносити самодержавців і диктаторів.

За Цвайґом, Евеліна Ржевуська — Ганська зволікала з одруженням з Бальзаком. За Моруа, Ганська очікувала на царський дозвіл, бо хоч вона і по лінії князя Ганського, і по своїй, була споріднена з царським двором, однак, „цар не був вдоволений з польсько-української шляхти" (стор. 430), отже, міг використати її одруження з Бальзаком, як претекст для конфіскати дібр, які вона отримала після смерти кн. Ганського. Тим більше, що в тому часі в Україні знов почалася наганка на римо-католиків (стор. 433).

Тому-то Ганська їде до Петербурґа, щоб полагодити цю справу. До Петербурґа вибирається також Бальзак.

Російський посол в Парижі доносить царським властям таке:

„Тому, що цей письменник є стало у фінансових труднощах, а тепер ще більше, як будь-коли, не є виключене, що ціллю його подорожі є якась письменницька спекуляція. Маючи на увазі потребу грошей пана Бальзака, можна було б використати його перо на нашу користь.

Михайло Кушнір

ПРО КОНЯ І МИСТЕЦТВО СЛІВ КІЛЬКА...

Твердити, що поточні переміни викликає виключно боротьба між комунізмом і капіталізмом, Заходом і Сходом, Росією і ЗДА, — було б великим спрощенням. Дуже можливо, що без тієї боротьби процес сумерку мав би лагіднішиий перебіг і не мав би рис погрому. Однак, перелам мусів прийти. Епоха, яку ми знали, вже віддавна завмирала. Познаки завмирання було видно в багатьох ділянках, які нічого спільного з боротьбою не мали.

Вираховуючи позиції, які вже втрачені і які, правдоподібно, не появляться вже в давньому виді в майбутніх культиваційних формах, треба на першому місці назвати — коня.

Так, коня!

Нехай читач не питає з призирством, чому саме коня, чому не тура, бобра або зубра. Тому, що ті звірі не відбилися на обличчі цивілізації, а кінь витиснув на ній нестерте тавро: Минаюча епоха була епохою коня, як майбутня епоха буде епохою мотора. Кінь, від непам'ятних часів, підкорений середньоазійськими племенами кочовиків, ввійшов у круг середземноморської цивілізації перед чотирма тисячами літ, у добу нападу шксосів на Египет, і від цього часу залишився в ній, як невідлучний атрибут влади, уродження, як почесний привілей, не кожному доступний. Кінь став товаришем і приятелем воїна, улюбленцем богів, знаряддям у руках жреців.

Немає вже від тоді мистецтва ні історії без коня. Коні в квадризі басують на пам'ятниках. Коні біжуть на метопах партенопу, борються у постаттях кентаврів. Крицеві коні двигають статуї цезарів. Коні витиснули єгипетських сфінксів і вавилонських биків з людськими головами. Пегас персоніфікував поезію, Апполлон керував ридваном. Хто мав коней, — був паном. Кінь гарний, вражливий і шляхетний; сидячи на ньому, їздець почувався гарнішим і шляхетнішим, ніж коли стояв на землі. Кінь ішов за труною пана, кінь був надхненням для безчисленних архитворів поезії і пластики. Їздець споглядав на оточення з височини, а це надавало особливих прикмет його світоглядові. Не з височини вежі, або, сьогодні, літака, звідкіль вид уодноманітнюється пластичною мапою, але на такому підвищенні, що пішоходець досягав вершникові колін.

Кінь вирішував про приналежність до касти, підносив вартість людини. Кінь був мрією кожного юнака. Кінь, вкінці, формував психіку народу.

Особливою прикметою коня була скорість. Розкіш лету. Ще недавно повний чвал коня був максимальною скорістю доступною людині. Гін п'янить, пориває, захоплює. Скільки безсмертних поем зродилося в кінському гону! Але незалежно від висот поезії, верховий чи запряговий кінь був у практиці незамінний, як найліпший засіб льокації.

Сучасні комунікаційні засоби, скорість мотора вбили коня. Вбили його на наших очах. Кінь став непотрібним, а що непотрібне — гине. Такий є закон. Наступні покоління будуть оглядати коня в резерваті.

Скільки людських типів заникає разом із конем! Яка багата ділянка побуту й звичаїв завмирає! Щойно коли подумаємо, яку вагу мають типи і звичаї для даної цивілізації, зрозуміємо, що сумерк коня не є дрібною справою.

***

Перехід від цієї, хвилями часу підмуленої фортеці, до наступної був би дуже тяжкий, а навіть драстичний, якщо б не було Пегаса. Пегас впроваджує, неначе автоматично, в ділянку так само близьку знищення, як і він. Тією ділянкою є поезія.

Не йдеться тут про ту безсмертну поезію, якою віддихає кожний незаторкнений Божий твір, але про мистецтво римотворення, уміння ритмічно висказувати чи виспівувати власне почування і почування слухачів. Це мистецтво супроводило людство від самого його світанку. Поезія мовна, скандована, рецитована — входила в склад життя, була улюбленою поживою широких мас, поривала, підносила, окрилювала. Змінялися віри, звичаї, гинули одні народи, приходили нові, — а поезія не затрачувала свого значення. Вона заспокоювала голод великих зворушень, завжди притаманний людині. Так було донедавна. Ледве сто, стоп'ятдесят літ ділить нас від могутньої ролі, яку відіграли Байрон, Шеллі, Гюго, Ґете в духовному житті цілого світу.

Пригадайте собі ті високопарні оди, надхненні звернення, ентузіястичні заклики, якими найвизначніші поети всіх народів зверталися до „великої королеви" — поезії. Ці заклики були не тільки виголошувані з найглибшим переконанням, але й слухачі сприймали її з найбільшою пошаною. Поезія була дійсно великою панею. Вона неподільно володіла всею інтеліґентською молоддю. Це був значний занепад у порівнянні з давнім загальним уподобанням поезії, — але вершки в порівнянні з сьогоднішнім днем.

Сьогодні поет пише для щораз меншої елітарної групи; широкого відгуку в масах він не має. Вірші, передусім короткі вірші, потрібні для літературних тижневиків, як прикраса й урізноманітнення числа. Вірші є невідлучним складником кожної академії, вірш рецитується на авторському вечорі... Однак, на цьому кінчиться його роля. І це не від сьогодні. Вже перед війною книжки з правдивими архітворами поезії „не йшли", були для видавця дефіцитною позицією.

Що є причиною цього стану речей? Брак талантів? Ні. — Брак умов, потрібних, і для творення, і для споживання поезії.

Поезія родиться з задуми творця, з глибоких зворушень, перетравлених у собі самім, як бджола перетравлює пилок із квітів, перемінюючи його на мед. До відбирача поезія доходить також шляхом задуми й тиші. Але тиша й задума, — це сьогодні люксус, бо вони вимагають часу. Пегаса вбила швидкість мотора. Поезію вбиває темпо сучасного життя. Архітвори постають дуже повільно. Це теж закон. Ніхто не сплодить мистецького твору з дня на день. Хоч би й глядачеві здавалося, що мистецький твір „вибухає", поет носить його в собі дуже довго, як жінка дитину. Архітвори постають із терпеливої довгої праці, — а сьогочасність цінить передусім те, що скоро постає, є актуальне, дасться легко проковтнути й забути.

**

Доля поезії стрінула також у такому самому ступені і пластику.

Однак, тут проблема розщеплюється надвоє. Зла зовнішня коньюнктура (якщо вільно так сказати) — поєднується із внутрішньою драмою, що тягнеться вже від кількох малярських поколінь. Ця драма, яка для нікого не є тайною, виросла з бунту проти старих майстрів і з намагання перейти наново цілий шлях від початку, щоб знайти стежки, якими ніхто не йшов. Цей намір пронизує відоме бленяння інтелектуалістів, які вдавали з себе анальфабетів і намагалися глянути на дійсність очима дикої людини або дитини. (Так, немов би тягар тисячолітньої культури можна скинути як убрання перед купелем, так немов би ця культура не вросла в кожний нерв душі!). Висліди цих намагань були цікаві й гідні пошани, але, на жаль, шукачів оточила орда наслідувачів, на цей раз дійсних анальфабетів, які своєю ароґанцією і неуцтвом відстрашили широкі маси від малярства взагалі. Загал відвернувся від пластики, відвик від неї, перестав її потребувати.

Загал, широкі маси, юрба... Мистець родиться, щоб цю юрбу підтягати, вести за собою. Зле, коли мистець їй підлещує, але, зле, коли її іґнорує, коли забуває, що без цього всевладного відбирача він не може існувати, тратить рацію існування.

Горді запевнення, такі характеристичні для мистців, що вони не потребують оплесків юрби, що вони не творять для філістрів, є або нещирі, або короткозорі. Мистецтво з моментом, коли стає виключно елітарним, входить у стан декаденції. Такий є загальний і твердий закон.

Сірий консумент — це конечний чинник для існування мистецтва, як навезена почва є конечна для виплекання цвіту. Чи могутнє й блискуче флямандське мистецтво не виросло з прагнення переказати нащадкам власні риси, з хотіння, яке пронизувало цілі покоління багатих міщан?

Представлена вище (в обурливому скороченні) внутрішня криза пластичного мистецтва поглибилася в зударі з загальною загрозою культури.

Жаль стискає серце, коли бачимо, яке місце займають сьогодні малярство або різьба в зацікавленнях пересічної людини. Це позиція така віддалена, що майже невидно. Бо що може в пластиці цікавити нормального аматора бейзбольних чи футбольних змагань? Власні риси, власна подібність? Фотографія робить це вірніше й швидше. Снобізм, цей могутній культурний двигун, перестав діяти, відколи сучасна архітектура порвала віковий союз із малярством. В модному помешканні образ може знайтися тільки як пляма, що контрастує з краскою стін. Отже добра льоката капіталу? Еге ж, але виключно старих майстрів. Отже як, отже що?

Раніш улюблений образ був цілістю сам у собі, відгородженою від оточення рамами. Можна було дивитися на нього годинами, вчуватися у викликаний ним настрій, завжди переживати нові зворушення. Хто ж не пам'ятає розкоші перебування з образами, посідання образів, віднаходження в них завжди живої краси?

Сьогодні фільм елімінує із життя театр, як і малярство. А втім, не говорім нічого злого про фільм. Це мистецтво, яке стоїть щойно на порозі своїх можливостей, мистецтво завтрішнього дня, гідне подиву. Але й воно вимагає від консументів скорого проковтування вражінь, накидається деспотично; подібно як радіо, монополізує починання в своїй ділянці, відсуваючи індивідуальні почини, може недолугі, але для їх творців джерело найбільшої радости. Всюди панує така всевладна тенденція до спрощення, до масової продукції, до поспіху, що інколи виринає в людини сумнів, чи не в проксльоні скорости криється джерело неспокою нашого часу. Чи, наприклад, не в цьому атракційність комунізму, що й він спрощує, ліквідує одиницю в користь масовости, що він убиває думку, рефлексію, задуму і чи ім'я, прибране Левіятаном на сьогоднішний день, — не звучить: Швидше! Швидше! Швидше!!?

***

Проминає небо мистецтва, що розпинає над нами своє шатро. Промине земля, батьківщина блискучих надхнінь.. Відплине море, що поглинуло Ікара, але народиться нова земля і під новим небом розгостяться нові музи. Бо Бог, який є Богом краси, як і Милосердя та Справедливости, зробив себе ґарантом людської свободи й людського права до творчости. Знаючи про це, можемо без розпуки глядіти на поринаючий у пропасті світ нашої молодости.

Кінь і вершник — рис. Мих. Кушніра

"ORIENTE EUROPEO" — ВТРАЧЕНА ПОЗИЦІЯ?

15 років тому з ініціятиви і старанням науковця, о. Сантіяго Мурілльо, еспанського священика, який добре володіє українською та іншими мовами, у Мадриді почав виходити журнал „Орієнте Европео" — „Східня Европа", з рамени СЕОР — Центру Східніх Студій. Журнал виходить тепер тричі на рік і розходиться по всій Еспанії та йде до всіх еспансько-мовних країн, знаходячи широкий відгук серед читачів-інтеліґентів, журналістів, науковців.

Впродовж багатьох років українська тематика посідала в цьому журналі значне місце. У ньому друкували свої статті проф. Ю. Шевельов, публіцист покійний д-р Дмитро Бучинський, д-р Б. Цимбалістий, політичний діяч Д. Андрієвський та ін. Проблеми УССР і українська проблема, як така, порушувалась у цьому журналі в різних аспектах, поруч з проблемами Польщі, Чехо-Словаччини, Білоруси та ін. країн Сходу Европи. Українські науковці, публіцисти, письменники мали в цьому журналі, завдяки шляхетності еспанського керівника, широко відчинене вікно у науковий еспансько-мовний світ.

Але останні числа „Орієнте Европео" не порадували вже нас, як звичайно, щодо українікн, хоча журнал і далі містить дуже цікаві статті. Із смертю д-ра Д. Бучинського і, здається, відходом о. С. Мурілльо, бо директором є тепер о. Франціско Альбарасін, як зазначено в ювілейному числі журналу з жовтня 1966 р., — наша тематика заникала і зникла. Тепер навіть окремішність України починає заникати, бо вже бібліографію подано під гаслом „Росія".

Вважаємо, що українські співавтори повинні звернути увагу на це видання, бо зникнення української тематики можна пояснити напевно лише відсутністю наших матеріялів для „Орієнте Европео" — цікавого і відповідального еспанського видання.

ЛЕОНІД ПОЛТАВА

В. М. С.

Остання ніг останньої зими.
Стаять над Києвом окрижанілі крила.
І тільки серце, з горя посивіле,
Козацькими проходить ворітьми.

По той бік світу — роботи й роботи,
І ордени, що кулями лягли...
В сухих снігах холоне Третя Рота,
Яку давно без торгу продали.

Гурток дівгат над колією гнеться.
Окрижанілі крила — як пегать.
Нехай же й досі кожному здається,
Що ти пішов десь пісню зустрігать.

„Прощай, прощай!" — безумство голубе!..
Цокоге потяг в хащі хуртовини
І жде нового, справжнього Тебе
Засніжена жоржина України.

Композитор Василь Овчаренко працює над оперою „Мис Микита"

Маямі, Флорида. — Проживаючий тут після війни харківський композитор старшої ґенерації Василь Овчаренко уже закінчив другу картину з 5-картинної опери за мотивами поеми Івана Франка „Лис Микита". Лібретто до цієї опери оригінальними віршами написав Леонід Полтава, ввівши в сюжет деякі сценки безпосередньо з поеми „Лис Микита" Івана Франка, інші з німецької поеми „Райнеке Фукс" на цю ж тему та дві нові сценки-пригоди головного героя Лиса Микити. Працю над цією оперою, розрахованою однаковою мірою як на дитячого, так і на дорослого глядача, розпочато було ще в перших місяцях минулого року, з ініціятиви керівника молодого Оперного Ансамблю, реж. Юрія Оранського з Філядельфії, з яким провадилась тісна співпраця лібретиста, а тепер така ж співпраця з композитором. Право перших показів цієї опери застережене за тим Ансамблем. У лондонському журналі „Визвольний Шлях' була опублікована літературна редакція лібретта, відмінна від композиторського, остаточного варіянту. Композитор Василь Гончаренко, автор кількох творів для симфонічної оркестри, музики до п'єс, обробок українських народних пісень — уже прислав для концертового виконання на фортепіяні увертюру до своєї опери „Лис Микита" і, можна припускати, що її незабаром буде виконано вперше прилюдно в Ню Йорку. Він широко використовує в своїй оригінальній музиці українські народні танцювальні мелодії та пісні, надаючи опері характеру нашої народної казки, в якій діти знайдуть казку, а дорослий глядач — складні життьові і національні проблеми.

Р. С.

Немає українського кінофільму

Київська газета „Культура і Життя" з 12 січня повідомляла, що в Англії закінчився X Лондонський фестиваль, зорганізований Британським інститутом кіно. На тому міжнародному фестивалі не дають нагород — сама участь у ньому є вже відзначенням. Цього року в фестивалі взяли участь 14 країн, показано 23 кінофільми, в більшості вже раніше нагороджені на інших фестивалях. Далі читаємо: „Радянський Союз був представлений двома фільмами: „Ленін у Польщі" і „Тіні забутих предків". Обидві ці картини відзначені преміями на міжнародних фестивалях. На думку кінокритика з газети „Трібюн", фільм „Тіні забутих предків" виділяється „багатством уяви"... Але виділяється „багатством уяви" й газета „Культура і Життя", називаючи той фільм, поставлений за повістю М. Коцюбинського в Україні Київською кіностудією ім. О. Довженка — просто собі совєтським фільмом, записуючи той успіх — на конто СССР.

ОПРІСНЮВАННЯ МОРСЬКОЇ ВОДИ

„В Україні проєктується будівництво 100-кілометрового каналу від Озівського моря в Донбас. Атомова опріснювальна установка, яка будується в місті Шевченко на березі Каспійського моря, через два роки зможе давати щодня 120.000 кубічних метрів опрісненої води", в ціні 5,7 копійки за кубічний метр, що рівняється приблизно ціні води з водотяжних рур". („Рад. Україна" з 15 січня).

(Тут, а також в цілій Европі він ще втішається деякою популярністю) Коли б він написав спростування очорнювальної книжки де Кюстіна,, (стор. 451.)

Напевно, що тепер Москва також на ширшу скалю використовує не одного з тих відвідувачів Совєтського Союзу, які повернувшись з відвідин в СССР, захлистуються совєтськими осягами. Хто знає, може аж за других сто років і ця правда вийде наверх.

Моруа висловлює здогад, що Бальзак був би не пішов на таке. Крім того, каже він, у Парижі кружляли вістки про те, що цар заплатив Бальзакові чималу суму за те, щоб він дав відповідь на книжку „пекельного французького маркіза".

В листопаді Бальзак писав до Ганської: „Вони уявляють собі те, що моє перо потрібне руському імператорові та що я привіз звідти великі гроші за мої послуги. До першої людини, що сказала мені таке, я відповів, що вони не знають вашого великого царя і мене."

Наступного січня Бальзак знов повернувся до цієї теми: „Вони кажуть, що я відмовився від великої заплати і не хотів писати поправки... Що за недоумство! Ваш суверен є надто інтеліґентний, щоб не знав того, що моєму перові бракує авторитету. Він знає те, що я не писатиму ані за, ані проти Росії."

Тиждень після Бальзакового повороту до Парижу, дружина російського посла Нессельроде, що згодом став канцлером, писала до свого сина: „Як це було до передбачення: Бальзак засуджує де Кюстіна. Однак, ми не потребуємо надіятися на його щирість. Зовсім слушно наша преса зауважила: Росія сама знає свою вартість. Її не інтересує опінія чужинців. Коротко, власті не просили нічого від нього, а сам Бальзак не думає виправляти де Кюстіна," (стор. 452.)

Годі сказати те, чи Бальзак згодився б виправляти де Кюстіна, коли б йому були запропонували. Фактом є, що Бальзак був приготований прийняти російське громадянство, коли б воно було допомогло йому приспішити вінчання з Ганською. Про це каже цитата з його листа до Ганської (стор. 433.)

Бальзак згадує лише про поневолення польського народу. І взагалі, справа поневолених Росією народів його не інтересувала. Йому імпонувало „мале королівство" Ганської та її аристократичне походження. Ще перед одруженням з Ганською, Бальзак розробляв пляни експлуатації українських лісів та дібр.

Коли український дідич в часі гостини Шевченка нагримав на слугу, то Шевченко вже не міг бавитися. Він провів цілу ніч на самоті, оплакуючи недолю українських кріпаків.

Бальзак записав у щоденнику, що приділений йому Ганською слуга падав перед ним на коліна. Однак, Бальзак не хотів поцікавитися тим, що саме було причиною того, а саме, що на коліна кидали того слугу польські нагаї.

Побачивши Київ, Бальзак писав до своєї сестри: „Я побачи Рим півночі, татарське місто з його три сотнями церков... Це добре, що вкінці побачив його. Я був приголомшений зацікавленням мною. Знаєш, що там живе багатий мужик, який читав усі мої твори. Він щотижня світив за мене свічку перед св. Миколаєм, та обіцяв слугам однієї із сестер Ганської заплатити за те, якщо вони повідомлять його про мою наступну візиту так, щоб він міг побачити мене" (стор. 515).

Французький інженер Гійом Лявассер де Боплян (приблизно 1600 - 1685), перебуваючи в Україні на службі поляків, багато краще висловлювався про український нарід. Він був захоплений духовою культурою українського народу: високою моральністю української жінки, відвагою і лицарськістю українських запорожців. Його книжка „Опис України", перекладена на кілька світових мов, зробила і ще робить велику прислугу українському народові. Боплян завжди називає українців і наш край властивою назвою.

В листі з України Бальзак докоряв рідній матері за те, що її листи розкривали нестатки та родинні турботи. Перебуваючи у Верхівні, Бальзак завів звичай читати на голос Ганській, її дочці та зятеві свої листи, що одержував з дому. Тим часом, не всі листи надавалися на таке читання.

За Цвайґом, 72-річна мати Бальзака приготовила все в домі Бальзака, перед приїздом Бальзака з Ганською, а сама пішла до свого дому. Моруа цитує листа Бальзака до матері, в якому Бальзак зарядив у подробицях приготовити все, а потім віддати ключі слузі і покинути дім.

Майже ціле життя Бальзак був в холодні́м відношенні з матір'ю. Ще замолоду він нарікав на те, що він „ніколи не мав матері".

За Цвайґом, Бальзак помер 17-го серпня, а Моруа помістив в книжці фотокопію метрики смерти, згідно з котрою Бальзак помер 18-го серпня, 1850 р.

Про релігійний світогляд Бальзака пише Моруа в багатьох місцях своєї книжки, однак думаємо, що це все можна було б звести до таких слів на сторінці 404: „Вкінці ми мусимо впасти на аґностицизм, або прийняти християнство в дусі безсумнівної любови". Молодим Бальзак прийняв перше: „кожна людина має свою пристрасть, звичайно, релігія є найвищою з них" (1824). „Я не є ані наверненим, ані здібним на навернення тому, що я не мав релігії" (1837) „Вкінці, він прийняв християнство, але не те з Католицької Церкви, хоч він належав до неї від дитинства. Він написав багато оповідань в обороні її. Він звеличав її цивілізаційний вплив в „Медісін де Шампань" та її євангелицьку ніжність в „Ле Ліс дан Ла вале", однак, це все не зробило його ортодоксальним католиком. Він сказав „Католицька віра є брехнею, якою ми обдурюємо самих себе" (стор. 404).

На нашу думку, мабуть найтруднішою сторінкою, а радше частиною праці кожного біографа, є передати правдиву особисту світоглядову сторону великого письменника такого, як Бальзак, бо його герої та персонаж не завжди відображують індивідуальні погляди того письменника. Світогляд великих письменників легко представити односторонно. Так, як наприклад Москва представляє односторонно Шевченка.

Бальзак любив у Ганській її релігійність. Останній свій дім він набув з тим розрахунком, що Ганській буде дуже близько до церкви, з якою той дім був получений. Треба було тільки відчинити одні двері, щоб опинитися в церкві. Наведемо ще одне місце про релігійність Бальзака: „В стані органічної слабости, монсеньйор Бальзак, який завсіди вповні розумів призначення людини, хотів говорити зі священиком гідним Бога, в устах чкого релігія є найвищим виявом універсальної інтеліґенції. Як болячою був спокій цієї людини, яка ще молодою зустріла втрату слави так тяжко здобуваної на протязі 30 років труду.

Втратити надію побачити свої праці закінченими. А що більше від цього всього, втратити особисте щастя, яке щойно здобув... Тим священиком був Аббе Осур, парох церкви св. Филипа. В новелях Бальзака є чимало сцен смерти. Однак, можемо бути певні того, що його остання розмова зі священиком була глибока та гідна його." (стор. 546-547.)

Бальзак мріяв стати членом Французької Академії Наук, на жаль, до смерти не став ним. Членство в академії приносило славу, а також гроші. Однак, стати членом не було так легко. Число членів було обмежене і треба було чекати, аж поки який із членів вибуде через смерть. При першій такій нагоді Бальзак одержав тільки 4 голоси проти 25.

Тиждень пізніше був другий вибір на порожнє місце, але цим разом Бальзак одержав тільки 2 голоси: голос Віктора Гюго і Альфреда де Віні.

Перечитавши більшу біографічну працю про Бальзака, читачеві кидається до уваги боротьба цього письменника з фінансовими трудощами. Мова про гроші, прибутки, довги, вірителів і т. п. є така часта у цілій праці, що самому біографові приходиться брати Бальзака в оборону та давати своє пояснення на цю справу.

У підрозділі книжки п. н. „Гроші", автор признає те, що Бальзак міг жити зовсім пристійно без жодного заробітку, бо батьки його були досить заможніми. Однак, з Бальзаком було так, що чим більше йому приходили гроші, тимбільше він їх витрачував. Були роки, в яких його річний прихід міг вистачити на умірковaний прожиток цілого життя, та ціла біда була в тому, що в тих добрих роках він ще більше задовжився. Тоді, він ще більше кидався в погоню за грішми. Читач виносить враження, що не письменство, а гроші були метою цього геніяльного письменника.

Біограф каже, що він робив це з розчарування. Також приписує цю хибу Бальзака психологічному ставленню до цієї справи, винесеному з дому під впливом матері Бальзака. Будучи юнаком, він часто чув від матері, що тільки гроші є підставою до щастя людини.

Вінчання Бальзака з Ганською відбулося 14-го березня, 1850 р. о годині 7-ій ранком, в церкві св. Варвари в Бердичеві. Зять Ганської Мнішек був одним зі свідків, а донька Ганської Анна супроводила маму до шлюбу. „Обоє новоженці були дуже щасливі". Ще того самого дня повернулися до Верхівні, але обоє недужі: Ганська на артритичне запалення, а Бальзак був дуже ослаблений і не міг віддихати. В такому стані вони не могли пускатися в подорож, хоч як хотіли, бо думали, що тільки рідний ґрунт, а радше, підсоння Франції врятує Бальзака.

17-го березня, 1850 р. Бальзак писав до своєї старої приятельки Зюльми Каро (Zulma Carraud): „Ми ж такі старі приятелі і тому хочу, щоб ти ні від кого тільки від мене довідалася про цей щасливий кінець цієї сердечної драми, що тривала шістнадцять років. Три дні тому я одружився з жінкою, яку одиноку тільки люблю. Яку я люблю більше чим досі і буду любити її до кінця мого життя. Думаю, що ця злука є Божою рекомпенсатою, яку Бог тримав у своїй коморі для мене за стільки нещасть, за стільки років труду і перешкод, зустрітих і переборених.

Я не мав ні щасливого дитинства, ні успішного дозрівання, то хоч буду мати погідне літо та найбільше спокійну осінь.

Бальзак не здавав собі справи з того, що його літо вже також монуло і настала пізна холодна осінь.

Прибувши до Франції з кінцем травня, Бальзак вже не міг покинути ліжка. Щонайгірше, він не міг вже ні читати, ані писати.

В червні його стан здоров'я, здавалося, покращав. Його відвідав Віктор Гюго і з ним він ще вів жваву розмову. Моруа пише: „Часто, він несправедливо і дошкульно висловлювався про Гюго, хоч у своєму серці він любив і подивляв його. Вони обидва були найбільшими людьми їхнього часу і про це вони обидва знали."

Гюго ще раз відвідав Бальзака, але вже умираючого. Сумним тоном та глибокою філософічною думкою він схопив останню хвилину

(Закінчення на стор. 6-ій)

Розгляд 7-го Літературного Конкурсу СФУЖО в Міннесоті

25 листопада 1966 року Управа Українського Культурно - Мистецького Клюбу провела вечір нагороджених творів на сьомому Літ. Конкурсі СФУЖО. Це вже другий з черги конкурс СФУЖО, що його пророблює К-М Клюб, знайомлячи своїх членів і прихильників з переможницями конкурсу.

Цього разу темою конкурсу була ГУМОРЕСКА. Переможцями вийшли:

І-ша премія в 100.00 дол. Катерина Штуль за „Конкурсові страждання"; II і III премії по 50.00 дол. Савицька - Мусій за „Молоду кров" і Ганна Черінь за „Інспектор Мокрина".

Вечір відкрив Голова Клюбу д-р Сергій Єрмоленко, подаючи необхідні новини, радісні чи сумні до відома членів та прихильників. Заступаючи на цей час відсутню голову Літературної Секції проф. Олександру Костюк, інж. Валентина Єрмоленко окреслила значення літературних конкурсів, вона ж познайомила присутніх з першопремійованою річчю Катерини Штуль „Конкурсові страждання" — артистично передаючи сценки й особи. „Молоду кров" читала Оксана Бринь, яка вміє не тільки чудово співати, але так само художньо читати. „Інспектор Мокрину" читала сама авторка — Ганна Черінь, яку Управа Клюбу мала за шану вітати в себе. До речі, треба сказати, що міннесотському К-М Клюбові не бракує гарних читачів. Кожний вечір провадиться у виконанні різних осіб, що позитивно впливає на слухачів.

Гостю присутні привітали рясними оплесками. Також тепло привітали прибулих з нею її чоловіка і донечку Інну. Оксана Бринь познайомила авдиторію з характерними особистостями поетеси — письменниці, а Оксана Соловей, минулорічний переможець на конкурсі СФУЖО в клясі перекладів, під оплески вручила їй у подарунок велику орхідею. Після цього авторка почала читати свою „Інспектор Мокрину".

Уміти писати, це ще не значить мати стовідсотковий успіх у слухача. Читати свій твір, треба уміти передати написане, щоб воно дійшло до слухача, а з таким не кожний письменник вміє справитись. А. Ганна Черінь вміє. Вона має свій специфічний спосіб передавання й „Інспектор Мокрина" в неї вийшла чудово; так, начеб — то, всесуща Мокрина і в Міннеаполісі об'явилася, заглядаючи у пивниці.

Всі три речі були прослухані уважно. Виконання їх нагороджувалося оплесками. Після офіційного читання і перерви, в якій члени кклюбу й гості знайомилися з останніми творами Ганни Черінь, за час[м] В. Єрмоленко заохочувала до слова присутніх, дати свою опінію про кожний твір окремо. Найбільшою увагою звичайно користалася присутня гостя — Ганна Черінь, якій голова Клюбу С. Єрмоленко передав чек в 50.00 дол. від Фундаторів Конкурсу. Її твір одноголосно був признаний за найкращий. „... є в ньому гумор і сатира на наші еміґрантські середовища..."; „... лексично і мовно витримано в рямцях, до яких має прагнути кожний, хто вибирає собі перо, як зброю в боротьбі за мову...". До того ще, прочитаний на прохання слухачів „Пан Ситуація" цілком підкорив серця присутніх, які реготалися від щирого серця, хоч зазначили, що річ була б кращою, якби була трохи скорочена.

Друге місце дискутанти приділили „Молодій крові". Це була сатира на лідерів друкованого слова на еміґрації, яким дійсно час від часу не бракує приймати застрики з „молодої крови", бо хоч і кажуть, що довговистояне вино — найдорожче, але тільки до вживання при спеціяльних оказіях, а для щоденного вжитку споживають молоде вино, воно променисте і безпечне. Були висловлені думки, що авторці не треба було б вживати справжніх імен, це підвищило б літературну вартість твору. Мовно — Мусій - Савицька вив'язалася добре.

На третє місце наші клюб'яни поставили „Конкурсові страждання", висловлюючи різні застереження, зокрема, що надто довгі монологи.

В основному вечір, як завжди пройов активно і досить симпатично.

Управа Клюбу видала пані Черінь 10.00 дол. на видавничий фонд її творів.

Член К. М. Клюбу
В. Єрмоленко

КРЕШУТЬ ПО-МОСКОВСЬКОМУ

У Полтаві місцева м'ясна фабрика почала випускати „ковбасний фарш" під назвою „отдельний", — наліпки з написами московською мовою. (З грудневого „Перцю").

ЧИ СПРАВДІ ПРИЗАБУТИЙ

(Закінчення із стор. 5-ої)

життя Бальзака. Відходячи від постелі умерлого, Гюго переходив через сальон, де стояв беземоційний бюст Бальзака. Він глянув на нього і „порівняв смерть з Безсмертям."

Крім театральних п'єс, скечів і т.п. праці Бальзака творили одну цілість, яку він назвав „Людська комедія".

Рішення цієї назви запало після довгих роздумувань та плянів. Початково, він хотів назвати свої праці „Соціяльні етюди". Відтак мав намір поділити свої праці, а радше погрупувати на „Сцени з паризького життя", „Сцени провінційного життя" і т. п., та вкінці, мабуть з думкою про Данте („Божеська комедія"), він вибрав назву „Людська комедія", в яку входило понад сто праць різних назв, однак, в загальному вони творили один великий образ з людського життя.

В листі до де Мюссе (de Musset), Бальзак писав: „Хочу зловити ту нитку, що об'єднує всі речі."

Розуміючи його вислів буквально, можна сказати, що тієї нитки ще ніхто не зловив, але розуміючи його умовно, чи відносно, можна сказати, що Бальзак таки зловив ту нитку: у своїх понад сотку друкованих і біля пів сотки недрукованих працях, Бальзак створив біля три з половиною тисячі людських типів. То ж не диво, каже Моруа, що ті його типи нераз повторювалися в комплексі його персонажу.

У надгробній промові над домовиною Бальзака Віктор Гюґо сказав: „Людську комедію" монсеньйора Бальзака можна назвати історією, бо вона включає всі форми та стилі."

Гюґо прощав Бальзака, як великого філософа, мислителя, поета та генія, який „світитиме серед найясніших зірок на небі Франції". Так то закінчилася ще одна фаза людської комедії.

При цій нагоді треба згадати те, що польський комуністичний журнал „Поленд" за листопад, 1966 р. помістив статтю п.н. „Чужинка" (під такою назвою увійшла Ганська у французьку літературу). В тій статті написано дещо про Бальзака і Ганську.

Згадуючи про перший лист Ганської до Бальзака, автор статті Тадеуш Бой-Желенський пише: „В лютім, 1832 р. Бальзак одержав листа з далекого села на Волині в „Росії". Беручи в лапки слово „Росія", Бой-Желенський піддає думку читачеві, що Верхівня находиться в Польщі. Довідавшись про те, що Ганська була польською шляхтичкою у „Вєржховні", кожен читач готов зрозуміти так.

Від себе додаю, що коли б у поляків було так багато сили як шовінізму, то напевно завоювали б цілий світ. Ті, що так пишуть, думають собі, що як будуть вживати таких викрутасів, то їм вдасться скрити те, що у Верхівні поляки так само, як і росіяни, були тільки зайдами.

Згадуючи про першого листа Ганської до Бальзака, Моруа пише на 219 сторінці: „Після того та пані відкрила свою ідентичність. З роду Евеліна Ржевуська належала до польської шляхти, що була віддана справі Росії. В 1819 році, вона вийшла заміж за Вінцеслава Ганського, члена української шляхти. Він був старший від Ганської на 22 роки."

В кінці зазначимо, що в УССР ще перед війною вийшла в Києві повість Натона Рибака „Помилка Оноре де Бальзака", і на цю тему існує там чимала література.

Любомир Кузьма

БАГАТОГРАННА ВИСТАВКА

На 13-ій виставці Об'єднання Мистців Українців Америки, яка відбулася в грудні 1966 р. в Ню Йорку, застосовано новий принцип вибору експонатів. Тільки твори дійсних членів ОМУА і мистців-гостей на поземі дійсних членів були приймані на витавку. Внаслідку такої зміни можна було завважити загальне підвищення рівня виставки. Незалежно від цього, в порівнянні до попередніх виставок, побільшилося число фігуральних картин. Цей останній прояв не є льокальним. В ньому в якійсь мірі віддзеркалюється загальна тенденція сучасного мистецтва — наново звернутися лицем до життя.

Виставка була багата так кількістю творів, як стилями й тематикою. Можливо, бракувало на ній вдаряючих речей, які стають темою гострих дискусій, зате було багато творів вирівняного позему, для всякого смаку і вимог. Ліберальний підхід організаторів виставки віддзеркалювався в широкій гамі стилів і їхніх відтінків, від абстракціонізму аж до крайнього реалізму.

Абстракціоністи на цій виставці показали предметне й фігуральне малярство. У стилях вони еклектики. Галина Мазепа спирається на деякі фази творчости Пікасса, а гармонійний брунатний кольорит бере немов від старих майстрів Софія Лада засобами експресіонізму виражує ліричність своїх мітологічних уявлень. Марко Зубар розвиває абстрактні вітражові концепції комбінацією експресіонізму й сюрреалізму. До речі, його станкові картини не дають уявлення про силу й вираз його вітражів, які були показані на фільмі підчас обговорення виставки.

У групі експресіоністів деякі мистці зближені до абстрактного малярства, як стонований у кольориті Богдан Савчук, або до примітивізму, як Клим Трохименко, а інші це типові експресіоністи. Що-правда, їхній експресіонізм обмежується до кольориту в красвидах, а не включає тематичної сторінки. Михайло Мороз, крім своїх майстерно згармонізованих рожево-синіх красвидів і квітів, дав ще як несподіванку досить реалістично трактований „Портрет дружини". Микола Неділко це лірик м'якого сумеркового кольориту. Богдан Василишин може найбільше схилюється до реалізму в цій групі, але він не без поезії у своїх жовтозелених літніх красвидах. Широкі гірські мотиви Ярослава Вижницького розв'язані в звучних і темних гармоніях. Він теж дав велику багатофігурну композицію (з десятками осіб, які є додатком до красвиду). Роксоляна Лучаковська показала свіжі акварельні нотатки з Еспанії. В подібному характері був рисунок і ґваш Християни Зелінської з Швайцарії.

Була теж група мистців, яких можна умовно назвати імпресіоністами. Крім інших стилістичних елементів, у них виразно й переважно проявляється імпресіоністичний принцип, як відповідний їхньому темпераментові, або як наслідок інших причин. Такий індивідуальний імпресіоністичний підхід бачимо у Людмили Морозової, в її мерехтливому сріблистому кольориті, і у Марії Гарасовської, в її швидких, місцями трохи шорстких імпресіях з гір. Несподіванкою є поява у цій групі Степана Рожка, який раніше практикував експресіонізм. Тепер його „Квітучі дерева" нагадують Моне. Такий зворот треба вважати тимчасовим наслідком кольористичної еволюції цього мистця.

Група реалістів найчисленніша на цій виставці і найбагатша стилістичними відмінами.

Наталія Стефанів у своїх свіжих студіях дерев, Василь Дорошенко у прибережному мотиві, Юрій Попюга у натюрморті, скульптор Валентин Сімянців у голові дівчини, Ірини Шухевич у квітах — виявляють прикмети простих реалістів, які не шукають нічого більше поза естетичним відтворенням фраґменту зорової дійсности, вибраного звичайно з довкільної природи. Сюди треба зачислити також прецизійні настроєві красвиди Дам'яна Горняткевича і м'яко виконані архітектурні мотиви Антона Малюци.

Подібну архітектурну тематику розв'язує Олена Кононенко засобами наївного реалізму.

Експресіоністичні реалісти підсилюють гру барв і форм, вживають уяву для осягнення своїх ефектів. Василь Панчак малює осінні дерева дивовижними інтенсивними мазками. Богдан Титла в акварелях показує майстерність, в олійному образі подекуди експериментує. Маріяна Калинович дала багато виразу в автопортреті, а Сергій Пастухів — у портреті поета Барки. Михайло Мирош у своїх овочах і у портреті спирається на багатство форм і інтенсивність барв. Широкий красвид Романа Василишина не позбавлений сентиментальности. Лідія Грицан старається (не без деякого успіху) добути із техніки кольорової ритовини те, що може більше відповідало б малярству. Символічні візії Діонізія Шолдри випринають із глибин чорного кольору, яким цей мистець вміло орудує.

Імпресіоністичні реалісти держаться правил імпресіоністичної кольористики у досить реалістичному підході, як Роман Пачовський у своїх продуманих фігуральних композиціях, Ольга Дядинюк у свіжих етюдах дерев і квітів, Іван Паливода у красвидах.

Жанрова або історична тематика характеризує ілюстративних реалістів. Ця назва умовна і не означує ніякого пониження, як це помилково уявляв дехто з модерністів. Навпаки, цей рід малярства, якщо на відповідному поземі, означує вищий осяг, бо вимагає більше малярського знання і вміння. Іван Кучмак відтворив сцену з життя українського села, яка вже не повториться, з носталґією далекого спомину. Борис Крюків з легкістю й великою рутиною малює свою козацьку тематику. Не менше вміння показав Петро Андрусів — мистець, що поставив собі ціллю історичне малярство — у чотирьох фігуральних композиціях, з автопортретом включно, насичених рефлексами золотавого світла.

Останню відміну реалістів на цій виставці творять ті, що при помочі точного зображення стараються дати щось більше, як тільки фрагмент зорової дійсности. Засобами майже ілюзійного реалізму, вибором теми і непривичного кута бачення вони намагаються вести глядача поза фізичне, у світ духової медитації. Сюди належать: гірський красвид Петра Мегика, близькоплановий вид Галини Мирошниченко і красвиди й натюрморт Любомира Кузьми.

Вкінці є мистці - стилісти, які осягають індивідуальну експресію засобами ясно озвченої лінійної і кольористичної стилізації. До цієї групи належить Михайло Осінчук, який у своїх іконах, виконаних старинною технікою темпери, спирається на византійські й українські елементи, згідно із його ціллю, якою є створення українського стилю в церковному малярстві. Також Софія Зарицька у своїх монотипах показує дуже чітку індивідуальну стилізацію, зложену з барокових і модерних елементів.

Успішна виставка малярки М. Гарасовської-Дачишин

В днях від 11 - 20 листопада м. р. в залі Т-ва „Самопоміч" в Шикаґо, відбулася довгоочікувана індивідуальна виставка малярства і графіки артистки-малярки Марії Гарасовської — Дачишин.

Спонзорами цієї виставки були два жіночі товариства в Шикаґо, а саме — Український Золотий Хрест — під головуванням п. А. Рибак і — Окружна Рада Союзу Українок Америки — під головуванням п. Л. Шандри. Обидва товариства разом співпрацюючи, щиросердешно заопікувалися цією виставкою і були через 10 днів дуже допоміжні. Займалися адміністративною сторінкою виставки та кожного дня дижурували і давали інформації глядачам.

Під час відкриття виставки, на яку зібралось понад 100 осіб — голова Українського Золотого Хреста А. Рибак привітала мисткиню п. Марію Гарасовську - Дачишин та присутніх гостей, прохаючи бути вибачливими і прихильними щодо оцінки мистців малярів, бо це: люди обдаровані таланом — Божим Даром, тому треба їх любити і цінити тим більше, що вони наші мистці які збагачують і поширюють наше українське мистецтво, а зокрема пані Міка є нашою активною суспільною діячкою і громадянкою.

Відкрив виставку поет Олесь Бабій, який розповів про життєвий шлях мисткині та, описуючи творчість п. М. Гарасовської - Дачишин, підчеркнув, що малярське мистецтво є саме животворною і наглядною поезією...

Наша мисткиня, підготовляючись цілий рік до виставки, дала около 70 нових творів малярського мистецтва і графіки, а гості — відвідувачі мали нагоду потвердити опінії і оцінки декотрих наших і чужих мистців про творчість мисткині і так наприклад: Мистець Володимир Ласовський сказав: „У неї кольорова насиченість і темперамент рисунку"... Ол. Неприцький Грановський: — „Пребагата в кольорі і темпераменті рисунку". Ганна Черінь — „Вона талановита у всіх родах мистецтва". Джейн Джефф: „Її чудові красвиди теплосині є всі проглядні і життєрадісні".

Мисткиня Марія Гарасовська - Дачишин, закінчила малярські студії ще перед війною в Академії Мистецтв в Кракові у проф. Фридерика Павташ.

Її мистецькі виставки відбувались в Европі, в Канаді і кількаразово — в різних стейтах північної Америки.

Не тільки красвидами, але й „живими" портретами, „пахучими" квітами, українськими соняшниками, лілеями, маками, як теж чудовими „Мадоннами" та Божественними Іконами — динамічна, експресивно-реалістична малярка здобуває численних прихильників своєї творчости... Доказом чого є те, що відвідувачі розкупили около 60 образів.

Виставка, яку відвідало 750 осіб, закінчилася в неділю 20 листопада м. р. з великим успіхом моральним і матеріяльним, що треба завдячувати невсипущій праці пань обох товариств, а передусім вдячному і вирозумілому громадянству та шкільній дітворі і молоді, які так чисельно відвідали виставку картин нашої мисткині.

Н. Іванів

Проф. П. Ковалів доповідав в НТШ

На науковому засіданні Мовознавчої Комісії НТШ, яке відбулося 26-го листопада 1966 р. в приміщенні НТШ в Ню Йорку проф. д-р П. Ковалів виголосив доповідь на тему „Думки акад. Степана Смаль-Стоцького в справі українського правопису". Референт дав точну аналізу статті акад. Степана Смаль-Стоцького, написану в 1927 році для правописної комісії НКО УССР в Харкові, в якій український учений мовознавець, що не міг особисто прибути на конференцію правописної комісії, подав свої погляди на потребу реформи українського правопису. Цю проблему розглянув акад. Смаль-Стоцький в 5 розділах: 1. Правописний хаос, 2. Як завести лад в українському правописі, 3. Одностайний принцип у заведенні ладу в правописі, 4. Взаємовідносини між правописом і граматикою, 5. Спірні питання в українському правописі. Спираючись на молодограматичній школі, акад. Смаль-Стоцький пропонує скласти правила правопису передусім на фонетичних засадах: „пиши, як правильно вимовляється".

Хоч погляди акад. Смаль-Стоцького на правопис відбігають від сьогоднішніх поглядів на норми української літературної мови та правопису, мають однак вони велике значення для історії українського правопису. Акад. Смаль-Стоцький, глибокий знавець української мови минулої й сучасної, виразно відмітив різницю між правописом та граматикою і вказав на потребу впорядкування його на чисто українських основах, без впливу чужих мов.

В дискусії брали участь проф. Р. Смаль-Стоцький, проф. В. Чапленко, проф. П. Ковалів, проф. В. Лев, проф. К. Кисілевський, проф. В. Стецюк. Дискутанти дійшли до висновку про потребу покласти край сьогоднішньому правописному хаосові на еміґрації та головно допомогти школам українознавства у вільному світі, писати правильно і поправно.

Вирішено просити одного з мовознавців скласти короткий правопис, куди треба теж включити правопис хресних імен і транслітерацію чужих географічних назв. Крім того треба скласти словничок найтрудніших щодо правопису, слів, та подати ці книжки до затвердження відповідним чинникам НТШ і УВАН.

Засідання проводив проф. д-р В. Лев. Цим засіданням Мовознавчої Комісії НТШ започатковано серію доповідей на теми норм літературної мови і правопису.

Нове число „Шашкевичіяни"

„Шашкевичіяна" за листопад 1966 принесла знову цікаві матеріяли, що стосуються життя, творчости і культу Маркіяна Шашкевича. Число присвячене теж Іванові Франкові, який мав велику ціну творчости Пробудителя Західньої України. Є тут статті: „Шашкевич в літературній оцінці Івана Франка", „М. Шашкевич і галицько-руська література", надзвичайно цікава розвідка „Читальня українських богословів у Львові ім. М. Шашкевича" та інші. До ревеляційних документів належать статті про „Рід Шашкевичів" та „Хто склав родовід Шашкевичів". Останні стосуються призабутих Шашкевичів на Балканах. „Шашкевичіяна" є органом Заповідника Маркіяна Шашкевича у Вінніпеґу, а її редактором д-р М. Марунчак. Передплата „Шашкевичіяни" тільки одного доляра на рік. Передплату слати: Markian Shashkevych Centre, 49 Euclid Ave., Winnipeg 4, Canada.

„Камінний Господар" у Харкові

Харківський театр ім. Т. Шевченка поставив уперше в своїй історії драму Лесі Українки „Камінний господар". П'єсу потрактовано так, що „Донна Анна — не традиційна жертва севільського спокусника, а скоріше Дон - Жуан — її жертва". Але „Культура і Життя" з 15 січня зазначає, що „недосконала акторська дикція часто зводить нанівець намагання донести до глядача думку автора. Артисти відвикли від віршованої форми, порушують метрику віршів... Треба сказати: ми розучились грати клясику, особливо філософську, і потроху відучили від неї і глядачів".

НОВІ КНИЖКИ

ПОЕЗІЯ

Володимир Державин. АФОРИЗМИ. Літературна Бібліотека УТГІ, ч. 2. Мюнхен, 1966. Форм. 190 x 125 мм. Стор. 70 + 2 кп.

Олег Коверко. ЕСКІЗИ НАД ВІДДАЛЛЮ. В-во Ню-Йоркської Групи. Ню Йорк-Шікаґо, 1966. Форм.: 205 x 143 мм. Стор. 48. (Обкладинка Ліди Петруняк).

Іван Манило. УКРАЇНА САМА.. Поезії, гуморески, байки, баляди, дружні літературні жарти. Об'єднання Українських Письменників „Волосожар". Ню Йорк — Вайнланд, 1966. Форм. 203 x 142 мм. Стор. 48.

MAZEPPA. Polish and American. A Translation of Slowacki's Mazeppa, together with a Brief Survey of Mazeppa in the United States by Marion Moore Coleman. Cherry Hill Books... Cheshire, Conn. 1966. Size: 228 x 150 mm. Pp. XXIVnp. + 73 + 1 np.

Zaur-Hora Svitlana-Therese. BOUQUET DE ROSES. Editions "Etoile", Bruxelles, 1966. Size: 277 x 212 mm. Pp. 32 np. (Збірка поезій французькою мовою молодої бельгійської поетеси українки. Видано заходом і з передмовою В. Курила са. Шапірограф.)

Nosimo Dmitrik. HANTISE D'UN ZAPOROGUE. Poemes. Editions de la Reveu Moderne. Paris. (1960). Size: 193 x 140 mm. Pp. 52.

ПРОЗА

Анатоль Гак (Мартин Задека). НА ДВОХ ТРИБУНАХ. Оповідання та фейлетони. Видавництво „Україна". Новий Ульм — Філядельфія 1966. Опр. Форм.: 212 x 150 мм. Стор. 318 + 2 нп. (Технічний редактор А. Глинін, Обкладинка роботи мистця В. Дорошенка).

Васіль Бикав. МЕРТВИМ НЕ ВОЛИТЬ. Переклад з білоруської Івана Кошелівця. Видавництво Пролог. Ню Йорк, 1966. Формат: 225 x 125 мм. Стор. 196. (Передмова І. Кошелівця, Обкладинка Якова Гніздовського).

Bohdan Kurylas. OEKRAINISCHE VERHALEN. Editions Etoile'. Paris-New York (1966). Size: 270 x 210 mm. 52 leafs.

П'ЄСИ

НАЙКРАЩІ ХЛОПЦІ З ДИВІЗІЇ. Музична комедія на 3 дії. Лібретто: Олег Лисяк. Музичне оформлення: Степан Гумініловичч. „Театр у п'ятницю". Сезон 1966-67. (Філядельфія, 1966).. Формат: 275 x 213 мм. Стор. 48 нп.

Олесь Бабій. ОЛЕНА СТЕПАНІВНА. П'єса в одній дії. (Накладом „Самостійної України"). Шикаґо, 1966. Форм.: 196 x 138 мм. Стор. 74 + 2 кп.

ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА

Леонід Полтава. ЖИВІ ЗАБАВКИ. Поема для дітей. Видавництво Центральної Управи Спілки Української Молоді. Брюссель-Лондон-Мюнхен-Ню Йорк-Торонто, (1966). Формат: 143 x 222 мм. Стор. 16. (Дитяча Бібліотека СУМч. 1. Ілюстрації Г. Різника і Петра Сидоренка. Графічне оформлення В. Голуба).

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

SVITLYCHNY AND DZYUBA. Ukrainian Writers Under Fire. By Osyp Zinkewych. Smoloskyp. Baltimore - Toronto, 1966. Size: 176 x 118 mm. Pp. 52.

Йозеф Ган. ДО ПОСТАННЯ ЗБІРНИКА „ПОЕТИЧНА УКРАЇНА" Ф. БОДЕНШТЕДТА. Відбитка з журнала „Сучасність", ч. 11 (71), 1966, стор. 73-78. (Мюнхен). Форм.: 240 x 160 мм.

ІСТОРІЯ

Дмитро Дорошенко. НАРИС ІСТОРІЇ УКРАЇНИ. Том І - II. Видавництво „Дніпрова Хвиля", Мюнхен, 1966. Опр. Формат: 247 x 170 мм. Стор. IX + 1 кп. + (т.І.) 229 і 1 кп. + (т. II.) 360. (Обкладинка Святослава Гординського. Передмова Олександра Оглоблина. Передрук з першого видання, що вийшло у Варшаві у в-ві Українського Наукового Інституту 1933 р. Перше видання зредаґував проф. Р. Смаль-Стоцький).

ЖИТТЯ МЕЛЕТІЯ СМОТРИЦЬКОГО, АРХИЕПИСКОПА ГІЄРАПІЛЬСЬКОГО, АРХИМАНДРИТА ДЕРМАНСЬКОГО, ЧИНУ Св. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО — написане Яковом Сушею, спископом Холмським і Белзьким, з'єднаним із Святою Римською Церквою, того самого Чину. Рим, 1665. З латинської мови на українську переклав Отець д-р Богдан Курилас, ЧНІ... Бібліотека Логосу. Йорктон, Саск, 1965. Форм. 250 x 172 мм. Стор. 87 + 1 кп. (Передрук з Логосу).

УКРАЇНСЬКА ГАЛИЦЬКА АРМІЯ. У 40-річчя її участи у визвольних змаганнях в 1918-1919 рр. Матеріяли до історії. Том III. Видав хорунжий УСС Дмитро Микитюк. Вінніпеґ, 1966. Формат: 250 x 172 мм. Стор. 232. (Обгортка мистця Е. Козака).

Роман Рахманний. БУДІВНИЧИЙ ПЕРШОЇ УКРАЇНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ. Ню Йорк, 1966. Формат: 225 x 153 мм. Стор. 30. (Не зазначено, що це відбитка із журналу „Сучасности").

Яків Зозуля. ЧИ 4. УНІВЕРСАЛ АВТЕНТИЧНИЙ? Відбитка з „Наукові Записки" ч. 4. Український Технічно-Господарський Інститут. (Мюнхен), 1965. Форм.: 238 x 168 мм. Стор. 12

Б. Кравців. МІТОЛОГІЯ (відбитка ЕУ, зашит 21). Наукове Товариство ім. Шевченка. Париж-Мюнхен, 1966. Форм.: 240 x 170 мм. Стор. 3 + 1 нп.

Б. Кравців. МУЗЕЇ. (Відбитка ЕУ, зошит 21). Наукове Товариство ім. Шевченка. Париж-Мюнхен, 1966. Форм.: 240 x 170 мм. Стор. 3 + 1 нп.

МЕМУАРИСТИКА

Володимир Куліш. СЛОВО ПРО БУДИНОК „СЛОВО". Спогади. Накладом Видавництва „Гомін України", Торонто, Онт., Канада, 1966. Форм. 230 x 155 мм. Стор. 68. (Бібліотека Видавництва „Гомін України", Ч. 30. Обкладинка роботи мистця Володимира Ласовського. Вступна стаття Вячеслава Давиденка).

Архимандрит І (ов). Скакальський. ПАЛОМНИЦТВО ПО СВЯТИХ МІСЦЯХ СХОДУ. Видавництво „Наша Культура". Вінніпеґ, 1966. Форм.: 216 x 148 мм. Стор. 199 + 1 нп.

ЕТНОГРАФІЯ

Олекса Воропай. ЗВИЧАЇ НАШОГО НАРОДУ. Етнографічний нарис. Українське Видавництво. Мюнхен, 1966. Опр. Форм.: 182 x 125 мм. Стор. 442 + 6 нп.

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

РАДИШ. Ню Йорк, 1966. Формат: 195 x 180 мм. Стор. 175 + 1 нп. (Монографія про мистецьку творчість Мирослава Радиша (1910-1956). Видання Української Вільної Академії Наук. Обгортка: Яків Гніздовський. Літературна Редакція: Ігор Костецький, Кольорові репродукції: Володимир Варагура. Фотографії з картин: Володимир Грицин та Вадим Павловський).

ЗБІРНИКИ

ЗОЛОТІ РОКОВИНИ. До 50-річчя Великої Української Національної Революції та відновлення Української Державности 1917-1967. Календар-Альманах Українського Народного Союзу на 1967 рік. Видавництво „Свобода", Джерзі Сіті - Ню Йорк, (1966). Формат: 233 x 158 мм. Стор. 256. (Обкладинка і мистецьке оформлення заголовків статтей — роботи артиса-маляра Богдана Титли).

Канадське Наукове Товариство ім. Шевченка. Ч. 7, 1966. ЗБІРНИК МАТЕРІЯЛІВ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ К. НТШ — В ОБОРОНІ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ І НАРОДУ. Торонто, (1966). Форм.: 215 x 142 мм. Стор. 183 + 1 нп. (Редакція — проф. д-р Євген Вертипорох, д-р Богдан Стебельський).

КОМЕНТАР 2. Видавництво „Млин", Лондон-Гага,' 1966. Формат: 290 x 200 мм. Стор. 6 нп. плюс 4 плюс 4 нп. плюс 28 плюс 18 нп. плюс 36 плюс XVII плюс 44 плюс 6 нп. плюс 113 плюс 1 нп. „Збірник матеріялів до історії гетьманського руху. Видавець М. Скрипник, Редактор — А. Кирпич. Видано циклостильним способом).

Arbeits- und Foerderungsgemeinschaft der Ukrainischen Wissenshaften e. v. MITTEILUNGEN. Nr. 3. Muenchen, 1966. Size: 240 x 165 mm. Pp. 107 + 1 np.

РЕЛІГІЯ

УКРАЇНСЬКИЙ МИРЯНИН В ЖИТТІ ЦЕРКВИ, СПІЛЬНОТИ ТА ЛЮДСТВА. Матеріяли Студійних Днів УХР (Рокка ді Папа б. Риму, 13-16 жовтня 1963 р.) За редакцією Володимира Янева. Видання Українського Християнського Руху. Випуск ч. 3. Париж-Рим, 1966. Формат: 242 x 165 мм. Стор. 418 + 2 нп.

о. Михайло Кравчук. КНИГА ПСАЛМІВ. Переклад українською мовою на основі грецького тексту з поясненнями. Видання Українського Католицького Університету ім. св. Климентія Папи. Праці Греко-Католицької Богословської Академії, Том XXVIII. Рим, 1966. Форм.: 240 x 172 мм. Стор. 239 + 1 нп.

Іларіон. ЛЮБІМО СВОЮ УКРАЇНСЬКУ ПРАВОСЛАВНУ ЦЕРКВУ● Ідеологія Української Православної Церкви. Християнська Бібліотечка. Видає „Віра й Культура", ч. 7. Вінніпеґ, 1966. Фор.: 188 x 125 мм. Стор. 43 + 1 нп.

Михайло Марунчак. ЗМАГАННЯ ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ В КАНАДІ. Роля Катедри св. Володимира й Ольги у Вінніпеґу. Накладом Катедри св. Володимира й Ольги... Вінніпеґ, Канада, 1966-1967. Форм. 230 x 154. Стор. 99 + 1 нп.

THE ROLE OF THE UKRAINIAN CATHOLIC CHURCH IN THE FREE WORLD TODAY by Clayton Barclay. Reprint from Les Cloches de Saint-Bobiface, October, 1966 — vol. 5, No. 8. Published by The Ukrainian Catholic Youth Organization of Manitoba (U.C.Y.). Size: 218 x 146 mm. Pp. 16.

40-РІЧНИЙ ЮВІЛЕЙ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ПАРАФІЇ св. ВОЛОДИМИРА В НЮ ЙОРКУ — 1926-1966. Форм.: 250 x 182 мм. Стор. 74.

УСЯ ЦЬОГОРІЧНА КОЛЯДА НА ХАРИТАТИВНУ АКЦІЮ ЗУАДК!

Пожертви висилати: UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE 5020 OLD YORK ROAD PHILADELPHIA, Pa. 19141

С. Мартюк

СЛАВНОЇ ПАМ'ЯТІ Д-РА М. РОСЛЯКА

(Посмертна згадка)

Відійшов від нас 26-го листопада 1966 року в Едмонтоні, Канада, сл. п. д-р Михайло Росляк. Перед смертю написав він власний життєпис (17 сторінок машинового письма), цікавий своїм змістом і легкий формою написання.

Син незаможного селянина з села Залісся, Чортківського повіту, народився 6 травня 1897 року. Як відмінник закінчив він IУ клясу гімназії в Тернополі перед вибухом першої Світової війни, а вищі чотири кляси здавав вже як екстерніст в уніформі січового стрільця в державній гімназії у Львові, а в жовтні 1918 року зложив іспит зрілости в державній гімназії в Станиславові. Потім як старшина УГАрмії перейшов усі бої за незалежність України, перебув польський полон у Тухолі, з якого подався до Чехо - Словаччини, де скінчив студії права та Торговельні курси, повернувся до Чорткова, відбув адвокатську і судову практики, зностριфікував свої заграничні студії, вкінці здав адвокатський іспит і відкрив адвокатську канцелярію в Чорткові в жовтні 1930 року і провадив її аж до березня 1944 року з перервою під час першої окупації наших земель большевиками 1939 року. Одружений був з п. Галею Пігутівною, дочкою гімназійного професора.

По його смерті написав мені чорків'янин п. Антін Слободян, тепер в Торонті, такі слова: „А Росляка дуже шкода, бо він недаром ходив по Божому світі. Він був добрим вояком, добрим адвокатом, добрим подругом своєї жінки і батьком родини, а найголовніше — добрим членом українського народу. Всюди, де була потреба, там він був. Добре, що в останніх роках свого життя написав спогади, що будуть достовірним матеріялом для істориків про ті часи, в яких він жив і діяв"..

Якщо Чортків і його округа мають свою історію між двома війнами, то її творцем був сл. п. д-р Михайло Росляк. Я хотів би згадати про ті часи, бо то були часи великої, інтенсивної праці людей, які вийшли з народу і для народу працювали. Сл. п. М. Росляк не був одиноким. Був тоді гурт інтеліґентів, між ними сенатор д-р Антін Горбачевський, адвокат д-р Іван Хичій, адвокат д-р Володимир Електорович, дир. Василь Шмата, дир. Олекса Кос, учительський збір народної школи і гімназії РШ та інші. Названі вже померли, але наслідки їх роботи, а передусім їхній дух, живе серед народу там на рідній землі і напевно там діє.

Сенатор А. Горбачевський вже був тоді старцем, хоч тримався ще ціпко, він очолював УНДО, і в його заступстві вів всю роботу УНДО, д-р Іван Хичій, людина великого характеру і непересічного розуму. Василь Шмата очолював кооперацію як орг. директор Окружного Союзу Кооператив, а О. Кос був директором Українбанку і мав ту потрібну і дуже рідку прикмету, що як він перевів грошову калькуляцію якогобудь підприємства, що вимагало вкладу гроша, то можна було сміливо приймати її як певність в її успіху. Д-р В. Електорович був незаступимим у таких випадках, де треба було „задніми дверима" успішно перевести інтервенцію в польській адміністрації.

Хто з них був тоді у Чортківщині справді першим, найголовнішим, найвизначнішим? Коли йде мова про кооперацію, то без сумніву там був першуном сл. п. В. Шмата, але в цілому громадському маштабі першенство припадало сл. п. М. Рослякові. Член управ усіх установ і товариств, що діяли в Чорткові і окрузі, постійно головував у РШ і лише завдяки ньому народна школа й гімназія РШ були поставлені на висоті, якою не відзначались польські державні школи, що працювали за державні фонди, а РШ утримувалась виключно з добродійних датків громадянства.

Реальним пам'ятником, що лишився по сл. п. Рослякові, то рідношкільний будинок. Історія цієї величавої будівлі, найкращої на свій час (і напевно й досі!) у Чорткові, не така проста. Дуже трудно було побороти з одного боку ворожу настанову польської адміністрації, а з другого — зібрати понад 300 тисяч золотих у ті часи економічної кризи. Цій справі сл. п. М. Росляк віддав себе цілого. Його нестримна і вперта ініціятива, продумана організація праці з'єднала довкола нього весь актив міст і сіл Чортківської округи, що в результаті дало нашому приватному шкільництву таке матеріяльне вивінування в формі будинку - приміщення, шкільних навчальних кабінетів, бібліотеки та інших навчальних допомог, що були гідні подиву і... заздрости, що врешті польська адміністрація, правда, по інтервенції сл. п. Росляка в міністра внутрішніх справ, мусіла скапітулювати. Тут кожний з названих вище чортків'ян відограв свою ролю. Сл. п. Росляк — загальний провід, зрештою він був на кожному відтинку, сл. п. Шмата — організація поїздок по гроші в терен, сл. п. Кос — грошова калькуляція будови і те, що було дуже важним у тім підприємстві: — організатори зі своїх поїздок привозили мало готівки, натомість збирали підписи на векслеві бляпкети декльярованих пожертв. Ті векслі приймав сл. п. Кос до Українбанку і то вже його була заслуга, що всі декльяровані суми на векслях були сплачені без найменших перепон.

У 1937-38 шк. році величавий будинок примістив у своїх комфортових приміщеннях сотні української дітвори.

Життя під час німецької окупації було особливо трудне, а в окремих випадках трагічне. У ті часи очолював сл. п. Росляк Окружний Допомоговий Комітет. Годі тут описувати всі ті трудні проблеми, які доводилось розв'язувати щоденно, але й тут показав себе сл. п. Росляк, що він був у громадському житті незаступимий.

У посмертній згадці про нього написала „Народна Воля", що він був радикалом. А не міг би підтвердити цього на повних сто відсотків. Він передплачував і читав „Громадський Голос", може й платив партійні внески, я про те відомостей не маю, але окремого гурта радикалів він не організував, хоч міг і те зробити. Він був передусім демократом і у своїх численних виступах, а був він блискучим промовцем, який не лише переконував, але й зворушував своїх слухачів до сліз, — постійно твердив, що ми повинні боротись не лише за демократію між собою і за майбутній демократичний лад в Україні, але також підтримати все демократичне, що є в наших займанців, бо, мовляв, лише в деемократичних умовинах ми можемо успішно боротись за свої права.

Не можна промовчати й того, що він мав проти себе об'яви опозиції. Наша молодь, особливо студентство, було проунівське. Хто з них дійсно належав до ОУН, ми довідувались з політичних процесів, що відбувались у безконечній черзі при Окружному Суді в Чорткові, як і при всіх Окружних Судах Західньо - українських земель. Що в кожних тих процесах сл. п. Росляк виступав як прекрасний оборонець, про це вже й не згадувати. У ті часи був у нас просвітянським організатором молодий студент п. Олесь Наклович. Він то з монахом Улашковецького монастиря Вігорянським довели до того, що одні Загальні Збори РШ (не пам'ятаю точно, чи 1935 чи 1936 року), з участю великої кількости молоді були дуже бурхливі. Йшло про те, щоб не вибирати на голову РШ сл. п. Росляка, бо він, мовляв, радикал. Не обійшлося тут без інтервенції з Гол. Управи РШ зі Львова, а навіть і одного судового процесу за промову. І тут сл. п. Росляк і ті, що з ним тісно співпрацювали, віднесли перемогу.

Хто цікавий про докладніші інформації з життя і праці сл. п. Росляка, то нехай собі прочитає його спогади, що друкувались серією статтей в Едмонтонських „Українських Вістях", де Небіжчик працював якийсь час як редактор.

Хай чужа Альбертська земля буде Йому легкою, бо Його життя було дуже плідне і трудолюбиве.

Вічна Йому пам'ять!

УКРАЇНСЬКЕ КАТОЛИЦЬКЕ АКАДЕМІЧНЕ ОБ'ЄДНАННЯ „ОБНОВА" ім. МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКОГО — Відд. у НЮ ЙОРКУ повідомляє Членів і тих, що бажають стати членами, що

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ВІДДІЛУ

— відбудуться —

в НЕДІЛЮ, 29. СІЧНЯ 1967 р. в 1-ій год. по пол.

в приміщенні

УКРАЇНСЬКИХ КАТОЛИЦЬКИХ ВЕТЕРАНІВ

33 Схід 7-ма вулиця в Ню Йорку, Н. И.

На порядку нарад: пожвавлення діяльности Відділу та вибір нових органів Відділу. До чисельної участи запрошує — Управа Відділу

УКРАЇНСЬКЕ АКАДЕМІЧНЕ ТОВАРИСТВО „ЗАРЕВО" в НЮ ЙОРКУ влаштовує черговий

АКАДЕМІЧНИЙ ВЕЧІР

на якім ДОПОВІДЬ виголосить

ВОЛОДИМИР ОДАЙНИК

на тему

ВІДЧУЖЕННЯ — ТРАГЕДІЯ МОДЕРНОГО ЧОЛОВІКА

Академічний Вечір відбудеться

в НЕДІЛЮ, 29 СІЧНЯ 1967 р. о 6-ій год. веч. в УКРАЇНСЬКІМ ІНСТИТУТІ АМЕРИКИ

2 Іст 79 вул. в Ню Йорку

ДІТРОЙТ, ВІНДСОР і ОКОЛИЦЯ!

Окружний Комітет Відділів УНСоюзу в Дітройті

повідомляє, що

в неділю, 29-го січня 1967 року в годині 2:30 по полудні в залі Українського Народного Дому

при вулиці Мартин ч. 4655

— відбудуться —

ЗАГАЛЬНІ РІЧНІ ЗБОРИ

в яких обов'язані взяти участь усі члени Окружної Ради, Конвенційні Делеґати і Відділові Урядовці та Делеґати слідуючих Відділів:

20, 75, 94, 146, 174, 175, 183 і 292 — Дітройт; 235 — Россфорд, Огайо; 165 та 167 — Толідо, Огайо; 302 — Джексон, Міш.; 303 — Флинт, Міш.; 309 — Саґінав, Міш.; 341 і 463 — Віндсор, Онтаріо; 504 — Лімінґтон, Онт.; 506 — Амгерстбурґ, Онтаріо.

ПРОГРАМА ЗБОРІВ:

Звіти Урядників Окружного Комітету.
Питання й дискусія.
Уділення вотум довір'я.
Вибір Окружної Ради та Контрольного Комітету.
План організаційної праці Округи і її Відділів на 1967 р.
Дискусія і ухвали.

На Зборах будуть приявними:

Іван ВАЩУК, гол. контролер УНСоюзу
Володимир ГІРНЯК, обл. організатор УНС

Після Зборів буде СПІЛЬНА ВЕЧЕРЯ та РОЗДАЧА ГОДИННИКІВ ЗАСЛУЖЕНИМ ЧЛЕНАМ-ПІОНЕРАМ ЗІ СПІЛЬНОЮ ЗНІМКОЮ.

За Окружний Комітет:
А. ТРИЦІ, голова — Н. КОНЧАК, секретар

Етіопія пропонує невтральну групу держав, як посередників у В'єтнамі

Об'єднані Нації. — Амбасадор Етіопії в Об'єднаних Націях, Ендалькачев Маконнен, запропонував, щоб створити з невтральних членських держав Об'єднаних Націй невтральну групу, яка становила б комісію ОН, як посередницю задля замирення у В'єтнамі. Етіопський дипломат звернув увагу, що до цього часу контакти з Північним В'єтнамом ведено або за посередництвом т. зв. подорожніх амбасадорів або журналістів із великих часописів. Однак він думає, що група поважних невтральних державних мужів мала б більший авторитет і кращі можливості переконати комуністів, щоб вони засіли за конференційний стіл. Названий етіопський дипломат підкреслив, що з хвилиною, коли б та „мирова В'єтнамська Комісія" розпочала свої заходи, Америка повинна припинити бомбардування Північного В'єтнаму, яке дає в руки Північного В'єтнаму добрий арґумент, що ЗДА є „аґресором".

З пожовклих листків

Що писала „Свобода" 50 років тому

„Діяльність У.Н.Союза за 1916 рік"
(„Свобода" з 16-го січня 1917)

„...З початком 1916 року наша організація числила 6.750 членів. З початком 1917 року число членів зросло на 9.184. В 1916 році число членів побільшилося отже о 2.434. В 1916 р. основано 39 нових Відділів У.Н Союза. Число всіх Відділів У.Н.Союза з кінцем 1916 р. зросло на 258... З початком 1916 р. фонди У.Н Союза числили 283.509.83 долярів. З початком 1917 р. виносили вони 345.913.55 долярів. В 1916 р. побільшилися отже фонди У.Н Союза о 62.403.72 долярів.... Щира праця членів, урядників Відділів і головних урядовців У.Н.Союза зробили те, що цілорічна діяльність нашої організації дала так світлий вислід.."

„Справа автономії Галичини відложена"
(„Свобода" з 18-го січня 1917)

„Лондон, 16-го січня. — Телеграма з Відня доносить, що президент австрійського кабінету ґр. Клям-Мартініц, зложив заяву, що з причини трудностей, получених з питанням про Галичину, полагодження сеї справи буде відложене на пізніше. Президент сказав, що його старанням буде найперше полагодити справу Польського Королівства. У віденських політичних кругах панує гадка, як доносить дальше телеграма, — що того рода рішення президента було спричинене обавою, що він був би приневолений податися до димісії, коли би був робив дальші старання в цілі насильного переведення сего нового режиму"...

„Москалі вивозять зі Східньої Галичини всіх мужчин до Росії"
(„Свобода" з 20-го січня 1917)

„Берлін, 17-го січня. — Німецька часопись „Кельніше Цайтунг" доносить, що зізнання останніх російських полонених потвердили вістку про вивожения москалями мужчин зі Східньої Галичини. З повітів Коломия, Станиславів, Заліщики і Бучач вивезли москалі всіх мужчин, які були у віці від 15 до 40 літ. В тих околицях російські військові власті забрали мешканцям всю худобу. З публичних будинків москалі покрали і повивозили до Росії всі предмети, які представляли якунебудь вартість..."

В АМЕРИЦІ І В СВІТІ

УРЯД ДОМАГАЄТЬСЯ, ЩОБ ПРОДУЦЕНТИ АВТ продукували в нових автах такі прилади, які утруднювали б злодіям красти автомобілі. Асистент головного прокуратора Фред М. Вінсон заявив, що Уряд домагатиметься окремого закону в цій справі від Конґресу, коли автомобільні корпорації відмовляться добровільно це зробити. Вінсон зізнавав в Сенатській підкомісії в справах злочинности малолітніх і сказав, що представник Департаменту Справедливости вже конферував в цій справі з представниками більших автомобільних корпорацій, які вже працюють в цьому напрямку, щоб випродукувати потрібні прилади, які перешкоджали б красти авта.

БУДИНОК СТАРОЇ МЕТРОПОЛІТЕНСЬКОЇ ОПЕРИ в Ню Йорку не вдалося врятувати, і його розбере приватна фірма на те, щоб збудувати на цій площі 40-поверховий будинок на приватні бюра. Губернатор Рокефеллер і посадник Ліндсей заявили, що і стейт і місто не можуть знайти стільки фондів, щоб врятувати цей будинок, в якому десятки років грала опера, яка минулого року перейшла до нового приміщення в Лінкольн Центрі. Рокефеллер сказав, що треба б $ 25 мільйонів на врятування старого будинку, а інші твердять, що вистачило б $ 9 мільйонів, але і цих немає кому дати на те, щоб Ню Йорк міг мати два оперні доми.

ПІД ЧАС БОЮ, ЩО РОЗПОЧАВСЯ 20 СІЧНЯ ПО ПОЛУДНІ всього лише на віддалі в 12 миль від Сайґону — урядові парашутисти здобули видатну перемогу, знищивши 114 ворожих вояків. Ця операція є частиною спільного зусилля американських і південно-в'єтнамських сил для очищення районів поблизу Сайґону від ворожих частин. На північ від Сайґону було захоплено підземні бази В'єтконґу. Тим часом, прем'єр Південного В'єтнаму Нґуєн Као Кі продовжує своє перебування в Австралії.

РЕЗОЛЮЦІЇ

(Продовження зі стор. 2-ої)

вільного розвитку творчости сучасних українських письменників, поетів і мистців;

5) пляново й послідовно нищить навіть режимом контрольовану пресу в українській мові й видає все більше публікацій в російській мові в Україні;

6) пляново й систематично не допускає до видавання наукових публікацій в українській мові, змушуючи українських учених писати й видавати свої праці в російській мові, а тим самими і присвоювати для російського народу плоди праці українських дослідників, винахідників і науковців;

7) пляново знищив Українську Автокефальну Православну та Українську Католицьку Церкви, а натомість в деякій мірі толерує діяльність Московської Патріярхії з метою обмосковлення України;

8) пляново й послідовно переслідує українських діячів культури, унеможливлюючи їхню національно-культурну творчість шляхом арештів, засудів і заслання, а водночас підтримує русифікаційну діяльність в цій царині життя;

9) пляново й послідовно не допускає української школи, преси ані книжки для українських висленців поза межі України й у той спосіб прискорює процес русифікації українських вигнанців.

Тому-то IX-ий Конґрес Американських Українців оцим рішучо протестує проти всіх проявів і методів русифікації і національно-культурного знищення українського народу й зобов'язує керівні органи УККА стояти на сторожі прав українського народу на вільний духовно-національний розвиток і зобов'язує керівні органи УККА всіми доступними засобами вести активну боротьбу проти цієї народовбивчої політики.

КОНСОЛІДАЦІЯ

IX Конґрес Американських Українців, стоячи на засаді повної консолідації всіх українських сил у боротьбі за національно-державне визволення українського народу, доручає керівним органам УККА заініціювати повне об'єднання всіх українських угруповань в діяспорі для одностайної і сконсолідованої боротьби за привернення суверенности українського народу.

(Кінець)

ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"

На цьому місці друкуємо імена тих ВШ. Громадян, що надіслали свою добровільну доплату до передплати та свою пожертву на фонд „Свободи" та її видань: англомовного „Українського Тижневика" і дитячого журналу „Веселка" і потверджуємо з подякою висоту одержаної суми.

Список Ч. 1

Н. Н., Міннеаполіс	$ 50.00	А. Феданко, Бінґемптон	2.00
Р. Данилюк, Міннеаполіс	25.00	І. Цеглик Филядельфія	2.00
Братство св. Юрія, Від. 160 УНС, Липорук	20.00	Д-р Т. Чуй, Раки Ґилл	2.00
Д-р В. Галан, Філад.,	10.00	І. Янко, Джерзі Сіті	2.00
Климко Панас, Ґері	6.00	Л. Базилюк, Бріджпорт	1.00
А. Клишишин, Лонґ Айленд Сіті	4.00	А. Бернадин, Джоліст	1.00
Д-р А. Педа, Даннемода	4.00	І. Вишиваний, Ню Йорк	1.00
Е. Сенко, Дургам	3.22	М. Волянський, Ню Йорк	1.00
П. Авраменко, Ню Йорк	3.00	П. Гуменюк, Мериленд	1.00
А. Андреадіс, Лонґ Айленд Сіті	3.00	Г. Ґрод, Россфорд	1.00
Б. Богославець, Джерзі С.	3.00	О. С. Дашо, Филядельфія	1.00
Н. Вербяна, Ірвінґтон	3.00	Д. Деменко, Маунт Вер.	1.00
М. Гумин, Джерзі Сіті	3.00	Н. Демчина, Маямі	1.00
В. Ґіна, Ню Гейвен	3.00	М. Дерещ, Ірвінґтон	1.00
М. Демидчук, Бруклин	3.00	М. Дикий, Шикаґо	1.00
П. Дитюк, Ню Гейвен	3.00	В. Дуб, Бунтон	1.00
Т. Залуцький, Філад.	3.00	І. Дусаненко, Ню Йорк	1.00
И. Д. Коваль, Шикаґо	3.00	М. Ільків, Елизабет	1.00
М. Козак, Ню Йорк	3.00	Т. Ільницький, Амбер	1.00
О. Крамарчук, Елмгурст	3.00	Д. Посик, Самміт	1.00
Г. Кук, Асторія	3.00	М. Заплітний, Бруклин	1.00
С. Куропась, Шикаґо	3.00	О. Ковалевський, Перт Амбой	1.00
Т. Куппер, Джерзі Сіті	3.00	Б. Козій, Клинтон	1.00
Б. Метельський, Торонто	3.00	А. Коноваль, Шикаґо	1.00
Т. Павлик, Джеймсбурґ	3.00	М. Козла, Филядельфія	1.00
В. Піцик, Елізабет	3.00	А. Матківський, Лос Ан.	1.00
О. Попик, Джерзі Сіті	3.00	В. Мерещак, Гартфорд	1.00
С. Савка, Ню Йорк	3.00	В. Мизак, Бруклин	1.00
В. Сковрон, Детройт	3.00	А. Нароґович, Тейлор	1.00
В. Сломошинський, Озон Парк	3.00	С. Патроник, Алтуна	1.00
Р. Филипович, Савт Голленд	3.00	С. Подольський, Асторія	1.00
О. М. Харина, Філад.	3.00	М. Попик, Бруклин	1.00
П. Шимкович, Ню Йорк	3.00	І. Пригода, Вунсакет	1.00
О. Будай, Филядельфія	2.00	Д-р І. Рижій, Ню Йорк	1.00
І. Васильців, Роґвей	2.00	Д. Розпоп, Нюарк	1.00
Й. Вишневецький, Елмгурст	2.00	М. Романенко, Седдел Брук	1.00
О. В. Горохівський, Норвіч	2.00	Я. Романів, Ґартфорд	1.00
А. Кирилюк, Фенікс	2.00	С. Салфетник, Пассайк	1.00
В. Копач, Бруклин	2.00	М. Скорупський, Трентон	1.00
А. Королик, Говпвелл Джанкшен	2.00	В. Слонський, Честер	1.00
А. Олинець, Филядельфія	2.00	І. Слука, Джерзі Сіті	1.00
В. Павленко, Мейс Лендінґ	2.00	М. Смочило, Бріджпорт	1.00
П. Паляшевський, Скрен	2.00	М. Тимків, Филядельфія	1.00
О. І. Покотиленко, Шик.	2.00	М. Ходак, Рочестер	1.00
М. Процик, Торонто	2.00	А. Холевка, Беллвю	1.00
А. Реминовський, Вест Орандж	2.00	И. Худоба, Ню Йорк	1.00
		І. Цибульський, Сейр	1.00
		Л. Циктор, Перт Амбой	1.00
		С. Чопек, Милвіл	1.00
		Р. Чорнобіль, Рочестер	1.00
		В. Чучман, Амстердам	1.00
		І. Швець, Ню Кенсінґтон	1.00
		І. Швидаченко Амстерд.	1.00
		В. Шпирка, Ірвінґтон	1.00

Замість квітів на могилу Дорогого нашого Приятеля

бл. п. інж. РОМАНА ГОЛОДА

складаємо суму 20.00 долярів на цілі Наукового Товариства ім. Шевченка в ЗДА.

Михайло і Ольга КОВАЛЬЧУК
Філядельфія, Па.

ПОДЯКА

З Волі Всевишнього відійшла від нас у Вічність дня 30-го грудня 1966 року в Клівленді, Огайо наша Найдорожча Мати, Теща і Бабуня

бл. п. Антоніна Задорецька

на 80-му році життя.

Похорон відбувся дня 2-го січня 1967 року.

Цією дорогою складаємо щиро-сердечну подяку:

Родині, Приятелям і Знайомим, які в часі нашого горя виявили нам своє співчуття, поспішили нам з розрадою і старалися облегшити наш смуток і біль.

Всеч. о. Мопс. і Деканові Дмитрові Гресько́ві за відправлення Парастасів і Панахиди в похоронному заведенні, Заупокійної Служби Божої, похоронного обряду на цвинтарі і за зворушливі прощальні слова.

Всеч. о. Павлишинові за відвідини Покійної в шпиталі в часі недуги і уділення Найсвятіших Тайн.

ВП. докторові М. Грушкевичеві за дбайливу лікарську опіку в дома і під час недуги в шпиталі.

Союзові Українок Америки — Відд. 33 ім. Лесі Українки — за відвідини Покійної в часі недуги в шпиталі, за вислови щирого співчуття, за молитви, за прислання квітів, за пожертви на Служби Божі за спокій душі Покійної і за так численну участь ВП. Пань — Членкинь у похоронних обрядах.

Родині, Приятелям і Знайомим за усні та листовні вислови щирого і глибокого співчуття, за квіти на домовину, за пожертви на Служби Божі, за вшанування пам'яті Покійної своєю участю в Парастасах, Заупокійній Службі Божій та за відпровадження Покійної на місце Вічного Спочинку.

ВП. Панам: д-рові Кутиновї, Михайлові Задерецькому і Михайлові Пукачові — які разом з синами і внуком Покійної несли домовину до церкви і на місце Вічного Спочинку.

Директорові похоронного заведення панові Мих. Колодієві за незвичайно дбайливе і достойне переведення самих похоронів.

Нехай Всевишній винагородить Вам стократно.

В глибокому смутку:
син — ЯРОСЛАВ з дружиною і внуком
син — інж. БОГДАН з дружиною і внуками
син — МИРОН

ПОДЯКА

З волі Всевишнього відійшов від нас у Вічність дня 26-го грудня 1966 р. ненадійно наш Найдорожчий Муж, Батько, Дідуньо, Брат і Шваґер

бл. п. д-р Володимир Лисий

відомий адвокат м. Тернополя і Львова, учасник Визвольних Змагань та визначний громадський діяч в Краю і на еміграції.

Похорон відбувся дня 29-го грудня 1966 р. з похоронного заведення — Бугай — до церкви Непорочного Зачаття, а звідсіль на цвинтар Монт Олівет.

В смутку залишена родина дякує усім тим добрим людям, учасникам похорону, що віддали Покійникові останню християнську прислугу відпроваджуючи Його тлінні останки на місце Вічного Спочинку.

В першу чергу щиро дякуємо оо. Василіянам за відправлення похоронних Богослужб у похоронному заведенні і в церкві Непор. Зачаття, а зокрема дуже щиро дякуємо Всеч. о. Совітникові П. Чавсові, який не дивлячись на несприятливу погоду, далеку дорогу і свій поважний вік, добровільно явився, щоб відправити Парастас дня 28-го грудня в передодні похорону. Дякуємо рівнож усім тим численним Приятелям, Знайомим і Кревним за їх молитви, пожертви на Служби Божі і квіти, а зокрема за переведення грошевої збірки на добродійні цілі. Дякуємо всім Промовцям, які прощали Покійника над могилою чи під час поминків, а також усім тим, хто в часі нашого горя, усно чи письменно висловив нам своє співчуття.

Нехай Господь винагородить усім Вам стократно, а Покійному дарує вічний спокій.

Опечалена родина:
ВІКТОРІЯ — дружина
НАТАЛІЯ — донька з мужем МИКОЛОЮ ЛЕСІВ
РОМАНА і ВІКТОР — внуки
Сестри в Дітройті і одна в Україні
Шваґри і Шваґрові

Праця
HELP WANTED MALE

TRANSFORMER WINDERS

EXPER. ON 1 TO 25 K.W. TRANSFORMERS. PERM. POSITION. WILL INTERVIEW AT YOUR CONVENIENCE, BMT AT DOOR.

GALBRAITH PILOT MARINE CO.
600 4th Ave. Brooklyn, N.Y.
768-8300
An equal oppty employer

Nationally know Co. seeking a salaried
REPRESENTATIVE
To service the Ukrainian Community. Starting salary + incentive increase as earned.
Contact
Mr. Rose A. Mc Ilvaine
LO 5-4922

1) ПОТРІБНО
ПРАЦІВНИКА
ДО М'ЯСАРСЬКОЇ РОБІТНІ
2) ТАКОЖ
ПРОДАВЦЯ
ДО СКЛЕПУ
зі знанням анг. мови. Охочих можемо навчити. стала праця.
Голоситись:
KUROWYCKY & SON
MEAT PRODUCT
128 1st Ave. New York City
(між 7 і 8 вул.)

SALESMEN
Experience comm. stationary printing, office furniture or machines. Outside. Increase your earnings immediately. We offer to match your volume up to 25 percent by giving you established accounts. 24 to 48 hrs delivery. Draw against Commission. Call Mr. A. Rosen
JU 6-1885

MECHANIC
WITH KNOWLEDGE OF WELDING. EXPERIENCE ON TRUCK BODIES.
Call (914) HA 9-5321

ПОТРІБНІ МУЖЧИНИ
Загальна фабрична поміч. Повний час або на кілька годин. Постійна праця, добра платня, всі бенефіти. Голоситись тільки особисто.
20 Chestnut Street
Garfield, N.J.

МОЛОДИЙ ЧОЛОВІК (1)
Легка праця. Зараз до зайняття. Приємні умовини праці. Бенефіти. 40 год. тижнево + овертайми. Голоситись особисто до
WEST PAK
475 Alfred Avenue
Teaneck, N.J.

ІНСПЕКТОР
— до зростаючої поступової фірми, потрібно людини з різними здібностями, до машинової праці та самостійної роботи set ups. Доскональна нагода, висока платня + бенефіти.
Голоситись до
B & H Instrument Co.
17 Brooklyn Avenue
Massapequa, L.I.
516 798-3358, Mond. thru Sat.

Праця
HELP WANTED MALE

ПОТРІБНО
до ПАКУВАННЯ
Досвід неконечний. Платні свята й інші бенефіти.
Голоситись:
Standard Chlorine Chemical
1015 Belleville Turnpike
Kearny, N.J.

MAINTENANCE MAN
with complete electrical background, with knowledge of mechanics, working on electronic equipment. Steady job. Good working conditions. Call all week.
1200 Grove Street
Irvington, N.J. 201 371-7902

AUTO BODY METAL MAN or PAINTER
Добра платня, постійна праця, приємні умовини. Телеф. цілий тиждень.
Mobius Auto-Body Co.
545 River Dr., E. Paterson, N.J.
Тел. Mr. Bauley — 201 796-5306

МЕХАНІК
Hylo досвід, платня за згодою. Голоситись:
Rapid Distributing Co.
330 Manhattan Avenue
Jersey City, N.J.

МЕХАНІК
ВАНТАЖНИХ АВТ
Досвід — платня за згодою.
Голоситись:
Rapid Distributing Co.
330 Manhattan Avenue
Jersey City, N.J.

MILLING MACHINE AND LATHE HAND
Full or part time.
Days. — Execellent opportunity.
(201) 864-8032

PRESS BRAKE OPERATORS
Sheet metal & Compition.
Apply in person.
Curtis Partition
590 Belvile Turnpike
Kearny, New Jersey

PRESS OPERATORS
до друкування коверт, доскон. почат. платня, добрі умовини праці, бенефіти, 40 год. тижнево, околиця Ноларку, також потрібно машинових оператоpів. Тел.: (201) 484-5300
Mr. Gardner.

Machine Shop
MACHINE OPERATORS
No experience neccesary. Will train in varied machine shop and sheet metal operations.
LATHE OPERATOR
Day shift. Set-up and operate Hardinge Chucker type lathes on close tolerance parts. Liberal benefits.
RO 9-5000, Ext. 1310
PLEASANTVILLE INSTRUMENT CORP.
270 Marble Avenue
Pleasantville, N.Y.
An equal opportunity employer

TOOL & DIE MAKERS
Машиніст і помічники машиністів. Добра платня, приємні умовини праці, мусять говорити по-анг. тел. цілий тиждень.
Wythe Tool & Machine Co.
75 Wythe Ave. Brooklyn, N.Y.
(North 11th St.) 388-6037

ПОМЕР НАЙБІЛЬШ ВІДОМИЙ ПОЛЬСЬКИЙ ФІЛЬМОВИЙ АКТОР

Варшава. — 39-річний Збігнєв Цибульський, найпопулярніший польський фільмовий артист, з фаховими студіями журналістики і драми, згинув минулої неділі, впавши під поїзд на стації Вроцлав, коли старався вискочити з нього, поки ще він цілком не зупинився. Цибульський вславився своєю ролею у фільмі „Попіл і діяманти", після чого виступав у чолових ролях впродовж 12-ти років в яких 40 фільмах. Він був улюбленцем головно польської молоді, яка бачила в ньому символ нової польської ґенерації з усіма її хибами й прикметами.

Праця
HELP WANTED FEMALE

Потрібно досвідчених
ОПЕРЕЙТОРОК
до шиття на машинах Zig Zag і шиття коронок. Постійна праця, приємні умовини.
Pioneer Linens
57 State St. Paterson, N.J.
Тел.: 201 LA 5-4493

ОПЕРЕЙТОРКИ
шиття сорочок. Досвід, добра платня, постійна праця, приємні умовини. Добра нагода для відповідних робітників.
The Laundress
554 Grand Avenue
Englewood, N.J. 201 568-4910

HOUSEKEEPER — COOK
Pleasent stable ref. Salary & fring benefits + private 3 rooms apt. Finest neighborhood in Brooklyn, N.Y.
Call IN 9-0900 or BU 2-2030

ПОТРІБНІ ЖІНКИ
Загальна фабрична поміч. Повний час або на кілька годин. Постійна праця, добра платня, всі бенефіти. Голоситись тільки особисто.
20 Chestnut Street
Garfield, N.J.

БЮРОВІ РОБІТНИЦІ
Праця в бюрі, поазбучне складання (filing) і т. д. Добра платня, постійна праця, приємні умовини праці, в Linden або околиці. Побажані від 9-5 по пол.
Discount Land
107 W. Edgar Rd.
Linden, N.J. 201 925-2677

HAIR STYLIST & MANIC
All around operator
Friday & Sat's only
Town & Country Stylist
Call Mr. Rick — 745-9184
Brooklyn, N.Y.

ОПЕРЕЙТОРКИ
Досвідчені при дитячих плащах, секційна праця на час. Постійна праця, приємні умовини праці.
Jamie Boy Inc.
1800 E. Elizabeth Avenue
Linden, N.J. (201) WA 5-2626

HOUSEKEEPER
Mature woman. Sleep in. Permanent. Pleasent atmosphere. Care for 1 school age boy. Working parents. Be a part of the family. Salary open.
Call from 3 P.M.
762-0830, N. Y.

ЖІНКИ — МОЛОДІ
до монтування і пакування в лінії. Приємні умовини праці. Ясна, чиста і простора фабрика. Перед полуднем і по пол. перерви праці. Бенефіти життєвого забезпечення. 40 год. тижн. праці, овертайми. Вже можна обняти працю. Голоситись особисто
WESTPAK
475 Alfred Avenue
TEANECK, NEW JERSEY

Праця
MALE & FEMALE

X RAY TECHNICIAN
Licensed. Hours 8-4 P.M.
5 days. Starting $90.00.
Mr. Watson — AU 1-4100

SEWING MACHINES

SINGER ZIG ZAG SEWING
Machines, cabinet model. Darms, monograms, sews on buttons, button holes, Guaranted — $43.75 or $4.00 a month.
Call Credit Dept.
(201) 447-0387

Демонстранти спричинили перерву в Службі Божій в катедрі св. Патрика в Ню Йорку

Ню Йорк. — 22-го січня 23 демонстранти проти Кардинала Френсіса Спелмана спричинили те, що священик мусів перервати Службу Божу, поки поліція вивела демонстрантів із Катедри св. Патрика. Демонстрація була проти промови Кардинала Спелмана, яку він виголосив у В'єтнамі під час відправи Служби Божої для американських збройних сил під час Різдвяних Свят. 23 демонстранти, між якими було і 8 жінок, ввійшли до Катедри перед Службою Божою і в найважливішій її частині вийшли перед головний вівтар та розгорнули транспарент, на якому був образ пораненої в'єтнамської дитини, а під ним п'ята заповідь Божа „Не вбивай". Поліція була поінформована про цю демонстрацію і негайно оточила демонстрантів та змусила вийти з Катедри. Перед Катедрою 30 демонстрантів стояли на вулиці та тримали транспаренти із написом: „Кардинал Спелман, як католик, я протестую проти народовбивства в єтнамського народу". Під час демонстрації в Катедрі священик о. Едвард Гарнетт, гість із Норд Дартмунду в Массачусет, припинив Богослужбу і сказав до 3.000 вірних, які стояли: „Прошу поводитися *спокійно і не виходити з лавок*". Малохто з вірних знав, що діється в Катедрі, бо вони тоді стояли і не бачили, що роблять демонстранти. Всі демонстранти, що були в Катедрі, заарештовані, їх будуть судити за протизаконну поведінку, протизаконні збори, перешкоду у відправі Богослужби, за порушення публічного спокою та за інші злочини, за кожний з яких карається $500 грошовою карою та шестимісячною тюрмою, коли суд визнає демонстрантів винними. Кардинал Ф. Спелмана не було в Катедрі під час демонстрації, журналісти не могли його знайти, щоб довідатися про його становище до цієї демонстрації.

Індія обмежує торгівлю з комуністичними країнами, щоб діставати американську пшеницю

Ню Делі. — Прем'єр Індії Індіра Ганді заявила в неділю, що Індія погодилась прийняти обмеження відносно торгівлі з Північним В'єтнамом і Кубою для того, щоб одержувати необхідну американську пшеницю. Однак, — сказала Ганді, виступаючи в Нагпурі, — це ніяк не означає, що Індія тратить свій національний престиж, йдучи на таку поступку, бо насправді Індія і так не торгувала з Північним В'єтнамом, а Кубі продає такі товари, проти яких не мають нічого Сполучені Штати. „Ми краще загинемо з голоду, аніж будемо торгувати нашою національною честю", — заявила Індіра Ганді, відповідаючи на закиди лівих провідників та прокомуністичної преси, мовляв, Індія погодилась на „самогубні умови" з боку Америки, аби лише дістати американське зерно. Сполучені Штати не можуть посилати зерна та інших продуктів в рямцях програми „Харчі для миру" до тих країн, які провадять будь-яку торгівлю з Північним В'єтнамом, або продають Кубі будь-які інші товари, крім дозволених ліків, харчів та сільсько-господарського приладдя. Колишній лідер лівого крила урядової Конгресової партії Кришна Менон, який бере участь у виборах до парляменту, як незалежний, сказав на передвиборчих зборах у Бомбеї, що коли Індія погодиться на такі обмеження, то вона втратить самопошану і незалежність. А прокомуністична газета „Патріот" заявила, що прем'єр Ганді, погодившись на вимогу Сполучених Штатів, „тепер відверто визнає диктування Державного Департаменту".

Московська міліція розігнала молодих демонстрантів

Москва. — Як повідомив кореспондент „Ню Йорк Таймс-у", на підставі свідчень очевидців, — у неділю увечері, 22-го січня ц.р., яких 50 юнаків і дівчат зібрались на площі під пам'ятником Пушкінові, протестуючи проти арешту їхніх чотирьох колеґ, що мав місце минулого тижня. На одному з плякатів була написана вимога зліквідувати „неконституційний пункт 70-ий кримінального кодексу", за яким совєтський суд може засудити до 10 літ ув'язнення за антисовєтську аґітацію і пропаґанду. Міліція швидко розпорошила демонстрантів.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

МЕРТВА РІЧКА

„Калуська контора розвідувального свердління тресту „Львівнафтогазрозвідка" бурила свердловину ч. 3 „Росіільня" і скидала високомінералізовану воду в річку Лукву. Все живе було в ній винищене на віддалі 68 кілометнів", — повідомляє київський журнал „Україна" ч. 51, дивуючись, що керівника - шкідника не судили. Хоча на нього населення подало до суду заяву ще в травні минулого року, у серпні оержало офіційне судове повідомлення, що справу припинено. Про подібні „умертвлювання" річок, озер і ставів в Україні є в пресі чимало вісток.

„А МОЖНА ПИСАТИ ГРАМОТНО!"

Так зветься в „Літературній Україні" з 10 січня рецензія на перекладену з російської на українську мову книжку В. Михайлова „Повість про чекіста". Не входячи в зміст тієї книжки, виданої в-вом „Молодь" (для науки молоді!), автор наводить до півсотні перекладницьких помилок, здебільшого русизмів, живцем перенесених в українську мову, і навіть помилок у власних назвах та в іменах: одне й те ж село на Одещині зветься Усате, Усатів і Усатове. В кінці висновок: „Прикро, що з'явився такий переклад". Автор зазначає, що елементарні правила української мови „знають на Україні всі горобці, які хоч раз сиділи на школі"... — але не перекладачі з видавництва „Молодь" у Києві.

Союзова громада Гемпстеду, Н. Й. вшанувала своїх діячів-піонерів

Гемпстед, Н. Й. — На річних зборах 327 Відділу УНСоюзу, Товариства „Запорожська Січ", які відбулися минулої неділі, 22-го січня, у Гемпстеді, Н. Й., місцева союзова громада вшанувала своїх діячів і піонерів. Матвій Костишин, секретар 160 Відділу, який саме злучився із 327 Відділом, одержав з рук заступника гол. предсідника УНСоюзу Володимира Сохана почесну грамоту за його віддану і повну посвяти 43-річну працю на пості секретаря Відділу, а довголітній член УНСоюзу Іван Росточинський одержав в дарунку від УНСоюзу золотий годинник, який вручили йому святочно на цих зборах предсідник Відділу Василь Захарія та секретар Андронік Копистянський. Після вислухання звітів відділових урядовців: предсідника — Василя Захарії, секретаря — Андроніка Копистянського, і касира — Івана Плетеницького, голова Контрольної Комісії Мирон Мицьо здав звіт з контролі діловодства Відділу, висловлюючись з признанням про працю відділових урядовців, в тому у першу чергу секретаря Відділу Андроніка Копистянського, який взірцево веде свою працю та приєднав у 1966 році 42 нових членів. Запрошений на збори заст. гол. предсідника УНСоюзу Володимир Сохан виголосив короткий реферат про працю УНСоюзу та його пляни і нову трирічну кампанію з метою осягнути 100 000 членства, підкреслюючи при тому вагу УНСоюзу в економічному і громадському секторі, як і його працю для української справи. Він теж висловив признання урядовцям Відділу, а головно секретареві А. Копистянському, за прикладну працю. Після уділення абсолюторії уступаючим урядовцям на внесок голови Контрольної Комісії члени Відділу перевибрали однозгідно Уряд Відділу в такому самому складі, з однією зміною, що дотеперішній заступник предсідника Володимир Шпачинський став предсідником, а пост заступника перебрав дотеперішній предсідник Василь Захарія. Згідно з цим до Уряду ввійшли: В. Шпачинський — предсідник, В. Захарія — заст. предсідника, А. Копистянський — фін. секретар, Іван Плетеницький — касир, та Михайло Рій — рекордовий секретар. Членами Контрольної Комісії були обрані: Гілярій Зарицький, Мирон Мицьо і Володимир Білий. Проводила зборами Президія на чолі з головою Гілярієм Зарицьким. Після зборів членки Відділу гостили учасників зборів перекуською та кавою.

УКРАЇНЦІ ПРОДОВЖУЮТЬ ВІДБУДОВУВАТИ ТАШКЕНТ

У столиці Узбецької ССР перебуває багато робітників, техніків та інженерів з УССР, особливо з Донбасу, які відбудовують те місто, дуже знищене численними землетрусами. „Радянська Україна" з 15 січня в замітці „П'ятий український у Ташкенті" повідомила, що вони будують там уже п'ятий з черги „український масив" житлових будинків. Один з таких житлових масивів, пляни для якого розробив „Укрміськбудпроєкт" у Харкові — займатиме площу в 19 гектарів. Багато будинків, уже поставлених, мають по чотири поверхи, менше — по дев'ять поверхів. Початок будування вже п'ятого будівельного комплексу в Ташкенті був відзначений піднесенням двох „прапорів" — УССР і Узбецької ССР.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

СУБОТА, 28-го СІЧНЯ 1967 р.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Річні збори Т-ва Зоря — 69 Відд. о год. 7-ій веч. в домівці при 33 E. 7th St. Проситься всіх членів конечно прибути. Є важні справи до полагодження, а саме — злука з іншим Відділом. — Управа.

МУЖЧИНИ — НЕ ПРОПУСТІТЬ СПЕЦІЯЛЬНОГО ВИПРОДАЖУ ВІТАМІН
Ось щось справді спеціяльного для мужчин. Ми зарядили для Вас спеціяльну знижку на 2.00 доляри, при черговім Вашім закупі світової слави TYNOL VITAMINS. Якщо Ви викажете, що Ви є читач цієї газети, висилаючи цей вирізок з Вашим повним ім'ям і адресою — одержите відворотною поштою запас на 2 місяці цієї сильно-діючої формули. Реґулярна ціна є $8.00, але Ви платите поштареві тільки $6.00 при доставі. Скористайте з нагоди, ощадження грошей, доки важна ця оферта.
Шліть вирізок до:
TYNOL CO., BOX 321
CROTON-ON-HUDSON, N.Y. 10520

Business Opportunity

RESTAURANT
A solid business assuring.
An excellent income.
Call for appointment only.
N.Y. (201) 525-9539

MOVERS SERVICES

ПЕРЕПРОВАДЖЕННЯ І ПЕРЕВОЖЕННЯ ВАНТАЖНИМИ АВТАМИ.
Обслуга 24 год. Нема оплати від ґаражу. $6 чоловік і віз. $10.00 2 робітники і віз. Всі роди перепроваджування. Досвідчені перевізники.
Телеф. OX 1-5424, N.Y.C.

СТУДЕНТИ, ЖІНКИ, ПЕНСІОНЕРИ.
Вам напевно потрібно грошей, щоб доповнити свій бюджет. Ви могли б заробити понад $100.00 тижнево на цілоденній, або й частковій праці
ОРГАНІЗАТОРА ЧЛЕНІВ
Українського Народного Союзу
Ми навчимо Вас цієї праці і допоможемо Вам у ній.
Зголошуйтесь листовно на адресу:
УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ
Ukrainian National Association
81-83 Grand Street Jersey City, N.J. 07303
або телефоном на числа
435-8740 з Ню Джерзі — 227-5337 з Ню Йорку

ARKA Company
DEPARTMENT STORE
48 E. 7th St.
Tel.: GR 3-3550. New York City
Українські машини до писання европ. виробу — в цінах від дол. 60,00.

Різне

Українське Висилкове Бюро
ROMAN PARCEL SERVICE
141 2nd Ave., New York City
Tel.: GR 5-7430. - Крім ПАЧОК, висилаємо ГРОШІ без оплати. Нові ціни на авта: ВОЛГА ГАЗ — 21 R $2,365.19, ВОЛГА ГАЗ 21 US $2,559.70, МОСКВИЧ 408 E $1,954.88, МОСКВИЧ 408 $1,759.39, ЗАПОРОЖЕЦЬ ZAZ 965 A $957.60. Год. урядові: понеділки - п'ятниці — 8:30-7:00 веч., суботи — 8:30 — 6:00 веч., неділя — 10:00-3:00 по полудні.

Розшуки

Розшукую
МИРОСЛАВА КОШАЛИНСЬКОГО
сина Агафії і Романа, нар. 27. січня 1927 р. у Львові, вул. Полтвяна 4. Відомості про нього прошу подати:
Mrs. Larysa Iwasiuko
2554 Riverside Dr.
Beloit, Wisc. 53511

Пошукую за моєю кузинкою — ВІЛЬГЕЛЬМІНА ЛАСТІВКА (ВІСЯ) з дому ВОЙТЛЕР, Походила з Чернівець, Буковина, жінка Николи Ластівки, донька Гільда Ластівка і мама її Марія Войтлер — остання їх адреса була 63 E. 7th St., New York, N.Y. Хто знав би про них або вони самі, прошу писати до
Helene Porochnawec
270 Queensdale Avenue
Toronto 13, Ont., Canada

Сестри Маринка і Анна, брат Гриць з с. Крушина, Рава Руська, Зах. Україна, пошукує брата ІВАНА ФЕДОРА. Хто знав би про нього, або він сам, прошу писати на адресу:
Iwan Synycia
2029 W. Iowa Street
Chicago, Ill. 60622. USA

ІВАНІВ ІВАН, з села Дидьова, пов. Турка, пошукує односельчанку
МИХНИЧ КАТЕРИНУ
(дівоче ім'я). Нар. 1927 р., яку забрали німці на роботу в 1942 р. Маю від її брата листа. Моя адреса:
John Iwaniw
18530 Sawyer Street
Detroit, Mich. 48228

FUNERAL DIRECTORS

Theodore WOLINNIN, Inc.
Директор
Похоронного Заведення
123 East 7th Street
NEW YORK, N.Y. (9)
Tel.: GR 5-1487
СОЛІДНА ОБСЛУГА

ІВАН КОВАЛЬЧИК
FUNERAL HOME
Completely
AIR CONDITIONED
Займається Похоронами в стейті NEW JERSEY
Ціни приступні для всіх
Обслуга чесна й найкраща.
У випадку смутку в родині, кличте, як в день, так і в ночі:
JOHN KOWALCHYK
129 Grand Street
(cor. Warren Street)
JERSEY CITY 2, N.J.
Tel.: HEnderson 4-5131

ПЕТРО ЯРЕМА
УКР. ПОГРЕБНИК
Займається Похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ
Контрольована температура. Модерна каплиця до ужитку ДАРОМ.
PETER JAREMA
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N.Y.
ORegon 4-2568

Перед появою 2-го тому І.У.К. забезпечіться 1-им томом бо його пізніше може забракнути. Мусимо також знати скільки друкувати 2-го тому.

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ
(ДРУГЕ ВИДАННЯ, ДОПОВНЕНЕ ДО 1964 Р.)

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Вже вийшла з друку (перший том)
(Цілість має два томи)

Видання І.У.К. люксусове, на найкращому папері, тверда обкладинка, оправлена в імітацію шкіри, з золотодруком та целюлоїдовою охоронною обгорткою, так, як належить українській книзі.

Перший том має розділи: Мітологію, Побут і Письменство. Разом 480 сторінок і 322 ілюстрації. Ціна першого тому $12.00

Так виглядає І.У.К. в помешенню. Дійсна величина 10 x $7\frac{1}{2}$ x $1\frac{1}{2}$ цалів.
Замовлення вислати до

КЛЮБУ ПРИЯТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ КНИЖКИ:
UKRAINIAN BOOK CLUB
L. TYKTOR, Publisher
P.O. Box 3597, B. Winnipeg 4, Man. Canada

(Відтяти, виповнити і вислати)
ДО КЛЮБУ ПРИЯТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ КНИЖКИ: Замовляю Історію Української Культури (перший том) в ціні $12.00. Належність пересилаю чеком, моніордером, готівкою в листі. (Коли готівкою то в реджістрованім листі). Книгу прошу вислати на адресу:

І.У.К. продають також усі українські книгарні.

УВАГА! УВАГА!
Цього року збільшуємо подарунки українськими книжками на Уродини, Ім'янини, Вінчання, Св. Миколая, Різдво, Новий Рік та інші нагоди.
Придбайте також для себе люксусове видання
ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ
або подаруйте таку цінну книгу своїм дітям, внукам, приятелям або Рідній Школі. Ідім слідами інших культурних народів, англійців, німців, французів і ін. Хай здійсниться клич: У кожну українську хату вартісна книга: Історія Української Культури.
На бажання замовця можемо доклеїти до І.У.К. карточку з золотою печаткою для Вашого напису для кого даруєте книгу.
Читайте оголошення про Історію Української Культури.

ТАРЗАН, Ч. 5750. Тарзан щасливо впав у сніг!

JUAN TORRES CUT TARZAN'S ROPE AND SENT HIM PLUNGING THROUGH SPACE!
THE SPANIARD WATCHED INTENTLY AS HIS ENEMY SPIRALED DOWNWARD--
BUT INSTEAD OF BEING DASHED AGAINST JAGGED ROCK, THE APE-MAN LUCKILY LANDED IN A DEEP SNOW BANK!

Хуан Торрес розтяв Тарзанів шнур і післав на-те, щоб ринув в повітрі!

Еспанець споглядав уважно, як його ворог спірально летів вниз...

Але замість того, щоб мавполюд розбився на зазублених скелях, він щасливо впав в глибокий сніговий насип!